

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΪΩΣΗ

Πρόγραμμα U-CARE **Ασυνόδευτα παιδιά σε εναλλακτική κατοικία**

Σεπτέμβριος 2021

Οι διαπιστώσεις, οι ερμηνείες και τα συμπεράσματα που εκφράζονται στο παρόν δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης ή των κρατών μελών του. Οι χρησιμοποιούμενες ονομασίες και η παρουσίαση του υλικού σε όλη την εργασία δεν υποδηλώνουν την έκφραση οποιασδήποτε γνώμης εκ μέρους του ΔΟΜ σχετικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε χώρας, εδάφους, πόλης ή περιοχής, ή των αρχών της, ή σχετικά με τα σύνορα ή τα σύνορά της, ή σχετικά με το νομικό καθεστώς των ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη.

Ο ΔΟΜ έχει δεσμευτεί στην αρχή ότι η ανθρώπινη και ομαλή μετανάστευση ωφελεί τους μετανάστες και την κοινωνία. Ως διακυβερνητικός οργανισμός, ο ΔΟΜ ενεργεί με τους εταίρους του στη διεθνή κοινότητα για να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των επιχειρησιακών προκλήσεων της μετανάστευσης, να προωθήσει την κατανόηση των μεταναστευτικών ζητημάτων, να ενθαρρύνει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μέσω της μετανάστευσης και να υποστηρίξει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ευημερία των μεταναστών.

Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τις απόψεις του συγγραφέα και αποτελεί αποκλειστική του ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Το παρόν έγγραφο χρηματοδοτήθηκε από το [Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) και κατέστη εφικτό μέσω της συνεργασίας μεταξύ του [ΔΟΜ Βελγίου](#) και του [ΔΟΜ Γερμανίας](#) στο πλαίσιο του προγράμματος "Unaccompanied Children in Alternative Residence" (U-Care).

© 2021 Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)

Φωτογραφία εξωφύλλου: © IOM, 2015

Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται. Κανένα μέρος της παρούσας έκδοσης δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί, να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης ή να μεταδοθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογραφημένο ή άλλο, χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ακρωνύμια και συντομογραφίες	4
Γλωσσάριο	
5	
Σχετικά με το έργο	
8	
Χρήση αυτού του οδηγού	
9	
Εισαγωγή	10
Τμήμα 1 : Πληροφορίες σχετικά με το πλαίσιο	
12	
1.1 Εναλλακτική φροντίδα και ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών - Γενικό πλαίσιο	13
1.2 Μετάβαση στην ενηλικίωση - Κατάσταση του παιχνιδιού	
14	
1.3 Μετάβαση στην ενηλικίωση - Εμπόδια και προκλήσεις	15
1.4 Συστάσεις	20
Ενότητα 2 : Πρωτότυπα εναλλακτικής φροντίδας	
24	
Πρωτότυπο 1: Αυτοσυνηγορία	
25	
2.1.1 Πλαίσιο	25
2.1.2 Περιγραφή του πρωτοτύπου	27
2.1.3 Οδικός χάρτης	28
2.1.4 Ελάχιστα πρότυπα και αρχές	30
Πρωτότυπο 2: Στέγαση	31
2.2.1. Πλαίσιο	31
2.2.2. Περιγραφή του πρωτοτύπου	32
2.2.3. Οδικός χάρτης	
34	
2.2.4. Ελάχιστα πρότυπα και αρχές	35
Πρωτότυπο 3: Συμβουλευτική	
36	
2.3.1. Πλαίσιο	36
2.3.2. Περιγραφή του πρωτοτύπου	38

2.3.3. Οδικός χάρτης	
40	
2.3.4. Ελάχιστα πρότυπα και αρχές	42
Ενότητα 3 : Κεντρικά συμπεράσματα και επόμενα βήματα	
43	
Παράρτημα I: Γενικά ελάχιστα πρότυπα και αρχές για τη συνεργασία με την UMC	
49	
Βιβλιογραφία	51

ACRONYMS ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕ+	ΕΕ27, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία και Ελβετία
FAB	Αναδοχή πέραν των συνόρων
FBC	Φροντίδα με βάση την οικογένεια
IOM	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική οργάνωση
SGB	Γερμανικός κοινωνικός κώδικας (Sozialgesetz Buch)
SIL	Ημι-ανεξάρτητη διαβίωση
U-CARE	Ασυνόδευτα παιδιά σε εναλλακτική κατοικία
UMC	Ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών
ΟΗΕ	Ηνωμένα Έθνη
(UN)CRC	(Ηνωμένα Έθνη) Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
ΎΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	Ύπατη Αρμοστέία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
UNICEF	Παιδικό Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Μεγαλωμένα ασυνόδευτα (μεταναστευτικά) παιδιά: τα ασυνόδευτα (μεταναστευτικά) παιδιά (βλ. ορισμό ασυνόδευτο παιδί μετανάστης) που συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους αναφέρονται συχνά ως μετανάστες που έχουν μεγαλώσει. Η ενηλικίωση συνδέεται με την απώλεια των ιδιαίτερων εγγυήσεων που ισχύουν για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Ταυτόχρονα, η υποστήριξη στο πλαίσιο της παιδικής και νεανικής πρόνοιας συχνά τερματίζεται¹. Βλέπε επίσης "care leaver".

Εναλλακτική φροντίδα: όταν η ίδια η οικογένεια του παιδιού αδυνατεί, ακόμη και με την κατάλληλη υποστήριξη, να παράσχει επαρκή φροντίδα στο παιδί ή το εγκαταλείπει ή το εγκαταλείπει, το κράτος είναι υπεύθυνο για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και την εξασφάλιση κατάλληλης εναλλακτικής φροντίδας, με ή μέσω των αρμόδιων τοπικών αρχών και των δεόντως εξουσιοδοτημένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο ρόλος του κράτους, μέσω των αρμόδιων αρχών του, είναι να διασφαλίζει την εποπτεία της ασφάλειας, της ευημερίας και της ανάπτυξης κάθε παιδιού που τοποθετείται σε εναλλακτική φροντίδα και την τακτική επανεξέταση της καταλληλότητας του παρεχόμενου καθεστώτος φροντίδας². Η εναλλακτική φροντίδα μπορεί να λάβει τη μορφή: (i) **Άτυπη φροντίδα:** κάθε ιδιωτική ρύθμιση που παρέχεται σε οικογενειακό περιβάλλον, με την οποία το παιδί φροντίζεται σε συνεχή ή αόριστη βάση από συγγενείς ή φίλους (άτυπη συγγενική φροντίδα) ή από άλλους με την ατομική τους ιδιότητα, με πρωτοβουλία του παιδιού, των γονέων του ή άλλου προσώπου, χωρίς η ρύθμιση αυτή να έχει διαταχθεί από διοικητική ή δικαστική αρχή ή δεόντως διαπιστευμένο φορέα- ii) **Επίσημη φροντίδα:** κάθε φροντίδα που παρέχεται σε οικογενειακό περιβάλλον, η οποία έχει διαταχθεί από αρμόδιο διοικητικό όργανο ή δικαστική αρχή, και κάθε φροντίδα που παρέχεται σε περιβάλλον κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών εγκαταστάσεων, είτε ως αποτέλεσμα διοικητικών ή δικαστικών μέτρων είτε όχι³.

Αιτών άσυλο: είναι ένα άτομο που ζητά διεθνή προστασία. Στις χώρες με εξατομικευμένες διαδικασίες, αιτών άσυλο είναι κάποιος του οποίου το αίτημα δεν έχει ακόμη κριθεί οριστικά από τη χώρα στην οποία το έχει υποβάλει. Δεν αναγνωρίζεται τελικά κάθε αιτών άσυλο ως πρόσφυγας, αλλά κάθε αναγνωρισμένος πρόσφυγας είναι αρχικά αιτών άσυλο⁴.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού: είναι δικαίωμα, αρχή και κανόνας διαδικασίας με τριπλή έννοια: α) ουσιαστικό δικαίωμα: Το δικαίωμα του παιδιού να αξιολογείται και να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του (...) και η εγγύηση ότι το δικαίωμα αυτό θα εφαρμόζεται κάθε φορά που πρόκειται να ληφθεί απόφαση που αφορά ένα παιδί (...) (β) Μια θεμελιώδης, ερμηνευτική νομική αρχή: Εάν μια νομική διάταξη επιδέχεται περισσότερες από μία ερμηνείες, θα πρέπει να επιλέγεται η ερμηνεία που εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα το συμφέρον του παιδιού. (...) γ) Ένας κανόνας διαδικασίας: Κάθε φορά που πρόκειται να ληφθεί απόφαση που θα επηρεάσει (...) παιδί, η διαδικασία λήψης αποφάσεων πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών) της απόφασης στο ή στα ενδιαφερόμενα παιδιά⁵.

Φροντιστής: είναι το πρόσωπο με το οποίο ζει το παιδί και το οποίο παρέχει καθημερινή φροντίδα στο παιδί, χωρίς απαραίτητα να συνεπάγεται νομική ευθύνη. Ο συνήθης φροντιστής του παιδιού είναι ο συνήθης φροντιστής του παιδιού. Το πρόσωπο αυτό έχει γονεϊκό ρόλο, αλλά μπορεί να είναι ή να μην είναι συγγενής

¹ Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες/Συμβούλιο της Ευρώπης 2014: 14

² Κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών 2009, άρθρο 5, [σύνδεσμος](#)

³ Ibid., Άρθρο 29

⁴ Γλωσσάριο IOM 2019: 14

⁵ Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, άρθρο 6, [σύνδεσμος](#)

του παιδιού και μπορεί να μην είναι ο νόμιμος κηδεμόνας του παιδιού. Σε ένα πλαίσιο έκτακτης ανάγκης, αυτό θα σήμαινε συνήθως τον φροντιστή του παιδιού πριν από την έκτακτη ανάγκη^{5F} .⁶

Φροντιστήριο: Είναι ένας νεαρός ενήλικας που έχει ζήσει στο σύστημα φροντίδας, μακριά από τους γονείς του. Αυτό μπορεί να συμβαίνει σε ίδρυμα για παιδιά, σε ομαδικό ίδρυμα ή σε ανάδοχη οικογένεια. Οι νέοι συνήθως εγκαταλείπουν τη φροντίδα όταν είναι 18 ετών. Αντιμετωπίζουν μια σειρά ειδικών προκλήσεων κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση, οι οποίες δεν ισχύουν για τους συνομηλίκους τους που μεγαλώνουν σε οικογενειακά πλαίσια, καθώς συχνά δεν μπορούν να υπολογίζουν στην υποστήριξη των οικογενειών τους^{6F} . Όταν αναφερόμαστε σε έναν ηλικιωμένο ΟΜΚ που εγκατέλειψε τη φροντίδα, χρησιμοποιούμε τον όρο "ασυνόδευτος (μετανάστης) που εγκατέλειψε τη φροντίδα". Στο παρόν έγγραφο, οι όροι UMC και care leaver χρησιμοποιούνται εναλλακτικά.

Παιδί: είναι κάθε ανθρώπινο ον ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών.

Προστασία των παιδιών: είναι η ευθύνη που έχουν οι οργανισμοί να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό τους, οι λειτουργίες και τα προγράμματά τους δεν βλάπτουν τα παιδιά, δηλαδή ότι δεν εκθέτουν τα παιδιά στον κίνδυνο βλάβης και κακοποίησης και ότι οποιεσδήποτε ανησυχίες του οργανισμού σχετικά με την ασφάλεια των παιδιών στις κοινότητες στις οποίες εργάζεται, αναφέρονται στις αρμόδιες αρχές^{7F} .⁸

Μην κάνεις κακό: είναι μια αρχή που έχει χρησιμοποιηθεί στον ανθρωπιστικό τομέα, αλλά μπορεί εξίσου να εφαρμοστεί και στον τομέα της ανάπτυξης. Αναφέρεται στην ευθύνη των οργανώσεων να ελαχιστοποιούν τη ζημιά που μπορεί να προκαλούν ακούσια ως αποτέλεσμα των οργανωτικών τους δραστηριοτήτων^{8F} .⁹

Φροντίδα με βάση την οικογένεια: είναι ένα είδος εναλλακτικής φροντίδας που περιλαμβάνει τη διαβίωση του παιδιού με μια οικογένεια διαφορετική από τους βιολογικούς του γονείς. Πρόκειται για έναν ευρύ όρο που μπορεί να περιλαμβάνει την ανάδοχη φροντίδα, τη συγγενική φροντίδα και τα υποστηριζόμενα νοικοκυριά με επικεφαλής παιδί^{9F}¹⁰ .

Οικογενειακή επανένωση: συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα των αλλοδαπών να εισέρχονται και να διαμένουν σε μια χώρα όπου τα μέλη της οικογένειάς τους διαμένουν νόμιμα ή της οποίας έχουν την ιθαγένεια, προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή μονάδα^{10F}¹¹ . Αναφέρεται επίσης στη διαδικασία συνένωσης του παιδιού και της οικογένειας ή του προηγούμενου παρόχου φροντίδας με σκοπό την καθιέρωση ή την αποκατάσταση της μακροχρόνιας φροντίδας^{11F}¹² .

Ανάδοχη φροντίδα: αναφέρεται σε καταστάσεις όπου τα παιδιά τοποθετούνται από αρμόδια αρχή με σκοπό την εναλλακτική φροντίδα στο οικιακό περιβάλλον μιας οικογένειας διαφορετικής από την ίδια την οικογένεια των παιδιών, η οποία έχει επιλεγεί, έχει τα προσόντα, έχει εγκριθεί και εποπτεύεται για την παροχή της φροντίδας αυτής^{12F}¹³ .

Διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής: είναι, στο πλαίσιο της μετανάστευσης, ένας επαγγελματίας που διευκολύνει την επικοινωνία (συμπεριλαμβανομένης της διερμηνείας) μεταξύ ατόμων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες και έχουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Ο διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής δεν πρέπει να συγχέεται

⁶ Γλωσσάριο IOM 2019: 25

⁷ Fritsche, M. 2019: 3

⁸ Διατήρηση της ασφάλειας των παιδιών: 3, [σύνδεσμος](#)

⁹ Fritsche, M. 2019: 3

¹⁰ Save the Children, Εναλλακτική φροντίδα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, 2013: 11, [σύνδεσμος](#)

¹¹ Γλωσσάριο IOM 2019: 72

¹² Save the Children, Εναλλακτική φροντίδα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, 2013: 14, [σύνδεσμος](#)

¹³ Κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών 2009, άρθρο 29, [σύνδεσμος](#)

με τον όρο διερμηνέας, καθώς η διαπολιτισμική διαμεσολάβηση είναι ένα πολύ ευρύτερο και πιο εμπλουτισμένο μέσο επικοινωνίας μηνυμάτων από τον αποστολέα στον παραλήπτη από ό,τι η διερμηνεία. Παρέχουν πληροφορίες σχετικά με διαφορετικά σύνολα αξιών, προσανατολισμούς στη ζωή, πεποιθήσεις, παραδοχές και κοινωνικοπολιτισμικές συμβάσεις αποσαφηνίζοντας εκφράσεις και έννοιες που σχετίζονται με τον πολιτισμό και ενδέχεται να προκαλέσουν παρεξηγήσεις¹⁴.

Φροντίδα συγγένειας: είναι η οικογενειακή φροντίδα εντός της ευρύτερης οικογένειας του παιδιού ή με στενούς φίλους της οικογένειας που είναι γνωστοί στο παιδί, είτε τυπικής είτε άτυπης φύσης¹⁵. Σε ορισμένα εθνικά ή τοπικά πλαίσια, η συγγενική φροντίδα θεωρείται επίσης ως ανάδοχη φροντίδα.

Νόμιμος κηδεμόνας: είναι κάποιος που έχει τη νομική εξουσία και την υποχρέωση να φροντίζει το πρόσωπο ή την περιουσία κάποιου άλλου, συνήθως λόγω ανικανότητας, αναπηρίας ή ανηλικότητας του άλλου. Ο κηδεμόνας μπορεί να διοριστεί είτε για όλους τους σκοπούς είτε για συγκεκριμένο σκοπό. Στο μεταναστευτικό πλαίσιο, οι κηδεμόνες διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προστασία των ασυνόδευτων ή χωρισμένων παιδιών μεταναστών¹⁶. Ενώ τα συστήματα επιτροπείας διαφέρουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι κηδεμονίες μπορούν βασικά να χωριστούν σε επίσημες/επαγγελματικές καθώς και σε εθελοντικές κηδεμονίες. Οι επαγγελματίες ή επίσημοι κηδεμόνες είναι υπάλληλοι των τοπικών ιδρυμάτων επιτροπείας ή παρόμοιων νομικών προσώπων. Η εθελοντική επιτροπεία, με τη σειρά της, αναλαμβάνεται από άτομα τα οποία είτε ορίζονται από μια διοριστική αρχή, είτε, συχνότερα, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για λογαριασμό του φορέα στον οποίο έχουν ανατεθεί καθήκοντα επιτροπείας¹⁷.

Μετανάστης: είναι ένας γενικός όρος, που δεν ορίζεται από το διεθνές δίκαιο, ο οποίος αντικατοπτρίζει την κοινή λαϊκή αντίληψη ενός ατόμου που μετακινείται μακριά από τον τόπο της συνήθους διαμονής του, είτε εντός μιας χώρας είτε πέρα από διεθνή σύνορα, προσωρινά ή μόνιμα, και για διάφορους λόγους. Ο όρος περιλαμβάνει ορισμένες σαφώς καθορισμένες νομικές κατηγορίες ατόμων, όπως οι διακινούμενοι εργαζόμενοι, άτομα των οποίων συγκεκριμένοι τύποι μετακινήσεων ορίζονται νομικά, όπως οι λαθρομετανάστες, καθώς και άτομα των οποίων το καθεστώς ή τα μέσα μετακίνησης δεν ορίζονται ειδικά από το διεθνές δίκαιο, όπως οι διεθνείς φοιτητές¹⁸.

Χωρισμένα παιδιά: είναι τα παιδιά που έχουν χωρίσει και από τους δύο γονείς ή από τον προηγούμενο νόμιμο ή συνήθη κύριο φροντιστή τους, αλλά όχι απαραίτητα από άλλους συγγενείς. Συνεπώς, μπορεί να περιλαμβάνουν παιδιά που συνοδεύονται από άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειας¹⁹.

Πρόσφυγας: Πρόσωπο που δικαιούται την προστασία των Ηνωμένων Εθνών που παρέχεται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), σύμφωνα με το Καταστατικό της Ύπατης Αρμοστείας και, κυρίως, με τα μεταγενέστερα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης που διευκρινίζουν το πεδίο των αρμοδιοτήτων της, ανεξάρτητα από το αν βρίσκεται ή όχι σε χώρα που είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης του 1951 ή του Πρωτοκόλλου του 1967 - ή ενός σχετικού περιφερειακού προσφυγικού μέσου - ή αν έχει αναγνωριστεί ή όχι από τη χώρα υποδοχής του ως πρόσφυγας βάσει ενός από τα εν λόγω μέσα²⁰.

¹⁴ Γλωσσάριο EMN, 2020, [σύνδεσμος](#)

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Γλωσσάριο IOM 2019: 124

¹⁷ FRA 2015: 9

¹⁸ Ibid. : 132

¹⁹ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC), γενικό σχόλιο αριθ. 6 (2005): Παιδιών εκτός της χώρας καταγωγής τους, άρθρο 8

²⁰ Γλωσσάριο IOM 2019: 170

Ασυνόδευτος (μετανάστης) αποχωρήσας από τη φροντίδα: βλέπε αποχωρήσας από τη φροντίδα.

Τα ασυνόδευτα (μεταναστευτικά) παιδιά: ονομάζονται επίσης ασυνόδευτοι ανήλικοι και είναι παιδιά που έχουν χωριστεί από τους γονείς και τους άλλους συγγενείς τους και δεν φροντίζονται από ενήλικα που, βάσει νόμου ή εθίμου, είναι υπεύθυνος για αυτό²¹. Η ΕΕ ορίζει ως ασυνόδευτο ανήλικο τον ανήλικο που φθάνει στο έδαφος κράτους μέλους της ΕΕ χωρίς να συνοδεύεται από τον ενήλικα που είναι υπεύθυνος γι' αυτόν βάσει του νόμου ή της πρακτικής του οικείου κράτους μέλους της ΕΕ και για όσο διάστημα δεν έχει αναλάβει πράγματι τη φροντίδα ενός τέτοιου προσώπου- ή που μένει ασυνόδευτος αφού εισέλθει στο έδαφος του κράτους μέλους της ΕΕ²².

²¹ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, άρθρο 7, [σύνδεσμος](#)

²² ΕΜΝ Γλωσσάριο ασύλου και μετανάστευσης 2018: 387

ΣΧΕΤΙΚΆ ΜΕ ΤΟ ΈΡΓΟ

Το πρόγραμμα "U-CARE" για ασυνόδευτα παιδιά σε εναλλακτική διαμονή υλοποιείται για 20 μήνες, από τον Ιανουάριο του 2021 έως τον Αύγουστο του 2022, και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δραστηριότητες υλοποιούνται από τα γραφεία του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης στο Βέλγιο (συντονιστής), την Ελλάδα και τη Γερμανία σε συνεργασία με τον βελγικό τοπικό εταίρο Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel και τον ελληνικό εταίρο ARSIS.

Το έργο αποσκοπεί στην ανάπτυξη και βελτίωση των συστημάτων εναλλακτικής φροντίδας για ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών στο Βέλγιο, τη Γερμανία και την Ελλάδα. Μέσω μιας περιεκτικής προσέγγισης με επίκεντρο το παιδί και της ανταλλαγής καλών πρακτικών, γνώσεων και εμπειριών, θα ενισχυθούν τα υπάρχοντα συστήματα και εργαλεία, τα οποία θα επιτρέψουν την καλύτερη υποστήριξη και μια πιο προσαρμοσμένη ανταπόκριση στις ανάγκες των νεότερων και μεγαλύτερων ΟΜΚ.

Το έργο επικεντρώνεται σε τέσσερις κύριες δραστηριότητες:

- **Πρόσληψη παρόχων ανάδοξης φροντίδας** για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των νεότερων ΟΜΚ- ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην πρόσληψη παρόχων ανάδοξης φροντίδας με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Για το σκοπό αυτό, θα δημιουργηθεί μια εκστρατεία πρόσληψης και ένα έγγραφο τυποποιημένης διαδικασίας λειτουργίας για την πρόσληψη παρόχων ανάδοξης φροντίδας σε κοινότητες μεταναστών.
- **Ανάπτυξη πρωτοτύπων εναλλακτικών ρυθμίσεων διαβίωσης** για την υποστήριξη των ηλικιωμένων ΟΜΚ κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση, μέσω της δημιουργίας οδηγών χρήσης που θα επιτρέψουν την εφαρμογή των πρωτοτύπων σε υφιστάμενα συστήματα.
- **Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων** των παρόχων υπηρεσιών αναδοχής και των επαγγελματιών σχετικά με τη φροντίδα των ΟΜΚ, με τη χρήση, προσαρμογή και επέκταση του εγχειριδίου κατάρτισης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του [έργου *Fostering Across Borders*](#) (2018 - 2019).
- **Ευαισθητοποίηση και (δια)εθνική ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το** θέμα της εναλλακτικής φροντίδας για τις ΟΜΚ, μέσω εθνικών διαλόγων με τους ενδιαφερόμενους φορείς, θεματικών εργαστηρίων και συνεδριών ευαισθητοποίησης.

Στόχος του έργου είναι να εμπνεύσει τόσο τις έμπειρες όσο και τις λιγότερο έμπειρες ευρωπαϊκές χώρες να αναπτύξουν, να ενισχύσουν και να προωθήσουν εναλλακτικά συστήματα περίθαλψης, όπως η οικογενειακή περίθαλψη (FBC), ως μια πιο κατάλληλη απάντηση στις ανάγκες της ΟΜΚ.

ΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ

Το παρόν έγγραφο-οδηγός έχει σχεδιαστεί ως ένα δείγμα εργαλείου για την εξυπηρέτηση των επαγγελματιών, που εργάζονται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο και ασχολούνται με την εναλλακτική φροντίδα των ΟΜΚ, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα που μεταβαίνουν στην ενηλικίωση και την ανεξαρτησία. Ως εκ τούτου, ο οδηγός αυτός εξυπηρετεί τόσο έμπειρους όσο και λιγότερο έμπειρους επαγγελματίες που εργάζονται στην παιδική και νεανική πρόνοια. Το παρόν έγγραφο απευθύνεται επίσης στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο), στους κυβερνητικούς φορείς και στη διοίκηση που επιθυμούν να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν νέες προσεγγίσεις στο δικό τους έργο.

Το έγγραφο παρουσιάζει τρία πρωτότυπα φροντίδας τα οποία βασίζονται στις εισηγήσεις, τις εμπειρίες και τις προτάσεις των ασυνόδευτων ανηλίκων και των ασυνόδευτων ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα και αναπτύχθηκαν σε ανταλλαγή απόψεων με διάφορους ενδιαφερόμενους, επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες. Τα επιμέρους πρωτότυπα φροντίδας βασίζονται σε διαφορετικά θεματικά πεδία και προσεγγίσεις που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία μετάβασης σε μια ανεξάρτητη και αυτόνομη ζωή. Έτσι, τα πρωτότυπα δεν αντιπροσωπεύουν εντελώς νέα συστήματα (φροντίδας), αλλά μάλλον πρέπει να θεωρηθούν ως επεκτάσεις και βελτιώσεις των υφιστάμενων εργαλείων, δομών και δικτύων.

Το επίκεντρο των πρωτοτύπων είναι η παροχή πρακτικής καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η επέκταση και οι βελτιώσεις μπορούν να αναπτυχθούν στην πράξη και στη συνέχεια να ενσωματωθούν στα υφιστάμενα συστήματα περιθαλψής. Εκτός από πληροφορίες ιστορικού, συστάσεις και βέλτιστες πρακτικές, το έγγραφο περιλαμβάνει επίσης έναν οδικό χάρτη για κάθε πρωτότυπο. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο νομικό πλαίσιο και στις αλλαγές που έχουν προκύψει για την ομάδα-στόχο στο πλαίσιο της τελευταίας μεταρρύθμισης του γερμανικού κοινωνικού κώδικα. Ενώ πολλές από τις αναφορές και συστάσεις αναφέρονται στο γερμανικό πλαίσιο, λαμβάνεται μέριμνα ώστε η βασική προσέγγιση των πρωτοτύπων να είναι επίσης μεταβιβάσιμη στα συστήματα παιδικής μέριμνας των άλλων ευρωπαϊκών κρατών μελών.

Το κατευθυντήριο έγγραφο χωρίζεται στις ακόλουθες ενότητες:

Η ενότητα 1 παρέχει μια επισκόπηση της κατάστασης των συστημάτων εναλλακτικής φροντίδας για ασυνόδευτους ανηλίκους που εφαρμόζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη, εστιάζοντας σε αυτά που υποστηρίζουν τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση. Στο πλαίσιο αυτό, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή σε διάφορα εμπόδια και προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Η ενότητα αυτή συμπληρώνεται από συστάσεις τόσο για τους επαγγελματίες όσο και για τις αρχές- παρατίθενται επίσης βέλτιστες πρακτικές για μια επιτυχημένη μετάβαση.

Στην **ενότητα 2** παρουσιάζονται τα επιμέρους πρωτότυπα, καθώς και ένας οδικός χάρτης για τον τρόπο χρήσης και εφαρμογής των πρακτικών και των συστάσεων. Τα τρία πρωτότυπα αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις πιο επείγουσες ανάγκες που εντοπίστηκαν μέσω της έρευνας και των διαβουλεύσεων που διεξήχθησαν και, ως εκ τούτου, στην παροχή συστάσεων για τη βελτίωση της μετάβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ενηλικίωση. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των εμπλεκόμενων φορέων και των διαφορετικών συστημάτων μεταξύ των χωρών της Ευρώπης, ο οδικός

χάρτης σκοπεύει να δώσει ορισμένα γενικά βήματα που θα μπορούσαν να επαναληφθούν σε άλλα πλαίσια.

Η ενότητα 3 κλείνει με ένα γενικό συμπέρασμα και συνοψίζει τα βασικά ευρήματα της διαδικασίας ανάπτυξης. Ακολουθεί μια σχηματική επισκόπηση των πρωτοτύπων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παιδιά των μεταναστών ηλικίας κάτω των 20 ετών αντιπροσώπευαν το 14% του συνολικού παγκόσμιου μεταναστευτικού πληθυσμού το 2019²³. Ο απόλυτος αριθμός των παιδιών που μεταναστεύουν αυξάνεται σταθερά από το 2000- παρόμοια τάση παρατηρείται τα τελευταία χρόνια για τα παιδιά που ταξιδεύουν χωρίς συνοδεία γονέων ή/και κηδεμόνων. Η EASO ανέφερε ότι το 2020 περισσότεροι από 14.000 αιτούντες άσυλο που υπέβαλαν αίτηση διεθνούς προστασίας στην ΕΕ+ ήταν ασυνόδετοι ανήλικοι²⁴. Τα παιδιά αυτά είναι συχνά εκτεθειμένα σε κινδύνους εμπορίας παιδιών, εκμετάλλευσης, εξαφάνισης και διαφόρων μορφών παραμέλησης, κακοποίησης και βίας, καθ' όλη τη διάρκεια του μεταναστευτικού ταξιδιού. Οι κίνδυνοι αυτοί συχνά επιδεινώνονται όταν τα παιδιά βρίσκονται σε ακατάλληλες συνθήκες σε υπερπλήρεις εγκαταστάσεις με ενήλικες ξένους και χωρίς προσαρμοσμένες υπηρεσίες (όπως υγεία, εκπαίδευση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, κακώς εκπαιδευμένο προσωπικό). Επιπλέον, ο επιπολασμός των εξαφανίσεων παιδιών είναι υψηλότερος στις εγκαταστάσεις υποδοχής από ό,τι στα κατάλληλα συστήματα εναλλακτικής φροντίδας.

Σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η φροντίδα των ασυνόδετων ανηλίκων εντάσσεται στα γενικά συστήματα παιδικής μέριμνας των κρατών μελών, πράγμα που σημαίνει ότι ένας ασυνόδετος ανήλικος δικαιούται την ίδια φροντίδα με οποιοδήποτε άλλο παιδί που φροντίζει το κράτος²⁵. Παρά τις πολλές ομοιότητες, ο συγκεκριμένος σχεδιασμός και η εφαρμογή των συστημάτων εναλλακτικής φροντίδας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Για παράδειγμα, ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν διαφορετικά συστήματα όσον αφορά τη φιλοξενία παιδιών που ζητούν άσυλο και παιδιών που δεν ζητούν άσυλο. Ωστόσο, τα συστήματα εναλλακτικής φροντίδας μπορούν να διαχωριστούν βασικά σε οικογενειακές και ιδρυματικές μορφές φροντίδας ή φροντίδας σε ιδρύματα²⁶.

Ενώ οι μορφές φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια, όπως η τοποθέτηση σε ανάδοχη ή φιλοξενούσα οικογένεια, θεωρούνται η καταλληλότερη μορφή φροντίδας, ιδίως για τα μικρότερα παιδιά, η συντριπτική πλειοψηφία των ΟΜΚ που εισέρχονται στην ΕΕ τοποθετούνται σε κανονικό ίδρυμα πρόνοιας νέων ή σε εγκαταστάσεις που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για τις ανάγκες των ασυνόδετων ανηλίκων^{27,28}. Η τοποθέτηση σε ίδρυμα πρόνοιας νέων περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές μορφές φιλοξενίας: με διαφορετικές παιδαγωγικές αντιλήψεις, με χαμηλή ή υψηλή ένταση βοήθειας, καθώς και ειδικές ρυθμίσεις για μεμονωμένες ομάδες-στόχους, όπως νεαρές γυναίκες ή παιδιά που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες. Αυτές οι διαφορετικές μορφές στέγασης και φροντίδας κυμαίνονται από ομαδικές κατοικίες με 24ωρη υποστήριξη έως ημιαυτόνομες συνθήκες διαβίωσης, όπου η ποσότητα της βοήθειας βασίζεται στις ατομικές ανάγκες του νεαρού ατόμου. Οι ημιαυτόνομες συνθήκες διαβίωσης και οι λεγόμενες ομάδες ανεξάρτητης διαβίωσης (*Verselbstständigungsgruppen*) συχνά ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες των ηλικιωμένων ΟΜΚ, οι οποίοι συχνά έχουν πραγματικά ελάχιστο χρόνο για να προετοιμαστούν για μια ανεξάρτητη κατάσταση διαβίωσης.

Επομένως, οι θεσμικές μορφές φροντίδας, δηλαδή τα ιδρύματα πρόνοιας νέων, δεν παίζουν μόνο βασικό ρόλο στην υποδοχή και τη φροντίδα των νέων, αλλά και στην προετοιμασία τους για μια αυτόνομη ζωή. Ωστόσο, η μετάβαση από το θεσμικό πλαίσιο φροντίδας στην αυτοκατευθυνόμενη ζωή είναι συχνά ιδιαίτερα δύσκολη. Ενώ οι υπηρεσίες υποδοχής και τα επακόλουθα μέτρα φροντίδας έχουν βελτιωθεί αισθητά τα τελευταία χρόνια σε όλη την ΕΕ, γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι η συχνά επισφαλής κατάσταση των λεγόμενων "care leavers", δηλαδή των

²³ Παγκόσμια έκθεση του ΔΟΜ για τη μετανάστευση 2020, κεφάλαιο 8, [σύνδεσμος](#)

²⁴ EASO 2021, [σύνδεσμος](#)

²⁵ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης 2018: 24, [σύνδεσμος](#)

²⁶ Ibid., 23, [σύνδεσμος](#)

²⁷ Zeller, M., Sandermann, P. 2017: 14, [σύνδεσμος](#)

²⁸ Tangermann, J., Hoffmeyer-Zlotnik, P. 2018: 5, [σύνδεσμος](#)

νέων που έχουν εγκαταλείψει το σύστημα πρόνοιας των νέων, απαιτεί νέες προσεγγίσεις δράσης. Το απότομο τέλος της φροντίδας, της υποστήριξης και της στέγασης, το οποίο συνδέεται με την ενηλικίωση, συχνά αναιρεί τις θετικές εξελίξεις που έχει επιτύχει ο νέος τα τελευταία χρόνια. Ενώ ορισμένα κράτη μέλη, κατά κύριο λόγο, επιτρέπουν τη συνέχιση της πρόνοιας για τους νέους και μετά τα 18th και διαθέτουν υπηρεσίες μεταγενέστερης φροντίδας για τους ηλικιωμένους ΟΜΚ, υπάρχει τεράστια έλλειψη βιώσιμων δομών υποστήριξης που να συνοδεύουν με επιτυχία τη διαδικασία μετάβασης. Η έλλειψη κατάλληλων δομών φροντίδας, οι συχνά επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, καθώς και ο αυξανόμενος αριθμός των ηλικιωμένων ΟΜΚ που έχουν συμπληρώσει τα 18 έτη, αποτελούν αυξανόμενη αιτία ανησυχίας για την ΕΕ, τους οργανισμούς του ΟΗΕ (Ηνωμένα Έθνη), τους εμπειρογνώμονες και τους επαγγελματίες^{29,30}.

Το παρόν έγγραφο έχει ως στόχο να συμβάλει στην ενίσχυση και βελτίωση των συστημάτων φροντίδας που συνοδεύουν τη δύσκολη διαδικασία μετάβασης και παρουσιάζει τρία διαφορετικά πρωτότυπα φροντίδας, το καθένα με διαφορετική εστίαση, τα οποία ενσωματώνονται στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού του 2021 και στις εγγυήσεις της ΕΕ για το παιδί, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν τα δικαιώματα και τις αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (ΣΔΠ) και τα υψηλότερα πρότυπα προστασίας των παιδιών. Η εστίαση και τα σημεία εκκίνησης των πρωτοτύπων καθορίστηκαν εκ των προτέρων μέσω διαβουλεύσεων με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς, εμπειρογνώμονες, επαγγελματίες και, πρωτίστως, τους ίδιους τους νέους.

²⁹ Pasic, L. 2017: 15

³⁰ Ίδρυμα ISMU 2019: 12, [σύνδεσμος](#)

ΤΜΉΜΑ 1

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΆ ΜΕ ΤΟ

© IOM/Angela Wells, 2021

Παιδιά πρόσφυγες στο κέντρο διέλευσης της

ΤΜΗΜΑ 1 - ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η παρούσα ενότητα ασχολείται με τις βασικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετάβαση στην ενηλικίωση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ευρώπη. Ακολουθεί η παρουσίαση βασικών συστάσεων και σημείων εκκίνησης για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Οι προκλήσεις και οι συστάσεις που παρουσιάζονται αντιπροσωπεύουν την τρέχουσα κατάσταση της βιβλιογραφίας και της έρευνας και συμπληρώνονται από τα επιμέρους ευρήματα και τις συμβουλές των ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών (ΑΜΕΜ) και των εμπειρογνομόνων. Λεπτομερής συζήτηση των πρωτοτύπων καθώς και παρουσίαση των αποτελεσμάτων των διαβουλεύσεων με εμπειρογνώμονες και UMC παρατίθεται στο επόμενο κεφάλαιο.

1.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ - ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η εναλλακτική φροντίδα είναι "όταν η ίδια η οικογένεια του παιδιού δεν είναι σε θέση, ακόμη και με την κατάλληλη υποστήριξη, να παράσχει επαρκή φροντίδα στο παιδί ή το εγκαταλείπει ή το εγκαταλείπει, το κράτος είναι υπεύθυνο για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και την εξασφάλιση κατάλληλης εναλλακτικής φροντίδας, με ή μέσω των αρμόδιων τοπικών αρχών και των δεόντως εξουσιοδοτημένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο ρόλος του κράτους, μέσω των αρμόδιων αρχών του, είναι να διασφαλίζει την εποπτεία της ασφάλειας, της ευημερίας και της ανάπτυξης κάθε παιδιού που τοποθετείται σε εναλλακτική φροντίδα και την τακτική επανεξέταση της καταλληλότητας του παρεχόμενου καθεστώτος φροντίδας".³¹

Οι εναλλακτικές επιλογές φροντίδας μπορούν να χωριστούν σε δύο κύριες κατηγορίες: **οικογενειακή φροντίδα** και **φροντίδα σε ιδρύματα**. Η **οικογενειακή φροντίδα** μπορεί να είναι η **συγγενική φροντίδα** (φροντίδα με βάση την οικογένεια εντός της ευρύτερης οικογένειας του παιδιού ή με στενούς φίλους της οικογένειας που γνωρίζει το παιδί), η **ανάδοχη φροντίδα** (όταν τα παιδιά τοποθετούνται από αρμόδια αρχή με σκοπό την εναλλακτική φροντίδα στο οικιακό περιβάλλον μιας οικογένειας διαφορετικής από την ίδια την οικογένεια του παιδιού, η οποία έχει επιλεγεί, έχει τα προσόντα, έχει εγκριθεί και εποπτεύεται για την παροχή τέτοιας φροντίδας).³², και **άλλες μορφές φροντίδας με βάση την οικογένεια, όπως η επιτροπεία**. Όσον αφορά την **ιδρυματική περίθαλψη**, αυτή παρέχεται σε οποιοδήποτε μη οικογενειακό ομαδικό περιβάλλον, δηλαδή σε χώρους ασφαλείας για επείγουσα περίθαλψη, σε κέντρα διέλευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, και σε όλες τις άλλες βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες μορφές ιδρυματικής περίθαλψης.³³, συμπεριλαμβανομένων των ομαδικών σπιτιών και των εποπτευόμενων ανεξάρτητων ρυθμίσεων διαβίωσης για παιδιά. Η επανένταξη των παιδιών που στερούνται τη γονική φροντίδα αποτελεί προτεραιότητα, εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Σε ολόκληρη την ΕΕ, οι χώρες δίνουν γενικά προτεραιότητα στη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων, ξεκινώντας ήδη πριν από τον καθορισμό του καθεστώτος.³⁴ Παρόλο που οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δικαιούνται την ίδια φροντίδα με τα άλλα παιδιά, η παροχή στέγασης μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα. Ενώ σε ορισμένες χώρες, οι ανήλικοι που ζητούν άσυλο και οι ανήλικοι που δεν ζητούν άσυλο φιλοξενούνται σε χωριστές εγκαταστάσεις φιλοξενίας, σε άλλες χώρες οι ΟΜΚ που έχουν λάβει καθεστώς μπορούν να φιλοξενηθούν στις γενικές εγκαταστάσεις παιδικής μέριμνας.³⁵

³¹ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ 2010: 3, [Link](#)

³² Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ 2010: 6, [σύνδεσμος](#)

³³ UNICEF, [σύνδεσμος](#)

³⁴ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, Πολιτικές, πρακτικές και δεδομένα σχετικά με τους ασυνόδευτους ανήλικους, [σύνδεσμος](#)

³⁵ Ibid., [σύνδεσμος](#)

Οι χώρες της ΕΕ εφαρμόζουν γενικά παρόμοιες ρυθμίσεις στέγασης για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους - ανεξαρτήτως καθεστώτος - και ακολουθούν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις^{35F36} : μια γενική προσέγγιση, όπου οι ασυνόδευτοι ανήλικοι φιλοξενούνται συνήθως σε παιδικά κέντρα από την άφιξή τους μέχρι την ενηλικίωσή τους, και μια σταδιακή προσέγγιση, όπου τα ασυνόδευτα παιδιά φιλοξενούνται αρχικά σε αρχικές εγκαταστάσεις "γέφυρα" και στη συνέχεια μεταφέρονται σε εγκαταστάσεις γενικής φροντίδας όπου παραμένουν μέχρι να συμπληρώσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

1.2 ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ - ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Τα τελευταία τρία χρόνια, στην ΕΕ+ καταγράφηκαν 46.330 αιτήσεις άσυλου από ασυνόδευτους ανηλίκους, ενώ το 2020 θα υποβληθούν περίπου 14.000 αιτήσεις^{36F37} . Από τον συνολικό αριθμό των αιτούντων που καταγράφηκαν για πρώτη φορά το 2020, οι αιτούντες ηλικίας 18-34 ετών αντιστοιχούσαν σε ποσοστό περίπου 48%, ενώ σχεδόν το 31% των αιτούντων ήταν ανήλικοι^{37F38} . Ενώ όλοι οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν εμπόδια στην ένταξη και έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, τα παιδιά και οι νεαροί ανήλικες πλήττονται ιδιαίτερα από αυτά τα ζητήματα^{38F39} , με τους ασυνόδευτους ανηλίκους να αναγνωρίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα^{39F40} . Η μετάβασή τους στην ενηλικίωση είναι μια διαδικασία που απαιτεί ένα ολιστικό δίκτυο υπηρεσιών και οι διαδικασίες στην Ευρώπη διαφέρουν- σε ορισμένες χώρες διασφαλίζονται μέχρι τα 18 έτη, ενώ σε άλλες η παροχή υπηρεσιών και υποστήριξης μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 21 έτη.

Οι τύποι στέγασης για τη μετάβαση στην ενηλικίωση ποικίλλουν επίσης: από ημιαυτόνομες κατοικίες μέχρι οικογένειες υποδοχής ή άλλες εξειδικευμένες εγκαταστάσεις (που λειτουργούν είτε από την κυβέρνηση είτε από τοπικές ΜΚΟ). Ορισμένες καλές πρακτικές σχετικά με τη στέγαση που έχουν εντοπιστεί στην Ευρώπη είναι οι ακόλουθες^{40F41} :

- ✓ συγκρότημα κατοικιών "foyer de jeunes travailleurs" στη Γαλλία, το οποίο φιλοξενεί νέους με προσωρινή απασχόληση ηλικίας 16 έως 25 ετών (μερικές φορές έως 30 ετών) και όπου ο κάτοικος υπογράφει σύμβαση με τον διαχειριστή της κατοικίας,
- ✓ υποστηριζόμενη ημιαυτόνομη διαβίωση (SIL) στην Ελλάδα- οι δομές αυτές αποσκοπούν είτε στην προετοιμασία της σταδιακής μετάβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ενήλικη ζωή, ηλικίας μεταξύ 16 και 18 ετών- είτε για τις δομές που απευθύνονται σε άτομα ηλικίας 18-25 ετών, το SIL μπορεί να λάβει τη μορφή διαμερισμάτων ή ημιαυτόνομων καταφυγίων,
- ✓ τα "διαμερίσματα για αυτονομία" στην Ιταλία, για νέους που βρίσκονται υπό τη φροντίδα των κοινωνικών υπηρεσιών ηλικίας μεταξύ 16 και 21 ετών (χωρισμένοι σε 16-18 και 18-21 ετών), όπου υλοποιούνται επίσης ατομικά εκπαιδευτικά προγράμματα- σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δομές φιλοξενούν τόσο αλλοδαπούς όσο και Ιταλούς,
- ✓ παρά το γεγονός ότι η νομοθεσία διαφέρει από χώρα σε χώρα (σε ορισμένες χώρες περιορίζεται σε ανηλίκους), τα επιδόματα αναδοχής υπερβαίνουν την ηλικία των 18 ετών.

Εκτός από τη στέγαση, η μετάβαση στην ενηλικίωση μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή υποστήριξης για την πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που αποσκοπούν στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Μερικά παραδείγματα που εντοπίστηκαν σε όλη την Ευρώπη είναι τα ακόλουθα^{41F42} :

³⁶ Ibid., [σύνδεσμος](#)

³⁷ EASO 2020 Τάσεις για το άσυλο, [σύνδεσμος](#)

³⁸ Eurostat, Στατιστικές για το άσυλο, [σύνδεσμος](#)

³⁹ Pasic, L. 2017: 2 [σύνδεσμος](#)

⁴⁰ Οδηγία της ΕΕ σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση της διεθνούς προστασίας: 19 [σύνδεσμος](#)

⁴¹ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 39, 41, 45, 46 [lin k](#)

⁴² Ibid. , [σύνδεσμος](#)

- ✓ παροχή κατάρτισης στο προσωπικό που εργάζεται με ασυνόδευτους ανηλίκους, προκειμένου να βελτιωθούν οι υπηρεσίες για τα άτομα που περνούν στην ενηλικίωση, στην Ιταλία (π.χ. αύξηση της ευαισθητοποίησης των φοιτητών/μελλοντικών κοινωνικών λειτουργών μέσω της δικτύωσης με διάφορους επαγγελματίες που ασχολούνται με θέματα παιδικής προστασίας και της δημιουργίας διεπιστημονικής ομαδικής εργασίας),
- ✓ δημιουργία διεθνών δικτύων που επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με διαφορετικές πρακτικές, όπως η γαλλο-σενεγαλέζικη ένωση *Futur au Present*,
- ✓ συνεργασία με ενώσεις που ασχολούνται με θέματα που επιτρέπουν τη συμμετοχή των πολιτών, γεγονός που θα επιτρέψει στους ηλικιωμένους να υψώσουν τη φωνή τους και να γίνουν ενεργοί πολίτες,
- ✓ Ένα άλλο παράδειγμα ήταν το πρόγραμμα *Prosnavis*, το οποίο αποσκοπούσε στην ενδυνάμωση των νέων προσφύγων και μεταναστών ηλικίας 16-24 ετών, ώστε να βοηθήσει τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση, εξασφαλίζοντας ένα ολιστικό δίκτυο υπηρεσιών που περιλάμβανε ψυχοκοινωνική και νομική υποστήριξη, συμβουλευτική για την εργασία, πρόσβαση στην εκπαίδευση και ευκαιρίες εκπαιδευτικής και μη τυπικής κατάρτισης. Ένα άλλο παράδειγμα υποστήριξης της κοινωνικής ένταξης είναι η πρωτοβουλία στις Κάτω Χώρες να φέρει σε επαφή νεαρούς πρόσφυγες και τοπικούς φορείς, όπου οι νέοι είχαν την ευκαιρία να μοιραστούν τις ανησυχίες τους και να εκφράσουν τις επιθυμίες τους για μια καλύτερη μετάβαση στην ενηλικίωση,
- ✓ πρωτοβουλίες ένταξης στην αγορά εργασίας, με τη μορφή πρακτικής άσκησης ή βραχυπρόθεσμων συμβάσεων- εκτός από ένα μηνιαίο επίδομα, οι νέοι έχουν μια μεγάλη ευκαιρία να αποκτήσουν προσόντα σε διάφορους τομείς,
- ✓ προπαρασκευαστικά μαθήματα γλώσσας,
- ✓ οικονομική βοήθεια, όπως στην περίπτωση των δήμων *Nijmegen* και *Wageningen* στις Κάτω Χώρες, οι οποίοι προσφέρουν επιπλέον οικονομική βοήθεια σε ασυνόδευτους ανηλίκους που μεταβαίνουν στην ενηλικίωση- ο τελευταίος προσφέρει επίσης επιπλέον στήριξη ως επίδομα ενοικίου για τους δικαιούχους που κλείνουν τα 21 έτη,
- ✓ συμβουλευτική και καθοδήγηση, σχετικά με την εθνική νομοθεσία, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

Με σχεδόν 47.000 αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν από ανηλίκους τα τελευταία τρία χρόνια στην Ευρώπη, τα μέτρα προστασίας και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και βοήθεια που απαιτούνται για αυτό το φάσμα ηλικιών πρέπει να υπερβαίνουν την ηλικία ενηλικίωσής τους. Η μετάβαση στην ενηλικίωση είναι μια απαιτητική διαδικασία, μια περίοδος κατά την οποία οι νέοι ενήλικες μετακινούνται από το καθεστώς του παιδιού προς μια περίοδο αγνώστου.

1.3 ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ - ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Για τα ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες, η μετάβαση στην ενηλικίωση είναι μια φάση γεμάτη με πολλές προκλήσεις και εμπόδια. Στη Γερμανία, με τη συμπλήρωση της ηλικίας ενηλικίωσης, οι νέοι ενήλικες κινδυνεύουν να χάσουν βασικές υποστηρικτικές δομές που προηγουμένως παρείχε το σύστημα πρόνοιας νέων της Γερμανίας, π.χ. νόμιμος κηδεμόνας, ασφαλής στέγαση, μαθήματα γλώσσας. Οι επιπτώσεις αυτής της τεχνητής διάκρισης με βάση την ηλικία μεταξύ "παιδιών" (UMC) και "ενήλικων" (UMC που έχουν κλείσει τα 18), η οποία δεν αναγνωρίζει επαρκώς τη μεταβατική διαδικασία ενηλικίωσης και τις ειδικές ευπάθειες που συνδέονται με τη διαδικασία αυτή, μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την πρόοδο που είχαν επιτύχει προηγουμένως οι UMC στο σύστημα φροντίδας. Το ζήτημα αυτό έχει αναγνωριστεί ως

πρόκληση σε ολόκληρη την ΕΕ, με μελέτες και εμπειρίες που καταδεικνύουν ότι υπάρχει ένα απτό κενό **στη βοήθεια και την προστασία που παρέχεται στους UMC που μεταβαίνουν** από τα συστήματα φροντίδας σε μια ανεξάρτητη ζωή^{43,44}. Σε γενικές γραμμές, οι διάφορες πρακτικές που εφαρμόζονται σε όλη την Ευρώπη με στόχο την αντιμετώπιση αυτού του θέματος έχουν αποδειχθεί εν μέρει επιτυχείς.

Για κάθε άνθρωπο, η μετάβαση στην ενηλικίωση είναι δύσκολη, ωστόσο για την UMC, υπάρχει ένα πλήθος παραγόντων που δημιουργούν μια εξαιρετικά μπερδεμένη και επίπονη περίοδο. Ενώ οι περισσότεροι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν εμπόδια στην ένταξη και έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, τα παιδιά και οι νεαροί ενήλικες επηρεάζονται ιδιαίτερα από αυτά τα ζητήματα^{45, 46}. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι έχουν υποστεί μια έννοια γνωστή ως **"τριπλή μετάβαση"**, η οποία είναι ουσιαστικά μια τριάδα σημαντικών μεταβάσεων ζωής - κοινωνικών, σωματικών και συναισθηματικών - που καθιστούν αυτή την κρίσιμη περίοδο της εφηβείας ακόμη πιο δύσκολη.⁴⁷ Αυτές συνεπάγονται τεράστιες αλλαγές στην κοινωνικοσυναισθηματική και γνωστική συμπεριφορά, την απομάκρυνση από την κουλτούρα, την οικογένεια και τους φίλους και την ανάγκη επανεκκίνησης σε ένα ξένο περιβάλλον, καθώς και την ανάγκη να ξεπεραστούν σοβαρά τραύματα ψυχολογικά για την ψυχική ευεξία. Ουσιαστικά διαπιστώνεται ότι οι νέοι αυτοί "έχουν ανάγκες που βασίζονται στην ηλικία και το στάδιο ανάπτυξής τους στη διαδικασία της πολιτιστικής, πνευματικής, σωματικής, ψυχολογικής και κοινωνικής ανάπτυξης, οι οποίες μπορεί να επηρεάζονται κατά τη μετάβαση από τις εμπειρίες εκτοπισμού και το καθεστώς του πρόσφυγα ή του αιτούντα άσυλο".⁴⁸

Επιπλέον, μια άλλη βασική πρόκληση προκύπτει από το **σύντομο χρονικό διάστημα που είναι διαθέσιμο για την προετοιμασία της ανεξάρτητης διαβίωσης**. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, λίγο κάτω από το 70% των νεαρών ΟΜΚ που τέθηκαν υπό φροντίδα το 2016 και το 2017 ήταν ηλικίας μεταξύ 16 και 18 ετών. Η εικόνα είναι επίσης πολύ παρόμοια σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴⁹. Λαμβάνοντας υπόψη ότι για πολλούς νέους η υποστήριξη που παρέχεται από την παιδική και νεανική πρόνοια τελειώνει όταν ενηλικιώνονται, απομένει πολύ λίγος χρόνος για να προετοιμαστούν επαρκώς οι νεοεισερχόμενοι για μια αυτοδιαχειριζόμενη ζωή σε μια ξένη χώρα και να διασφαλιστεί η ασφαλής μετάβαση στην αγορά κατοικίας και εργασίας.

Συνολικά, λαμβάνοντας υπόψη αυτούς τους παράγοντες, σε σύγκριση με άλλους αποχωρήσαντες από τα συστήματα κοινωνικής φροντίδας, οι ΟΜΚ είναι σχεδόν "4 φορές πιο ευάλωτοι όσον αφορά τα εκπαιδευτικά, επαγγελματικά και οικονομικά αποτελέσματα, με περιορισμένα δίκτυα υποστήριξης και περισσότερα εμπόδια στην πρόσβαση σε υποστήριξη μετά τη φροντίδα".⁵⁰

Για την παρούσα έκθεση, το πιο σημαντικό είναι να εξεταστούν οι τομείς στους οποίους οι ΟΜΚ **χάνουν τη θεμελιώδη υποστήριξη που είναι απαραίτητη για την ευημερία τους** και την ικανότητά τους να ζήσουν μια σταθερή και επιτυχημένη ανεξάρτητη ζωή στη χώρα τους μετά την έξοδο από τις δομές φροντίδας. Οι τομείς αυτοί περιλαμβάνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την απασχόληση, τις στεγαστικές λύσεις και την αγορά εργασίας, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος να πέσουν θύματα παράνομων δραστηριοτήτων ή εμπορίας ανθρώπων, αλλά και την πρόσβαση στην υγειονομική

⁴³ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 6, [σύνδεσμος](#)

⁴⁴ Ίδρυμα ISMU 2019: 8, [σύνδεσμος](#)

⁴⁵ Pasic, L. 2017: 2 [σύνδεσμος](#)

⁴⁶ Ευρωπαϊκή Ένωση: 180/78, [σύνδεσμος](#)

⁴⁷ Ίδρυμα ISMU 2019: 19, [σύνδεσμος](#)

⁴⁸ Pasic, L. 2017 : 7 [σύνδεσμος](#)

⁴⁹ Zeller, M., Sandermann, P. 2017: 6

⁵⁰ Gullo, F., García-Alba, L., Bravo, A., & Del Valle, J. F. 2021: 1 [σύνδεσμος](#)

περίθαλψη και την ψυχολογική υποστήριξη, καθώς και την ικανότητα διατήρησης επίσημων και ανεπίσημων σχέσεων.

Εκτός από τα πρωταρχικά ζητήματα που σχετίζονται με την εξεύρεση στέγης, την εύρεση εργασίας και τη δημιουργία ενός κοινωνικού δικτύου που θα τους στηρίζει μετά την έξοδο από τη φροντίδα, οι νεαροί ενήλικες που βιώνουν τη μετάβαση στην ενηλικίωση αναφέρουν **αποπροσανατολισμό από τη γλώσσα και τη βαριά γραφειοκρατία** - η οποία συχνά τους αφήνει να μην γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και, ως εκ τούτου, γεννά ένα αίσθημα αδυναμίας. Τα περίπλοκα και δαιδαλώδη γραφειοκρατικά και νομικά συστήματα, σε μια γλώσσα ξένη προς τη μητρική τους, εμποδίζουν σημαντικά και συχνά αποτρέπουν τους ΟΜΚ από το να βρουν έναν τρόπο να βρουν σπίτι, μαθητεία ή εργασία. Αυτή η έλλειψη υποστήριξης οδηγεί συχνά τους νέους ενήλικες να καταφεύγουν στην επιβίωση μέσω της απλήρωτης, μη καταγεγραμμένης ή παράνομης εργασίας. Η ομάδα-στόχος καθίσταται όλο και πιο ευάλωτη μετά την ενηλικίωση και η απώλεια δομών φροντίδας μπορεί να δημιουργήσει μια κατάσταση στην οποία είναι πολύ εύκολο να πέσουν θύματα επικίνδυνων δραστηριοτήτων λαθρεμπορίας ή εμπορίας ανθρώπων.

Αυτή η αστάθεια και η αβεβαιότητα φέρνουν την UMC αντιμέτωπη με προκλήσεις όπως:

- Επιταχυνόμενη μετάβαση στην ενήλικη ζωή,
- Έλλειψη κοινωνικής και νομικής υποστήριξης,
- Στεγαστική αστάθεια,
- Φτώχεια,
- Κοινωνικός αποκλεισμός,
- Διακρίσεις,
- Κατάχρηση ουσιών,
- Πρώιμη γονεϊκότητα,
- Ανεργία,
- Εκμετάλλευση,
- Εμπορία ανθρώπων,
- Θέματα ψυχικής υγείας.

Όπως παρατηρείται, υπάρχει μια σειρά από προκλήσεις και εμπόδια που οδηγούν σε οριζόντιες ανισότητες, οι οποίες αποδυναμώνουν βαθιά την ικανότητα μετάβασης στη φάση της ενηλικίωσης με στέρεες βάσεις που θα ευνοούσαν μια ευημερούσα, ανεξάρτητη ζωή. Ωστόσο, για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, θα επικεντρωθούμε στις ακόλουθες τρεις κύριες προκλήσεις, οι οποίες επισημάνθηκαν και τονίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνάς μας και της συμβολής από την UMC και τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη:

- (1) Έχει διαπιστωθεί ότι ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για τους ΟΜΚ είναι η **διάρκεια και η πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών** για τα απαραίτητα έγγραφα, όπως οι άδειες παραμονής, οι οποίες μπορούν να εμποδίσουν σημαντικά τις πιθανότητες να βρουν πρακτική άσκηση, να εγγραφούν σε μαθήματα, να εξασφαλίσουν στέγαση, να έχουν πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες ή να επιτύχουν απασχόληση⁵¹. Αυτό συμπίπτει με την **απώλεια του υποστηρικτικού τους δικτύου**, δηλαδή του **κοινωνικού λειτουργού, του δικηγόρου ή του νόμιμου κηδεμόνα τους**, αφήνοντάς τους στο σκοτάδι για να περιηγηθούν στις νομικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες που είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση μιας ζωής στη

⁵¹ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 34 [σύνδεσμος](#)

χώρα υποδοχής τους⁵². Δεδομένου ότι οι περισσότεροι ΟΜΚ φτάνουν μεταξύ 16-18 ετών, υπάρχει εξαιρετική πίεση χρόνου για να διευκρινιστούν και να πλοηγηθούν σε αυτές τις απαραίτητες διοικητικές διαδικασίες πριν από την ενηλικίωσή τους.

- (2) Έχει επισημανθεί ότι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον καθορισμό της φροντίδας των ΟΜΚ είναι το **είδος της δομής στέγασης** στην οποία θα πρέπει να στεγαστούν όταν γίνουν 18 ετών και η εξασφάλιση της **πρόσβασης σε στέγαση**. Η αξιολόγηση του επιπέδου ανεξαρτησίας και της ετοιμότητας του καθενός να ζήσει είτε εντελώς μόνος του, είτε σε δομή ενηλίκων, είτε να παραμείνει σε στέγη ανηλίκων προκαλεί αβεβαιότητα τόσο για τους εργαζόμενους στη φροντίδα, όσο και για τους αποχωρούντες από τη φροντίδα⁵³.
- ο Ένας εμπειρογνώμονας σημείωσε ότι το ζήτημα της εξεύρεσης αυτόνομων στεγαστικών ρυθμίσεων κατά την ενηλικίωσή τους θέτει σοβαρά τους νεαρούς ενήλικες μετανάστες σε κίνδυνο περιθωριοποίησης, με μεγάλη πιθανότητα να περάσουν μήνες ή χρόνια στο δρόμο, απλώς και μόνο επειδή γίνονται 18 ετών. Επιπλέον, η αστάθεια και η επισφάλεια της στέγασης είναι ένας κρίσιμος παράγοντας που καθιστά τους νεαρούς μετανάστες "πιο επιρρεπείς στο να γίνουν θύματα βίας, εργασιακής εκμετάλλευσης, κλοπής, απάτης ή εγκλημάτων μίσους"⁵⁴.
 - ο Σε αυτό το πλαίσιο, σημειώθηκε επίσης ότι σε πολλά συστήματα σε ολόκληρη την ΕΕ, οι νέοι ενήλικες μετανάστες αναγκάζονται να αντιμετωπίσουν για άλλη μια φορά απότομη αλλαγή στην ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε συναισθηματική και κοινωνική υποστήριξη. Πολλοί νεαροί μετανάστες είχαν ενσωματωθεί σε ένα σχολείο ή μια κοινότητα και στη συνέχεια αντιμετωπίζουν την ανάγκη να ξεριζωθούν και να ξεκινήσουν εκ νέου σε ένα νέο μέρος, διότι μετά τη συμπλήρωση των 18 ετών είτε τους αναθέτουν μια νέα δομή στέγασης είτε αφήνονται να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους χωρίς τις απαραίτητες επαφές ή το απαραίτητο δίκτυο. Επομένως, είναι πολύ δύσκολο να αναπτυχθούν οι δεσμοί εμπιστοσύνης που είναι απαραίτητοι για τη δημιουργία ασφαλών και αξιόπιστων επαφών και σχέσεων που επιτρέπουν την αυτοανάπτυξη και την αυτοπεποίθηση⁵⁵.
- (3) UMC είναι αποκομμένοι από τις οικογένειες, τα δίκτυα και το κοινωνικό τους κεφάλαιο, περιορίζοντας έτσι την αυτοανάπτυξη και την αυτοδυναμία τους.
- ο Λόγω αυτής της απώλειας του συστήματος υποστήριξής τους και της επακόλουθης αυξημένης ευαλωτότητάς τους, συχνά δεν υπάρχει χώρος για να ακουστεί η φωνή τους. Ως εκ τούτου, η ικανότητά τους να δημιουργούν και να διατηρούν δίκτυα συχνά περιορίζεται, όπως και η ικανότητά τους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να συμμετέχουν στις διαδικασίες που τελικά καθορίζουν τη ζωή τους.

⁵² Ίδρυμα ISMU 2019: 9-11 [σύνδεσμος](#)

⁵³ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 35-36 [σύνδεσμος](#)

⁵⁴ FRA 2019: 16 [σύνδεσμος](#)

⁵⁵ At a Cliff Edge: Children in migration transitioning into adulthood in Europe, Webinar της Oxfam στις 7 Σεπτεμβρίου 2021

- ο Αποτελεί δικαίωμα που περιγράφεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ) του 1989 για το παιδί να ακούγεται "σε όλα τα θέματα που το αφορούν" και "τα κράτη και άλλοι φορείς έχουν την ευθύνη να ακούν τις ομάδες παιδιών και τις εμπειρίες τους".⁵⁶ . Παρόλο που ο νόμος ορίζει ότι τα παιδιά όχι μόνο πρέπει να ακούγονται, αλλά και να ζητείται ενεργά η γνώμη τους για να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες τους ικανοποιούνται και τα δικαιώματά τους διατηρούνται, "η συμμετοχή αποτελεί μάλλον την εξαίρεση παρά τον κανόνα στα ευρωπαϊκά συστήματα για τα ασυνόδευτα παιδιά".⁵⁷
- ο Οι ακόλουθοι παράγοντες μπορούν να παίξουν ρόλο στο να γίνει πιο δύσκολη η συλλογή ανατροφοδότησης από την ομάδα-στόχο: (1) γλωσσικά εμπόδια (2) πολιτισμικά εμπόδια και (3) συχνές μετακινήσεις. Οι παράγοντες αυτοί παίζουν επίσης ρόλο στην παρεμπόδιση της ανάπτυξης εμπιστοσύνης που είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ασφαλών και αξιόπιστων σχέσεων που επιτρέπουν την αυτοανάπτυξη και την αυτοπεποίθηση.⁵⁸
- ο Το προηγούμενο τραύμα ή η επισφάλεια της αβεβαιότητας και του καθεστώτος του μετέωρου συχνά έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχοκοινωνική ευημερία του ΟΜΚ, γεγονός που μπορεί να εμποδίσει σημαντικά τη συμπεριφορά του να συμμετέχει ενεργά ή να συμβάλλει σε συζητήσεις, να δίνει ανατροφοδότηση, να δεσμεύεται κ.λπ.⁵⁹

Το άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική συμμετοχή:

"1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη εξασφαλίζουν στο παιδί που είναι σε θέση να διαμορφώσει τις δικές του απόψεις το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του ελεύθερα σε όλα τα θέματα που αφορούν το παιδί, με τη δέουσα βαρύτητα των απόψεων του παιδιού ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

2. Για το σκοπό αυτό, παρέχεται ιδίως στο παιδί η δυνατότητα να ακουστεί σε κάθε δικαστική και διοικητική διαδικασία που το αφορά, είτε απευθείας, είτε μέσω αντιπροσώπου ή κατάλληλου οργάνου, κατά τρόπο που να συνάδει με τους διαδικαστικούς κανόνες του εθνικού δικαίου."

Το άρθρο 12 αναλύεται περαιτέρω στο "Γενικό

Υπάρχει ένας μηχανισμός "φαύλου κύκλου" όσον αφορά το νομικό καθεστώς, τη στέγαση και την απασχόληση/ενσωμάτωση κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση. Για τους περισσότερους UMC που γίνονται 18 ετών, εάν δεν τους χορηγηθεί άσυλο, το δικαίωμά τους να παραμείνουν στη χώρα και να λάβουν άδεια παραμονής συνδέεται με την απασχόληση ή την κατάρτιση. Με τη σειρά τους, η απασχόληση ή η επαγγελματική κατάρτιση προϋποθέτουν ότι διαθέτουν άδεια παραμονής. Αυτός ο αρνητικός βρόχος ανατροφοδότησης θέτει τους νεαρούς ενήλικες μετανάστες σε κίνδυνο να τους στείλουν πίσω στη χώρα καταγωγής τους ή να τους κρατήσουν - αναγκάζοντάς τους να χάσουν την επαφή με τις σχέσεις, τα δίκτυα και την αίσθηση σταθερότητας που κατάφεραν να δημιουργήσουν ή να εδραιώσουν στο σύστημα πρόνοιας των νέων.⁶⁰

⁵⁶ De Ruijter de Wildt 2014: 7 [link](#)

⁵⁷ De Ruijter de Wildt 2014: 8 [link](#)

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ De Ruijter de Wildt 2014: 9 [link](#)

⁶⁰ At a Cliff Edge: Children in migration transitioning into adulthood in Europe, Webinar της Oxfam στις 7 Σεπτεμβρίου 2021

Γερμανία: Μεταρρύθμιση SGB VIII και νομικές αλλαγές

Το Γερμανικό Σύστημα Πρόνοιας Νέων και όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ αντιμετωπίζουν σαφώς μια κρίσιμη πρόκληση, η οποία θα ενταθεί με τον καιρό και θα επιδεινώσει τυχόν προϋπάρχοντα ζητήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση, ιδίως από το 2015 και μετά. Σε μια προσπάθεια να σημειωθεί κάποια πρόοδος στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, οι υπηρεσίες παιδιού και νεολαίας της Γερμανίας, οι οποίες ρυθμίζονται από το SGB VIII, ψήφισαν μια σημαντική μεταρρύθμιση γνωστή ως νόμος για την ενίσχυση του παιδιού και της νεολαίας. Η μεταρρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προαναφερόμενων προκλήσεων, παρέχοντας νέα νομική προστασία για τα μεγαλύτερα ΟΜΚ που μεταβαίνουν από τη φροντίδα σε μια ανεξάρτητη ζωή. Στο σύνολό της, η μεταρρύθμιση αποσκοπεί στη στήριξη των παιδιών και των νέων που μεγαλώνουν σε ανάδοχες οικογένειες ή σε ιδρύματα ειδικής αγωγής, καθώς και στην παροχή περισσότερων προληπτικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, μαζί με μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων, των γονέων και των οικογενειών τους.

Ειδικότερα για την UMC, το SGB VIII ενισχύει τις υπάρχουσες δομές που προορίζονται να βοηθήσουν τη μετάβαση στην ενηλικίωση με ορισμένους νέους κανονισμούς. Για παράδειγμα, η μεταρρύθμιση περιγράφει ότι πρέπει να υπάρχει (1) μεγαλύτερη δέσμευση για την παροχή βοήθειας στους νεαρούς ενήλικες κατά τη φάση της μετάβασής τους, (2) δυνατότητα επιστροφής (που σημαίνει ότι οι UMC που έχουν αποχωρήσει από τη φροντίδα μπορούν να επιστρέψουν στα προηγούμενα καταλύματα φροντίδας τους), (3) δεσμευτικός σχεδιασμός της μετάβασης με άλλους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών και (4) πιο δεσμευτική παρακολούθηση της φροντίδας για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα. Αυτοί οι κανονισμοί έχουν ως στόχο και πρόθεση (1) να δημιουργήσουν ένα πιο δεσμευτικό νομικό δικαίωμα, (2) να διασφαλίσουν ότι οι νέοι ενήλικες μπορούν να κάνουν χρήση των παροχών πρόνοιας για τους νέους ακόμη και μετά την τεχνική λήξη της βοήθειας, (3) να διασφαλίσουν τη συνέχεια και την παροχή βοήθειας με βάση τις ανάγκες και (4) να διασφαλίσουν ρητές ρυθμίσεις που επιβάλλουν την ανάγκη για παρακολούθηση της φροντίδας είτε μέσω συμβουλευτικής είτε μέσω ανεξάρτητων οργανισμών πρόνοιας για τους νέους.

ΕΕ: Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού 2021 και Εγγύηση της ΕΕ για το παιδί

Με την υιοθέτηση της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και της εγγύησης της ΕΕ για το παιδί το 2021, η ΕΕ έκανε ένα σημαντικό βήμα για να επαναλάβει τη δέσμευσή της για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις νέες πραγματικότητες και προκλήσεις. Έξι θεματικοί πυλώνες καθορίζουν τις προτεραιότητες της ΕΕ για τα επόμενα χρόνια, οι οποίοι θα συμβάλουν στην ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στις πολιτικές της ΕΕ. Με τη στρατηγική και τις παιδικές εγγυήσεις, τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης καθοδήγηση για τη στήριξη των παιδιών κάτω των 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, στα οποία περιλαμβάνονται πολλά από τα ΟΜΚ που βρίσκονται σε συστήματα φροντίδας σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα τρία πρωτότυπα που αναπτύσσονται στο παρόν έγγραφο είναι ενταγμένα στο υποστηρικτικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε με την έγκριση αυτών των δύο εγγράφων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να συμπράξουν με την Επιτροπή στις

1.4 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία και τις διαβουλεύσεις με κρίσιμα ενδιαφερόμενα μέρη και φορείς, συμπεριλαμβανομένων των (ηλικιωμένων) ΟΜΚ στο πεδίο, μπορεί να διαπιστωθεί ότι οι ΟΜΚ αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα, ιδίως κατά τη μετάβαση από τη φροντίδα σε μια ανεξάρτητη ζωή, όπου έρχονται ξαφνικά αντιμέτωποι με τις νομικές, ψυχολογικές, γνωστικές, συναισθηματικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της ενηλικίωσης. Λαμβάνοντας υπόψη το υπόβαθρο και την κατάσταση αυτής της ομάδας στόχου, είναι σημαντικό να **παρέχεται βοήθεια και υποστήριξη με συνεχή, σταθερό και ολοκληρωμένο τρόπο, σύμφωνα** με τις βασικές αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ακεραιότητα και την προστασία του παιδιού (βλ. επίσης Παράρτημα Ι).

Ως εκ τούτου, με βάση την έρευνα, τις διαβουλεύσεις και τα ευρήματά μας, τα οποία μας παρείχαν ανεκτίμητη συμβολή, επινοήθηκαν τρία κύρια πρωτότυπα φροντίδας ως ευκαιρίες για να βοηθηθούν οι ΟΜΚ να ξεπεράσουν τις πολλές προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν κατά τη μετάβαση στην ενηλικίωση:

- **Πρωτότυπο Ένα: Αυτο-συνηγορία** - με στόχο την υποστήριξη της διευκόλυνσης ενός δικτύου ενδιαφέροντος και αυτο-συνηγορίας που παρέχει στους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα και στους νέους ενήλικες μια πλατφόρμα και υποστήριξη.
- **Πρωτότυπο δύο: Στέγαση** - προσφορά σε νέους ασυνόδευτους ενήλικες επιλογών στέγασης και υποστήριξης σε ένα σε μεγάλο βαθμό οικείο περιβάλλον.
- **Πρωτότυπο τρία: Mentorship** - εισαγωγή της έννοιας της συνοδείας και της υποστήριξης σε ασυνόδευτους μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα στο πλαίσιο μιας εθελοντικής καθοδήγησης που ακολουθεί το τέλος της επιτροπείας

Για να εξασφαλιστεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την υιοθέτηση αυτών των πρωτοτύπων, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στην ενότητα 2, και για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα εμπόδια και οι προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω, παρατίθενται συστάσεις τόσο για τους επαγγελματίες όσο και για τους φορείς χάραξης πολιτικής/κυβερνητικές αρχές.

Συστάσεις πρωτοτύπου ένα: Πρέπει να ακουστεί η φωνή των UMC και να συμμετέχουν ενεργά και να αποτελούν μέρος των διαδικασιών λήψης αποφάσεων για τη φροντίδα τους και τον προγραμματισμό της μεταφροντίδας, ώστε να ενδυναμωθούν άμεσα και να παρέχουν τρόπους για τη δημιουργία δικτύων και τη διατήρηση.

Για επαγγελματίες	Για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής/κυβερνητικές αρχές
<ul style="list-style-type: none">• Ενδυνάμωση των ηλικιωμένων UMC μέσω δραστηριοτήτων συμμετοχής για τη δημιουργία και σταθεροποίηση των προοπτικών αυτών των νέων ενηλίκων μετά την έξοδο από τη φροντίδα.• Ενθαρρύνετε τη δεξιότητα της δημιουργίας δικτύων ως δομικό στοιχείο για τη θεμελίωση του κοινωνικού κεφαλαίου του ατόμου - το οποίο μπορεί να αποτελέσει	<ul style="list-style-type: none">• Διασφαλίζει ότι τα δικαιώματα και η εκπροσώπηση της ΟΜΚ διατηρούνται σε όλες τις αποφάσεις και δράσεις που την αφορούν. Αυτό είναι απαραίτητο για να αναπτύξουν τις δεξιότητες αυτοδιάθεσης και να διασφαλίσουν ότι μαθαίνουν πώς να εκφράζουν τις ανάγκες τους και να τις ικανοποιούν.

<p>μεγάλο πλεονέκτημα όσον αφορά την εύρεση εργασίας, κατοικίας, καθώς και την εξεύρεση ψυχολογικής και συναισθηματικής υποστήριξης είτε μέσω εκπαιδευμένων επαγγελματιών είτε μέσω φίλων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξετάστε τις πολιτισμικές διαφορές που μπορεί να προκύψουν λόγω των παιδιών που προέρχονται από πολιτισμούς προσανατολισμένους στην κοινότητα αντί για πολιτισμούς "ατομικιστικού προσανατολισμού". Αυτό σημαίνει ότι πολλά ΟΜΚ δεν μεγαλώνουν με την επίγνωση ότι πρέπει να επικεντρωθούν στην ατομική ανάπτυξη, αλλά μάλλον να εκπληρώσουν τις προσδοκίες της οικογένειας και της κοινότητας^{60F}⁶¹. Επομένως, ενθαρρύνετε την έκφραση των αναγκών και των προσδοκιών- η παρουσία ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή είναι απαραίτητη. • Προσαρμογή, προσαρμογή και σχεδιασμός των δραστηριοτήτων συμμετοχής στις ανάγκες των ΟΜΚ λόγω της ευπάθειας αυτής της ομάδας και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει^{61F}⁶² π.χ. εκπαίδευση των επαγγελματιών περιθαλψής σε θέματα πολιτισμικής ευαισθησίας και χορήγηση φύλλων αξιολόγησης που αντικατοπτρίζουν ειδικά την εμπειρία των ΟΜΚ. • Διευκόλυνση τοπικών πρωτοβουλιών που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή αυξάνουν σημαντικά την κοινωνική ένταξη και βοηθούν στην ένταξη των ΟΜΚ στις κοινότητες και τις χώρες υποδοχής τους^{62F}⁶³. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διευκολύνουν, να υποστηρίξουν και να ξεκινούν τοπικές πρωτοβουλίες που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, καθώς αυξάνουν σημαντικά την κοινωνική ένταξη και βοηθούν στην ενσωμάτωση των ΟΜΚ στις κοινότητές τους και στις χώρες υποδοχής^{63F}⁶⁴. • Διασφαλίστε ότι η φωνή τους ακούγεται και ότι η συμβολή τους μέσω της συμμετοχής τους λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό πολιτικών που τους αφορούν. • Καθιέρωση μιας μεταβατικής περιόδου από 18-25 ετών, προκειμένου να υποστηριχθούν τα δικαιώματα και οι καλύτερες πρακτικές που αφορούν τους ηλικιωμένους ΟΜΚ σε σχέση με τις ικανότητές τους^{64F}⁶⁵. • Καθιέρωση μιας μεταβατικής περιόδου από την ηλικία των 18-25 ετών, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της διαδικασίας ένταξής τους και η μεγιστοποίηση της προόδου που έχει επιτευχθεί μέχρι τότε. • Προώθηση του διαλόγου και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σε όλη την Ευρώπη για την ανάπτυξη κοινής νομοθεσίας που θα ανταποκρίνεται στις επείγουσες ανάγκες της ΟΜΚ, οδηγώντας τελικά σε ομογενοποίηση της πρακτικής.
---	---

Συστάσεις για το πρωτότυπο 2: Οι συνθήκες διαβίωσης και τα καταλύματα είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία των ΟΜΚ και, ως εκ τούτου, πρέπει να διασφαλιστεί η ασφάλεια του **δικαιώματος σε στέγαση** που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του ατόμου.

Για επαγγελματίες

Για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής/κυβερνητικές αρχές

⁶¹ De Ruijter de Wildt 2014: 9 [link](#)

⁶² De Ruijter de Wildt 2014: 9 [link](#)

⁶³ Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης 2016: 3 [σύνδεσμος](#)

⁶⁴ Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης 2016: 3, 12 [σύνδεσμος](#)

⁶⁵ Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης 2016: 12 [σύνδεσμος](#)

<ul style="list-style-type: none"> • Διασφάλιση της πρόσβασης και της ποιότητας του περιβάλλοντος στέγασης - ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη τις μεγάλες ποικιλίες συναισθηματικών και ψυχολογικών καταστάσεων στις οποίες μπορεί να βρίσκονται οι ΟΜΚ. Τα τραύματα του παρελθόντος, οι ανακατατάξεις, η προσπάθεια προσαρμογής σε μια νέα κουλτούρα και κοινωνία έχουν τεράστιο αντίκτυπο στην ευημερία του παιδιού και των νέων ενηλίκων. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο η στέγαση και η πρόνοια να είναι "κατάλληλη, κατάλληλη για την ηλικία, συνεχής με ειδικές εγκαταστάσεις και να περιλαμβάνει υποστήριξη και συμβουλευτική" μαζί με πρόσβαση σε ψυχαγωγία, αθλήματα και ελεύθερο χρόνο⁶⁶. • Υποστήριξη της UMC καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, υποστήριξη με: <ul style="list-style-type: none"> ο Προσδιορισμός επιλογών στέγασης, ο Ανάπτυξη σχεδίου σταθερής στέγασης μετά την έξοδο από τη φροντίδα, ο Σύνδεση του νέου με τις απαραίτητες επαφές⁶⁷. 	<ul style="list-style-type: none"> • Προτεραιότητα στις πολιτικές στέγασης ως βασικό παράγοντα διευκόλυνσης της κοινωνικής ένταξης και για τη δημιουργία "επαφής με τους ντόπιους, μικρές αποστάσεις από υπηρεσίες, όπως σχολεία, και διαθεσιμότητα θέσεων εργασίας"⁶⁸. • Εξασφάλιση πρόσβασης σε επαρκή στέγαση για όλους τους ΟΜΚ που διαμένουν στη χώρα, καθώς και προσαρμοσμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Μην παραβλέπετε τη σημασία της στέγασης και της διαμονής και να την υποστηρίξετε ως βασικό δικαίωμα. • Φροντίστε να λάβετε υπόψη σας τους ακόλουθους παράγοντες όταν σχεδιάζετε πολιτικές στέγασης για (ηλικιωμένους) ΟΜΚ σε όλη την ΕΕ: <ul style="list-style-type: none"> ο Πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, την απασχόληση, ο Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης, ο Παροχή σταθερότητας και θεμελίωσης για μελλοντική αυτονομία, ο Περιορισμένες μεταβιβάσεις για να αποφευχθεί η αναστάτωση των ευάλωτων νεαρών μεταναστών - αν είναι απαραίτητο, οι μεταβιβάσεις θα πρέπει τουλάχιστον να συντονίζονται με τους εκπαιδευτικούς κύκλους, ώστε να μην διακόπτονται οι σπουδές τους, ο Περιορισμός της ευπάθειας στο έγκλημα ή την εκμετάλλευση⁶⁹. • Με τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, η στέγαση καθίσταται κρίσιμη και δεινή κατάσταση και, ως εκ τούτου, οι νέοι ενήλικες ΟΜΚ θα πρέπει να μπορούν να παραμείνουν στο ίδιο κατάλυμα ή στην ίδια περιοχή.
--	--

⁶⁶ Pasic, L. 2017: 25 [σύνδεσμος](#)

⁶⁷ Dewar/ Goodman 2014: 10 [σύνδεσμος](#)

⁶⁸ FRA 2019: 12 [σύνδεσμος](#)

⁶⁹ FRA 2019: 12 [σύνδεσμος](#)

Συστάσεις για το πρωτότυπο 3: Συνιστάται ανεπιφύλακτα η ενίσχυση της νομικής υποστήριξης για να βοηθηθούν οι νέοι ενήλικες ΟΜΚ να περιηγηθούν στις πολύπλοκες γραφειοκρατικές και διοικητικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την απόκτηση εγγράφων απαραίτητων για την ανεξάρτητη ζωή. Επιπλέον, μετά την ενηλικίωση, το νομικό καθεστώς πολλών ΟΜΚ τίθεται συχνά υπό αμφισβήτηση και η διαδικασία αίτησης ασύλου είναι μια επίπονη διαδικασία όπου η απειλή της επιστροφής στην πατρίδα είναι ξαφνικά παρούσα. Ως εκ τούτου, η καθοδήγηση και η καθοδήγηση σε αυτά τα θέματα είναι άμεσα αναγκαία.

Για επαγγελματίες	Για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής/κυβερνητικές αρχές
<ul style="list-style-type: none"> • Παροχή καθοδήγησης στους μεταβατικούς ΟΜΚ για να βελτιώσουν την ικανότητά τους να αντέξουν τη διάρκεια και την πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών για τα απαραίτητα έγγραφα, όπως οι άδειες διαμονής. Τα έγγραφα αυτά είναι ζωτικής σημασίας και απαραίτητα για μελλοντικές προσπάθειες, όπως η συνέχιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η εξασφάλιση στέγης ή η απόκτηση εργασίας^{69F70}. • Να δώσει τη δυνατότητα στους ΟΜΚ να δημιουργήσουν μια "μόνιμη σύνδεση με τουλάχιστον έναν δεσμευμένο ενήλικα", ο οποίος μπορεί να προσφέρει μια σταθερή και ασφαλή σχέση, καθώς αυτό οδηγεί σε πολύ υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας για τη μετάβαση των νέων στην ενηλικίωση και την ανεξαρτησία^{70F71}. • Ορίστε έναν εθελοντή κηδεμόνα που θα συνοδεύει το ΟΜΚ καθ' όλη τη διάρκεια της μετάβασής του στην ενηλικίωση πέραν της ηλικίας του 18^{71F72}. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διορισμός αρμόδιων επιτρόπων στο πλαίσιο ενός αποτελεσματικού συστήματος επιτροπείας ως "αναπόσπαστο μέρος του εθνικού συστήματος προστασίας των παιδιών, που λειτουργεί εντός του εθνικού νομικού πλαισίου προστασίας των παιδιών"⁷³. • Προώθηση των διακρατικών ανταλλαγών για την προώθηση της αναγνώρισης σε επίπεδο ΕΕ του ρόλου του νόμιμου κηδεμόνα και της ανταλλαγής εθελοντών ως ζωτικής σημασίας. • Ενθάρρυνση και προώθηση των συστημάτων πρόνοιας των νέων σε όλη την Ευρώπη για τη δημιουργία ενός δικτύου κηδεμόνων.

⁷⁰ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 35 [σύνδεσμος](#)

⁷¹ Dewar/ Goodman 2014: 3 [σύνδεσμος](#)

⁷² Ίδρυμα ISMU 2019: 9 [σύνδεσμος](#)

⁷³ FRA 2019: 11 [σύνδεσμος](#)

Αυτές οι ευκαιρίες και οι συστάσεις χρησιμεύουν ως έμπνευση για τα τρία πρωτότυπα εναλλακτικής φροντίδας, τα οποία περιγράφονται λεπτομερώς στην επόμενη ενότητα.

Γερμανία: Μεταρρύθμιση SGB VIII και νομικές αλλαγές

Όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του SGB VIII, τα σχόλια των κοινωνικών λειτουργών, των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, των δημόσιων αρχών και των ίδιων των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα συμφωνούν ότι, αν και η μεταρρύθμιση δείχνει πρόοδο προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν διαχειρίζεται τις επαρκείς αλλαγές που απαιτούνται. Έχει εκφραστεί από κορυφαίους επαγγελματίες του τομέα ότι απλώς διευκρινίζει ρητά προϋπάρχουσες ρυθμίσεις οι οποίες τώρα διατυπώνονται με μεγαλύτερη σαφήνεια ως νομικά δικαιώματα. Η μεταρρύθμιση αυτή, επομένως, παρέχει μια ενισχυμένη νομική βάση για τους αποχωρούντες από τη φροντίδα κατά τη διάρκεια της

ΤΜΗΜΑ 2

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ

© IOM, 2021

Στιγμιότυπο από το διαφημιστικό βίντεο του U-CARE:
IIMC με τον σύζυγό της.

ΤΜΗΜΑ 2 - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα επιμέρους πρωτότυπα, καθώς και ένας οδικός χάρτης για τον τρόπο χρήσης και εφαρμογής των πρακτικών και των συστάσεων. Τα τρία πρωτότυπα αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις πιο επείγουσες ανάγκες που εντοπίστηκαν μέσω της έρευνας και των διαβουλεύσεων που διεξήχθησαν και, ως εκ τούτου, στην παροχή συστάσεων για τη βελτίωση της μετάβασης των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ενηλικίωση. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των εμπλεκόμενων φορέων και των διαφορετικών συστημάτων μεταξύ των χωρών της Ευρώπης, ο οδικός χάρτης σκοπεύει να δώσει ορισμένα γενικά βήματα που θα μπορούσαν να επαναληφθούν σε άλλα πλαίσια.

ΠΡΟΤΟΤΥΠΟ 1: ΑΥΤΟΣΥΝΗΓΟΡΙΑ

Ο κεντρικός στόχος αυτού του πρωτοτύπου είναι η διευκόλυνση της δημιουργίας ενός δικτύου συμφερόντων και αυτο-υπεράσπισης, το οποίο θα παρέχει στους UMC και στους ασυνόδευτους μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα⁷⁴ μια πλατφόρμα και υποστήριξη.

Στόχοι:

- Να διαθέτουν ένα σημείο επαφής χαμηλού κατωφλίου για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα
- Ανάπτυξη ενός δικτύου υποστήριξης που εφαρμόζει μια προσέγγιση peer-to-peer
- Ενδυνάμωση των UMC/των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα μέσω της προώθησης της αυτοοργάνωσης και της συμμετοχής
- Δημιουργία δικτύων με άλλες (τοπικές/περιφερειακές/εθνικές) ομάδες υπεράσπισης/συμφερόντων

2.1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα άτομα που εγκαταλείπουν τη φροντίδα έχουν συνήθως πολύ μικρά δίκτυα. Τα δίκτυα αυτά συχνά διαλύονται εντελώς κατά τη διάρκεια της δύσκολης μεταβατικής φάσης. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι ζωτικής σημασίας να υποστηριχθούν οι νέοι στη δημιουργία ενός δικτύου που δεν περιορίζεται στο πλαίσιο της πρόνοιας των νέων.⁷⁵

⁷⁴ Ο όρος "αποχωρήσαντες από τη φροντίδα" θα χρησιμοποιείται σε όλο το έγγραφο για να αναφέρεται στα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και έπρεπε να εγκαταλείψουν την υποστήριξη της φροντίδας. Αναφέρεται επίσης ως: "ασυνόδευτος μετανάστης που εγκατέλειψε τη φροντίδα" ή "γηραιό UMC".

⁷⁵ Απόσπασμα από εμπειρογνώμονα κατά τη διάρκεια του διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους φορείς του ΔΟΜ στη Γερμανία Ιούλιος 202

Ιστορικό: Η συμμετοχή, η δικτύωση και η αυτοοργάνωση ως σημαντικά σημεία εκκίνησης για την ενδυνάμωση των ασυνόδευτων μεταναστών που εγκαταλείπουν τη φροντίδα

Η ζωή των ασυνόδευτων ανηλίκων και των ασυνόδευτων μεταναστών που εγκαταλείπουν τη φροντίδα καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από άλλους και υπόκειται σε πολλούς περιοριστικούς κανονισμούς. Το καθεστώς διαμονής, το οποίο συχνά παραμένει ασαφές για χρόνια, οι σχετικές ρυθμίσεις διαμονής και η συχνά ελλιπής πρόσβαση στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση περιορίζουν τον αυτοπροσδιορισμό και αποτελούν συχνά κεντρικά εμπόδια για την ένταξη στην κοινωνία υποδοχής⁷⁶. Ταυτόχρονα, οι μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα έχουν συνήθως πολύ μικρά δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης. Αυτό οφείλεται στην πλήρη απουσία του οικογενειακού συστήματος υποστήριξης καθώς και στο σχετικά μικρό χρονικό διάστημα που έχουν περάσει στο νέο περιβάλλον διαβίωσής τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, η έρευνα δείχνει ότι ένας από τους κύριους τομείς ανησυχίας σχετικά με τις ΟΜΚ και τη μετάβασή τους στην αυτονομία είναι η "συμμετοχή τους στην κοινωνία και η ένταξή τους σε δραστηριότητες εργασίας για τη νεολαία"⁷⁷. Η έλλειψη συμμετοχής στην κοινωνία και η αδυναμία δημιουργίας επίσημων και ανεπίσημων σχέσεων εμποδίζει την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων για την επιτυχία στην ενήλικη ζωή, όπως: έκφραση του εαυτού και των αναγκών του, επικοινωνία, προσωπική ανάπτυξη, ιδιότητα του πολίτη, συνεργασία, διαπραγμάτευση, αυτο-συνηγορία και ενεργός πολίτης για την πρόληψη των διακρίσεων και της κοινωνικής περιθωριοποίησης⁷⁸.

Κατά το σχεδιασμό νέων μορφών υποστήριξης και φροντίδας για τους μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, η έμφαση δίνεται στα θέματα "σχολείο και κατάρτιση" και "επαρκής στέγαση". Παράλληλα, επισημαίνεται η μεγάλη σημασία των κοινωνικών δικτύων και των ευκαιριών συμμετοχής⁷⁹. Η συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η ενίσχυση των δικτύων που δεν περιορίζονται στο πλαίσιο της πρόνοιας των νέων περιγράφονται ως σημαντικές δεξιότητες και πόροι για την επιτυχή μετάβαση στην ανεξαρτησία⁸⁰.

Διαβουλεύσεις: πορίσματα

Οι διαβουλεύσεις με τις ΟΜΚ, τους αποχωρήσαντες από την περίθαλψη και τους εμπειρογνώμονες αποκάλυψαν επίσης τη μεγάλη σημασία των ευκαιριών συμμετοχής και αυτοδιάθεσης για την προετοιμασία για ανεξάρτητη διαβίωση. Ομοίως, πολλά σημεία του περιγραφόμενου πλαισίου αναφοράς εξετάστηκαν επίσης στις συζητήσεις. Αυτό ισχύει ιδίως για τις πτυχές του εξωτερικού προσδιορισμού και της δικτύωσης:

- Όσον αφορά το θέμα του αυτοπροσδιορισμού, περιγράφηκε από παιδαγωγική σκοπιά ότι, ενώ κεντρικός στόχος της πρόνοιας των νέων είναι η ενίσχυση της αυτοευθύνης των νέων, τα περιθώρια ελιγμών τους περιορίζονται σημαντικά λόγω των κανονισμών ασύλου και διαμονής. Η έλλειψη ή οι περιορισμένες δυνατότητες άσκησης ελέγχου στη ζωή του καθενός έχουν αντίκτυπο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ικανότητα αυτοκαθορισμού της αντιμετώπισης των προβλημάτων. Ως εκ τούτου, η παροχή δυνατότητας συναπόφασης και

⁷⁶ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2013: 7, [link](#)

⁷⁷ Pasic, L. 2017 : 7 [link](#)

⁷⁸ Pasic, L. 2017 : 13 [σύνδεσμος](#)

⁷⁹ B-UMF 2017 [σύνδεσμος](#)

⁸⁰ Pasic, L. 2017 : 17 [link](#)

συμμετοχής, καθώς και η γνωστοποίηση των δικαιωμάτων του καθενός αποτελούν βασικά στοιχεία για την ενδυνάμωση αυτών των νέων.

- Σχετικά με τη σημασία των δικτύων, τονίστηκε ότι η λήξη της πρόνοιας για τους νέους, ιδίως στην περίπτωση των ασυνόδευτων μεταναστών που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, συνήθως δεν συνοδεύεται από τη δημιουργία σταθερών κοινωνικών δικτύων. Σε πολλές περιπτώσεις, τα δίκτυα παραμένουν περιορισμένα στο πλαίσιο της πρόνοιας για τους νέους και διαλύονται με τη μετάβαση στην ανεξαρτησία. Τα πρώτα βήματα προς την ανεξαρτησία χαρακτηρίζονται έτσι συχνά από διαταραχές και μοναξιά. Επομένως, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν οι νέοι αυτοί στη δημιουργία σταθερών δικτύων.

Επιπλέον, η συμμετοχή και ο αυτοπροσδιορισμός περιγράφηκαν όχι μόνο ως κεντρικός πυλώνας στην παιδαγωγική εργασία με τους ασυνόδευτους ανηλίκους, αλλά και ως αποφασιστικό στοιχείο για την προετοιμασία για μια αυτοκατευθυνόμενη ζωή. Οι προτάσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής και του αυτοπροσδιορισμού αφορούσαν αφενός την (παιδαγωγική) καθημερινότητα στο πλαίσιο μιας ομάδας φιλοξενίας, αλλά αφετέρου και την ενίσχυση των ομάδων αυτοσυνηγορίας και τη συμμετοχή στις τοπικές και περιφερειακές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αυτές οι μορφές συμμετοχής συνδέθηκαν επίσης επανειλημμένα με την ανάπτυξη δομών υποστήριξης και δικτύων που βοηθούν τους νέους μετά την έξοδο από την παιδική και νεανική πρόνοια.

2.1.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

Τα πλαίσια που περιγράφονται και τα αποτελέσματα των συζητήσεων των ομάδων εστίασης καταδεικνύουν την ανάγκη για μια πιο συστηματική υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής φάσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι η ενίσχυση των κοινωνικών δικτύων καθώς και η ενίσχυση των δεξιοτήτων συμμετοχής και λήψης αποφάσεων αποτελούν σημαντικά σημεία εκκίνησης για το σχεδιασμό των δομών υποστήριξης.

Η έννοια της "αυτο-συνηγορίας" υιοθετεί αυτά τα ευρήματα και συνδυάζει τη συμβουλευτική και τη μεταφροντίδα για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα με την υποστήριξη της συμμετοχής και των ικανοτήτων αυτο-συνηγορίας. Στόχος της έννοιας είναι να ξεκινήσει ένα δίκτυο ενδιαφέροντος και αυτοσυνηγορίας που θα εξυπηρετεί τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα ως σημαντική πηγή υποστήριξης και ως πλατφόρμα για (κοινωνική) συμμετοχή.

Το βασικό σκεπτικό πίσω από την έννοια είναι ότι η ενηλικίωση δεν πρέπει να οδηγεί σε απότομο τερματισμό της φροντίδας, της βοήθειας και των κοινωνικών δικτύων και ότι πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο για ολοκληρωμένη υποστήριξη της μετάβασης.

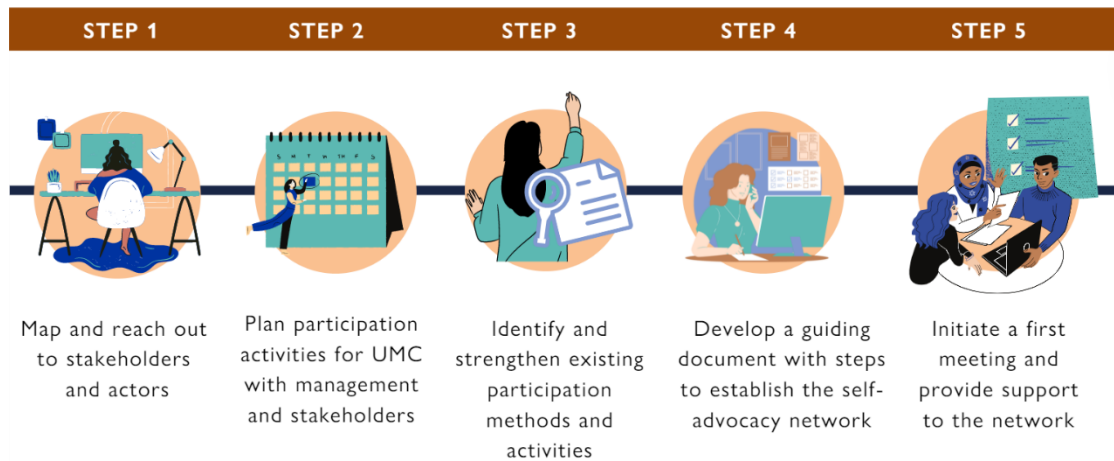
Τα σημεία εκκίνησης και τα κεντρικά στοιχεία της έννοιας είναι α) ένα ανοιχτό σημείο επαφής και συμβουλευτικής και β) οι τακτικές συναντήσεις του δικτύου των αποχωρούντων από τη φροντίδα. Και οι δύο συνιστώσες δρομολογούνται και υποστηρίζονται από έναν οργανισμό πρόνοιας νέων σε συνεργασία με τοπικές και εθνικές ομάδες συμφερόντων. Η πρωταρχική ομάδα-στόχος των υπηρεσιών αποτελείται από ασυνόδευτους μετανάστες που έχουν εγκαταλείψει τη φροντίδα και έχουν προηγουμένως βρεθεί σε καθεστώς φροντίδας. Ωστόσο, οι υπηρεσίες απευθύνονται επίσης ρητά σε εφήβους και νεαρούς ενήλικες που εξακολουθούν να βρίσκονται υπό φροντίδα στο πλαίσιο της παιδικής και νεανικής πρόνοιας.

Τα δύο στοιχεία συνδέονται ως εξής:

Ανοιχτό σημείο επαφής: Το σημείο επαφής είναι ένα άτομο στον οργανισμό πρόνοιας των νέων που ξεκινά και υποστηρίζει το δίκτυο αυτοσυνηγορίας. Το πρόσωπο αυτό είναι ένας κοινωνικός λειτουργός που έχει ήδη σχέση με την ΟΜΚ και τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα και στον οποίο πολλοί αποχωρήσαντες από τη φροντίδα, οι οποίοι στερούνται δομής υποστήριξης και κοινωνικού δικτύου, απευθύνονται ήδη όταν χρειάζονται βοήθεια. Αντί να ικανοποιεί αυτά τα έκτακτα αιτήματα των πρώην UMC σε εθελοντική βάση, όπως συμβαίνει συχνά τώρα, αυτή η θέση του σημείου επαφής θα ενσωματωθεί δομικά (σε βάση μερικής απασχόλησης) ως το κύριο σημείο αναφοράς για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα και τα δίκτυα αυτοσυνηγορίας και θα εκπληρώνει δύο καθήκοντα. Πρώτα απ' όλα, το πρόσωπο επαφής παρέχει συμβουλευτική κατά τη διάρκεια καθορισμένων ωρών, με τρόπο ανοιχτό και χαμηλού κατωφλίου. Το πρόσωπο αυτό συμβουλεύει τους νέους ενήλικες για όλα τα ζητήματα και τα καθήκοντα που σχετίζονται με τη μετάβαση σε μια ανεξάρτητη ζωή. Η εστίαση αφορά τη στέγαση, τις σχολικές και επαγγελματικές προοπτικές και τα γραφειοκρατικά ζητήματα, καθώς και την καθημερινή ζωή και τη διαχείριση των συγκρούσεων. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του σημείου επαφής είναι ότι μόνο οι πιο επείγουσες ανησυχίες συζητούνται και διευκρινίζονται στο πλαίσιο της ατομικής συμβουλευτικής. Για γενικότερες ερωτήσεις, για υποστήριξη ή/και για κοινωνικούς λόγους, το σημείο επαφής μπορεί να παραπέμψει μεμονωμένους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα στις συναντήσεις του δικτύου αυτοσυνηγορίας. Αυτό συνδέεται με το δεύτερο καθήκον του σημείου επαφής: το πρόσωπο αυτό ορίζεται από τον οργανισμό πρόνοιας νέων για να υποστηρίξει την έναρξη και την εδραίωση του δικτύου των αποχωρούντων από τη φροντίδα (βλ. συνιστώσα 2). Γενικές ερωτήσεις που προκύπτουν συχνά κατά τη διάρκεια των ωρών συμβουλευτικής μπορούν, για παράδειγμα, να αντιμετωπιστούν από το σημείο επαφής σε μια συνάντηση του δικτύου.

Συναντήσεις του δικτύου αυτοσυνηγορίας: Οι (δι)εβδομαδιαίες συναντήσεις του δικτύου συνοδεύονται επίσης από έναν επαγγελματία παιδαγωγό και προσφέρουν στους συμμετέχοντες πρωτίστως ένα σημείο άγκυρας για να συναντήσουν φίλους και γνωστούς. Επιπλέον, οι συναντήσεις έχουν δύο κύριους άξονες: Αφενός, οι συναντήσεις χρησιμεύουν ως προέκταση των συμβουλευτικών υπηρεσιών. Πιο γενικά και ανοιχτά ερωτήματα συζητούνται από κοινού μετά από διαβούλευση με τους συμμετέχοντες. Αυτή η συμβουλευτική μεταξύ ομοτίμων ενεργοποιεί τις ποικίλες εμπειρίες, την ανθεκτικότητα και τους πόρους των συμμετεχόντων ατόμων που έχουν εγκαταλείψει τη φροντίδα και ταυτόχρονα καθιστά τις προκλήσεις που συνδέονται με το τέλος της πρόνοιας των νέων ιδιαίτερα ζωντανές και απτές για τους νεότερους συμμετέχοντες. Από την άλλη πλευρά, οι συναντήσεις χρησιμεύουν στην προώθηση της αυτοσυνηγορίας και της (πολιτικής) συμμετοχής. Με βάση τις δηλώσεις, τις επιθυμίες και τις ερωτήσεις των συμμετεχόντων, το σημείο επαφής και άλλα μέλη του προσωπικού δημιουργούν ένα πλαίσιο στο οποίο καθίσταται δυνατή η από κοινού προετοιμασία εκθέσεων και δηλώσεων, η συμμετοχή σε περαιτέρω κατάρτιση καθώς και η ανταλλαγή και η σύνδεση με πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο. Οι συναντήσεις συμπληρώνονται και χαλαρώνουν με τακτικές δραστηριότητες αναψυχής και κοινές επιχειρήσεις.

2.1.3 ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Η δημιουργία ευκαιριών για συμμετοχή και αυτοδιάθεση αποτελούν βασικούς ακρογωνιαίους λίθους του παιδαγωγικού έργου και κεντρικές προϋποθέσεις για την προετοιμασία των νέων για μια ανεξάρτητη ζωή. Παρά αυτή τη θεμελιώδη σημασία, η καθιέρωση βιώσιμων και επιτυχημένων διαδικασιών συμμετοχής στην πράξη αποτελεί συχνά πρόκληση για τα ιδρύματα πρόνοιας των νέων, τους επαγγελματίες καθώς και τους νέους. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλαπλοί. Το βέβαιο, ωστόσο, είναι ότι οι "καλές προθέσεις" δεν αρκούν για τη δημιουργία αποτελεσματικών δομών συμμετοχής. Η δέσμευση των επαγγελματιών θα παραμείνει ανεπιτυχής αν δεν υπάρχουν οι διαρθρωτικές προϋποθέσεις, όπως η επαρκής υποστήριξη στο σχεδιασμό και τη δοκιμή και μια αντίστοιχη βασική θεσμική στάση⁸¹. Ομοίως, είναι ζωτικής σημασίας να αποκτήσουν οι νέοι τις κατάλληλες δεξιότητες για να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους νέους που είχαν λίγες ευκαιρίες συμμετοχής στο περιβάλλον καταγωγής τους⁸². Η επιμόρφωση στο θέμα της συμμετοχής δεν είναι επομένως ανάγκη μόνο για τη διοίκηση και τους επαγγελματίες, αλλά και για τα παιδιά.

Σε αυτό το πλαίσιο, η προώθηση ενός δικτύου περιλαμβάνει περισσότερα από την παρακίνηση των νέων και την προετοιμασία των πρώτων συναντήσεων. Τα επιμέρους βήματα προετοιμασίας παρουσιάζονται παρακάτω. Ωστόσο, θα πρέπει φυσικά να σημειωθεί επίσης ότι κάθε φορέας πρόνοιας νέων έχει διαφορετικό χαρακτήρα, μαζί με άλλες διαρθρωτικές και προσωπικές απαιτήσεις. Για το λόγο αυτό, ο ακόλουθος οδικός χάρτης προορίζεται να αποτελέσει βάση για συζήτηση και σχεδιασμό.

Βήμα πρώτο: Χαρτογράφηση και προσέγγιση των ενδιαφερομένων μερών και φορέων: Οι κεντρικοί φορείς για τη δημιουργία των ενδιαφερομένων είναι τα ιδρύματα πρόνοιας νέων και οι υπάλληλοί τους. Οι εργαζόμενοι εμπλέκονται στενά στη φροντίδα των νέων και γνωρίζουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους. Ομοίως, συχνά συνεχίζουν να βρίσκονται σε επαφή με νεαρούς ενήλικες που βρίσκονταν προηγουμένως υπό τη φροντίδα τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να εξεταστεί ποιοι άλλοι φορείς θα μπορούσαν να εμπλουτίσουν και να ενισχύσουν το δίκτυο. Ανάλογα με την εστίαση του θέματος και τα ενδιαφέροντα των νέων, έχει νόημα να προσκαλούνται στις συναντήσεις διάφοροι τοπικοί φορείς (ένταξης), υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ή ακόμη και υπάλληλοι διοικητικών φορέων. Αυτό ισχύει επίσης για τη συμμετοχή κηδεμόνων και μεντόρων. Ομοίως, η δικτύωση με διαπεριφερειακά δίκτυα, ομάδες της

⁸¹ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2013: 18, [link](#)

⁸² Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2013: 14, [link](#)

διασποράς και ενδιαφερόμενους φορείς αποτελεί σημαντικό βήμα για την εδραίωση και την ενίσχυση του δικτύου.

Βήμα δεύτερο: Σχεδιάστε δραστηριότητες συμμετοχής για το UMC με τη διοίκηση και τους ενδιαφερόμενους φορείς: Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εφαρμογή των μέτρων συμμετοχής στην καθημερινή παιδαγωγική ζωή αποτελεί συχνά πρόκληση. Ως εκ τούτου, οι απαραίτητες συνθήκες-πλαίσιο καθώς και οι εγγυήσεις για την ασφαλή συμμετοχή των παιδιών θα πρέπει να καθοριστούν στην αρχή, μαζί με τη διεύθυνση της δομής πρόνοιας των νέων καθώς και με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του σημείου επαφής. Στο πλαίσιο αυτού του βήματος, θα πρέπει επίσης να οριστικοποιηθεί ο διορισμός του προσώπου επαφής (στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ομάδας). Αυτό θα πρέπει ιδανικά να είναι ένας (μια ομάδα) κοινωνικών λειτουργών που έχει ήδη καθιερωμένη σχέση με τους ΟΜΚ και τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα, καθώς οι περισσότεροι κοινωνικοί λειτουργοί συνεχίζουν να βρίσκονται σε επαφή με τους πρώην ΟΜΚ της ομάδας φιλοξενίας τους. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος καταμερισμός καθηκόντων του σημείου επαφής και οι εμπλεκόμενοι φορείς μπορούν επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο των συζητήσεων.

Βήμα τρίτο: Προσδιορισμός και ενίσχυση των υφιστάμενων μεθόδων και δραστηριοτήτων συμμετοχής: Η ενίσχυση των διαδικασιών συμμετοχής δεν περιορίζεται στο άνοιγμα ευκαιριών για συμμετοχή και λήψη αποφάσεων. Ενώ η δυνατότητα συμμετοχής αποτελεί το θεμέλιο, πρέπει επίσης να εδραιωθεί σταθερά στις συμπεριφορές, τη δομή και την καθημερινή ζωή.

- Ένα σημαντικό βήμα είναι η ανάλυση των διαρθρωτικών συνθηκών του οργανισμού πρόνοιας των νέων. Η επιτυχής συμμετοχή εξαρτάται από την καθιέρωση μιας κουλτούρας συμμετοχής που υποστηρίζεται από τη διοίκηση, τους επαγγελματίες και τους νέους⁸³. Η διοίκηση μιας οργάνωσης έχει αρχικά καθοριστικό ρόλο να διαδραματίσει. Όχι μόνο πρέπει να πεισθεί για το νόημα και τα οφέλη της συμμετοχής, αλλά και να παρέχει τους απαραίτητους πόρους (εργάσιμος χρόνος, χρήματα, ευκαιρίες κατάρτισης). Με τη δομική ενσωμάτωση ενός σημείου επαφής (στο πλαίσιο μιας υποστηρικτικής ομάδας) για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα, η διοίκηση αναγνωρίζει το πολύτιμο έργο που επιτελούν οι εργαζόμενοι, οι οποίοι συχνά, σε εθελοντική βάση, παρέχουν υποστήριξη σε πρώην (αποχωρήσαντες από τη φροντίδα) ΟΜΚ που χρειάζονται βοήθεια.
- Οι εργαζόμενοι πρέπει επίσης να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο. Είναι αυτοί που παρακινούν τα παιδιά/νέους και τα ενθαρρύνουν να συμμετέχουν. Η ολοκληρωμένη ενημέρωση των νέων παίζει καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία. Πολλοί νέοι απλά δεν έχουν τις γνώσεις για να ξεκινήσουν την αλλαγή και να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους. Η ύπαρξη μιας ομάδας που μπορεί να αναλάβει το ρόλο του σημείου επαφής και η οποία έχει ολοκληρωμένες γνώσεις σε θέματα που σχετίζονται με τη μετάβαση (διοίκηση, στέγαση, επαγγελματική κατάρτιση κλπ.), εδραιωμένες σχέσεις με τις ΟΜΚ (και τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα) και η οποία είναι επίσης (επικουρείται από) παιδαγωγό εκπαιδευμένο σε συμμετοχικές μεθόδους είναι απαραίτητη για ένα επιτυχημένο δίκτυο αυτο-υπεράσπισης.

Βήμα Τέταρτο: Ανάπτυξη ενός καθοδηγητικού εγγράφου με τα βήματα για τη δημιουργία του δικτύου αυτοσυνηγορίας: Η ανάπτυξη ενός πλαισίου για την έναρξη του δικτύου βασίζεται στις εννοιολογικές ρυθμίσεις και στις εμπειρίες και τα ζητήματα που προέκυψαν σε σχέση με την ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών. Το πλαίσιο χρησιμεύει για να παρέχει στο δίκτυο την απαραίτητη σταθερότητα για τα αρχικά στάδια και θα πρέπει να περιλαμβάνει μερικά προτεινόμενα θέματα καθώς και ένα προκαταρκτικό

⁸³ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2017: 18, [link](#)

διάγραμμα ροής. Ωστόσο, να έχετε υπόψη σας ότι τα θέματα των δικτύων δεν μπορούν να αποφασιστούν χωρίς τη συμβολή της ΟΜΚ και των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα. Οι ανάγκες και οι επιθυμίες τους είναι κεντρικής σημασίας, οπότε η σύνταξη ενός συγκεκριμένου σχεδίου δράσης μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μιας πρώτης συνάντησης του δικτύου. Αυτή η κοινή άσκηση προβληματισμού θα πρέπει να επαναλαμβάνεται συχνά με το δίκτυο, ώστε το σχέδιο δράσης να παραμένει επίκαιρο. Επιπλέον, ο υπεύθυνος επικοινωνίας μπορεί να αποφασίσει να θέσει στην ημερήσια διάταξη του δικτύου γενικές ερωτήσεις που επαναλαμβάνονται στις συμβουλευτικές συνεδρίες για συμβουλευτική από ομοτίμους.

Βήμα πέμπτο (τελικό βήμα): Ξεκινήστε μια πρώτη συνάντηση και παρέχετε υποστήριξη στο δίκτυο αυτοσυνηγορίας: Οι κρίσιμες και πιθανώς πιο δύσκολες πτυχές είναι η παρακίνηση των συμμετεχόντων και η έναρξη των πρώτων συναντήσεων. Όπως περιγράφηκε, πολλοί νέοι πρέπει πρώτα να εσωτερικεύσουν το νόημα και τον σκοπό των διαδικασιών συμμετοχής και να μάθουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την ενεργό συμμετοχή. Οι διαδικασίες αυτές απαιτούν χρόνο και το εστιακό σημείο και οι επαγγελματίες δεν πρέπει να αποθαρρύνονται από ένα αρχικό χαμηλό επίπεδο ενδιαφέροντος. Ομοίως, κατά τη συγκρότηση του δικτύου, οι επαφές με νέους ενήλικες που έχουν ζήσει στο παρελθόν στη δομή μπορούν να αποτελέσουν τη βάση μιας τέτοιας αρχικής συνάντησης.

2.1.4 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Σε ανταλλαγή με εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς και πρωτοβουλίες που παρέχουν συγκρίσιμα συστήματα φροντίδας και υποστήριξης, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες συστάσεις:

- "Διαχείριση προσδοκιών": Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διαμόρφωση των δραστηριοτήτων και των προσδοκιών των συμμετεχόντων. Τα διαφορετικά κίνητρα, οι ικανότητες και οι προσδοκίες των συμμετεχόντων πρέπει να "διαχειρίζονται" από τους επαγγελματίες. Αυτό σημαίνει επίσης ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επαγγελματίες πρέπει να είναι σαφείς σχετικά με το τι μπορεί και τι δεν μπορεί να επιτευχθεί. Ομοίως, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι προγραμματισμένες δράσεις και οι διατυπωμένοι στόχοι μπορούν επίσης να επιτευχθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα, ώστε να γίνουν ορατά τα συγκεκριμένα αποτελέσματα και να καταστεί δυνατή η εμπειρία της αυτοαποτελεσματικότητας.
- Ισορροπημένο πρόγραμμα: Το πρόγραμμα των τακτικών συνεδριάσεων θα πρέπει να αποτελείται κυρίως από "ανοιχτά" και "ελαφριά" θέματα προγράμματος. Οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου συμβάλλουν στη συνοχή του δικτύου και ανοίγουν τη συμμετοχή σε νέους που δεν ενδιαφέρονται πρωτίστως για κοινωνική δράση. Με τον τρόπο αυτό, οι νέοι αυτοί μπορούν επίσης να εισαχθούν βήμα προς βήμα στο αντικείμενο και στις κοινωνικές δραστηριότητες.
- Ενεργοποιήστε την ποικιλομορφία: Αν και οι δραστηριότητες απευθύνονται κυρίως σε ασυνόδευτους ανηλίκους και νέους μετανάστες που έχουν εγκαταλείψει τη φροντίδα, οι συναντήσεις θα πρέπει να είναι ανοικτές σε όλους τους ενδιαφερόμενους νέους. Αν και η ποικιλομορφία σύνθεση όσον αφορά το φύλο, τα κίνητρα, την εθνικότητα και την ηλικία μπορεί μερικές φορές να αποτελεί πρόκληση στην πράξη, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι συναντήσεις είναι ανοικτές σε όλους. Μια ποικιλομορφία σύνθεση εμπλουτίζει μακροπρόθεσμα το δίκτυο και συμβάλλει στη μακροχρόνια ύπαρξη του δικτύου. Ιδιαίτερα για τους μεγαλύτερους σε ηλικία συμμετέχοντες, είναι επίσης δυνατό να αναλάβουν και άλλα καθήκοντα και ρόλους στο δίκτυο (μέντορας, προπονητής, υπεύθυνος εργαστηρίων κ.λπ.).

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ 2: ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Η βασική πρόθεση της εννοιολογικής προσέγγισης είναι να προσφέρει στους νέους ασυνόδευτους ενήλικες επιλογές στέγασης και υποστήριξης σε ένα σε μεγάλο βαθμό οικείο περιβάλλον, αποφεύγοντας έτσι ή τουλάχιστον μειώνοντας τις διαταραχές στο κοινωνικό τους δίκτυο και στη διαδικασία ένταξης.

Στόχοι:

- Παροχή σταθερού και ασφαλούς στεγαστικού περιβάλλοντος για ηλικιωμένους UMC.
- Παρουσίαση νέων προσεγγίσεων για την εξασφάλιση στεγαστικής στέγης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ΟΜΚ που μεταβαίνουν στην ενηλικίωση.
- Δημιουργία νέων συμμαχιών σχεδιασμού με τους ενδιαφερόμενους φορείς της πόλης.

2.1.1.CONTEXT

Η μεγαλύτερη επιθυμία μου είναι να βρω επιτέλους ένα διαμέρισμα. Όταν έχεις ένα διαμέρισμα, αισθάνεσαι καλά και μπορείς να κάνεις άλλα σημαντικά πράγματα. ⁸⁴

Ιστορικό: Η ασφαλής και επαρκής στέγαση ως προϋπόθεση για την επιτυχή μετάβαση σε μια ανεξάρτητη ζωή.

Η εξασφάλιση στέγης αποτελεί πρωταρχική πρόκληση για τα UMC κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση και την ανεξαρτησία. Ενώ οι ανήλικοι έχουν δικαίωμα στέγασης, το δικαίωμα αυτό λήγει με τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους. Ο κίνδυνος να χάσουν τη στέγασή τους, μαζί με το δίκτυο σχέσεων που συνδέεται με αυτήν, είναι υπαρκτός και αποτελεί μεγάλη πηγή άγχους για τους νεαρούς μετανάστες⁸⁵.

Όπως περιγράφεται ανωτέρω, η μετάβαση στην ηλικία ενηλικίωσης δεν ρυθμίζεται ομοιόμορφα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ρυθμίσεις για τη μεταγενέστερη φροντίδα που περιλαμβάνουν τη διαμονή και συνοδεύουν τη μετάβαση. Η Σουηδία, για παράδειγμα, διαθέτει ειδικές εγκαταστάσεις φιλοξενίας για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην ενηλικίωση μέχρι την ηλικία των 21 ετών⁸⁶. Σε πολλά κράτη μέλη, οι εν λόγω ρυθμίσεις για τη μεταμεσονύκτια φροντίδα απουσιάζουν ή ρυθμίζονται ασυνεπώς. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, η στέγαση μετά τη λήξη της πρόνοιας για τους νέους υπόκειται συνήθως σε τοπικούς κανονισμούς και εξαρτάται από τον αντίστοιχο τίτλο διαμονής καθώς και από την κατάσταση στην αγορά κατοικίας⁸⁷. Η έλλειψη ορθών ρυθμίσεων για τη μεταγενέστερη φροντίδα και στέγαση αφήνει έναν τεράστιο πληθυσμό μεταναστών νέων ανασφαλή ως προς την ικανότητά τους να δημιουργήσουν μια ανεξάρτητη ζωή που να είναι σταθερή, υγιής και ευημερούσα όχι

⁸⁴ Απόσπασμα από συμμετέχοντα στην UMC κατά τη διάρκεια συζήτησης σε ομάδες εστίασης τον Αύγουστο του 2021.

⁸⁵ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 34 [σύνδεσμος](#)

⁸⁶ Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες 2014: 29. [σύνδεσμος](#)

⁸⁷ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2017: 14, [link](#)

μόνο για το άτομο, αλλά και για την κοινότητα στο σύνολό της. Η έρευνα υπογραμμίζει ότι η έλλειψη προστατευτικών νόμων ή κανονισμών σχετικά με την εξασφάλιση στέγασης για τους ΟΜΚ σε μεταβατικό στάδιο οδηγεί πολλούς νέους σε όλη την Ευρώπη να μετακινούνται σε κέντρα υποδοχής ενηλίκων, να μένουν σε δωμάτια ξενοδοχείων, να μένουν άστεγοι ή να ζουν σε εξαιρετικά διαχωρισμένες περιοχές, επειδή τόσο συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις από τους δυνητικούς ιδιοκτήτες⁸⁸. Η ανεπαρκής στέγαση, ιδίως οι στενές συνθήκες και τα υψηλά επίπεδα θορύβου στα κέντρα κοινής φιλοξενίας, καθιστούν δύσκολη τη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με αποτέλεσμα συχνά τη διακοπή της φοίτησης⁸⁹. Εάν υπάρχουν διαθέσιμες κατοικίες μετεκπαίδευσης, συχνά βρίσκονται σε απομακρυσμένες, περιθωριοποιημένες περιοχές, όπου είναι δύσκολη η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη ή οι ευκαιρίες απασχόλησης⁹⁰. Επιπλέον, η μετεγκατάσταση των ΟΜΚ σε σπίτια μεταφροντίδας σε περιοχές διαφορετικές από τις προηγούμενες κατοικίες τους μπορεί να δημιουργήσει ρήγματα στα κοινωνικά τους δίκτυα και στο επίπεδο ένταξης και σύνδεσης με την κοινότητά τους. Οι διαχωρισμένες και ασταθείς καταστάσεις διαβίωσης αποδεικνύονται επιζήμιες για την ικανότητα της ομάδας στόχου να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνδέσεις και βάσεις για μια πολλά υποσχόμενη ενηλικίωση.

Ένα βασικό συμπέρασμα της έρευνας για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα σε σχέση με το θέμα της στέγασης είναι ότι πρέπει να αποφεύγονται πάση θυσία πολλές ταυτόχρονες μεταβάσεις, εάν θέλουμε να διαχειριστούμε με επιτυχία το τέλος της φροντίδας. Οι ταυτόχρονες μεταβάσεις, όπως η μετάβαση από το σχολείο στην επαγγελματική κατάρτιση σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη μετεγκατάσταση, αποτελούν σημαντική πρόκληση⁹¹.

Διαβουλεύσεις: πορίσματα

Η μεγάλη σημασία της κατάστασης της κατοικίας καθώς και του οικείου περιβάλλοντος διαβίωσης για την αντιμετώπιση των μεταβάσεων έγινε ιδιαίτερα εμφανής στις συνεντεύξεις με τους νεαρούς ενήλικες. Τονίστηκαν ιδιαίτερα οι ακόλουθες πτυχές:

- Το άγχος και η πίεση που συνδέονται με την ασαφή κατάσταση της στέγασης μετά το τέλος της βοήθειας έχουν επίσης συχνά εκτεταμένες επιπτώσεις στα ζητήματα του σχολείου, της κατάρτισης και του προγραμματισμού για το μέλλον. Περιγράφηκε αρκετές φορές ότι αυτή η αβεβαιότητα οδηγεί στο να παραμελούνται και να παραμελούνται άλλα σημαντικά ζητήματα.
- Ακόμη και με την επιτυχή αναζήτηση διαμερίσματος, οι νέοι συχνά βιώνουν βαθιές κρίσεις λίγο μετά τη μετακόμιση. Σε σύγκριση με άλλους νέους, οι αποχωρήσαντες από τη φροντίδα αντιμετωπίζουν συνήθως την πρόκληση της ανεξάρτητης οργάνωσης της ζωής τους σε πολύ πιο πρώιμο στάδιο. Σε συνδυασμό με την έλλειψη δικτύων υποστήριξης, αυτό οδηγεί συχνά σε κρίσεις με πολύ πιο υπαρξιακές επιπτώσεις μετά τη μετακόμιση.

2.2.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

Οι αλληλεξαρτήσεις που περιγράφονται ανωτέρω, καθώς και τα αποτελέσματα των συζητήσεων των ομάδων εστίασης, υπογραμμίζουν την ανάγκη για μια συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση

⁸⁸ At a Cliff Edge: Children in migration transitioning into adulthood in Europe, Webinar της Oxfam στις 7 Σεπτεμβρίου 2021

⁸⁹ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2017: 14, [σύνδεσμος](#)

⁹⁰ At a Cliff Edge: Children in migration transitioning into adulthood in Europe, Webinar της Oxfam στις 7 Σεπτεμβρίου 2021

⁹¹ Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge 2017: 62, [σύνδεσμος](#)

υποστήριξης για τη μεταβατική περίοδο. Επισημαίνουν επίσης τη σημασία των ζητημάτων στέγασης για την επιτυχή κοινωνική ένταξη αυτών των νέων. Το πρωτότυπο φροντίδας "Στέγαση" υιοθετεί αυτές τις διαπιστώσεις και στοχεύει σε μια άμεση χωρική και σχετική με το περιεχόμενο σύνδεση των επιλογών στέγασης και υποστήριξης. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι να αποφευχθεί ο απότομος τερματισμός της βοήθειας με την ενηλικίωση και να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο για ολοκληρωμένη υποστήριξη της μετάβασης.

Ένα κεντρικό σημείο εκκίνησης είναι η έναρξη νέων, δημοτικών συμμαχιών σχεδιασμού από δημόσιες ή/και ανεξάρτητες οργανώσεις πρόνοιας νέων με άλλους δημοτικούς φορείς, όπως το γραφείο κοινωνικής πρόνοιας, το κέντρο εργασίας και οι δημοτικές στεγαστικές εταιρείες. Τα συγκεκριμένα καθήκοντα μιας τέτοιας δημοτικής συμμαχίας σχεδιασμού συνίστανται στα εξής:

1. Καθιέρωση διαφορετικών μορφών στέγασης και φροντίδας. Πρωταρχικός στόχος είναι να δημιουργηθούν υπηρεσίες που θα λαμβάνουν υπόψη τους διαφορετικούς βαθμούς ανεξαρτησίας των UMC και των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα. Προκειμένου να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι ανθρώπινες και οικονομικές συνέργειες, μια μεγαλύτερη μονάδα κατοικίας θα ήταν ιδανική για να καλύψει αυτές τις διαφορετικές ανάγκες. Σε αυτή τη μεγαλύτερη μονάδα θα ενσωματωθούν διαφορετικές μορφές φροντίδας (ανάλογα με τις ανάγκες), καθώς και ένα κεντρικό σημείο επαφής, το οποίο θα είναι στελεχωμένο 24 ώρες το 24ωρο από ειδικούς και θα είναι προσβάσιμο για τους νέους της μεγαλύτερης μονάδας διαμονής ανά πάσα στιγμή. Θα αναζητηθούν επίσης πιθανές συνέργειες με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για την υποστήριξη των νέων. Ενώ το ολοκληρωμένο σημείο επαφής χρησιμεύει πρωτίστως για τη διασφάλιση της παιδαγωγικής υποστήριξης, η μονάδα θα πρέπει επίσης να προσφέρει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από άλλους φορείς, όπως το κέντρο εργασίας ή το γραφείο κοινωνικής πρόνοιας. Η συγκέντρωση αυτών των υπηρεσιών σε ένα "κέντρο επαφής", ενσωματωμένο στη μονάδα φιλοξενίας, έχει πολλά οφέλη, καθώς μειώνει το κατώφλι όχι μόνο για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα, αλλά για όλους τους νέους και τα άτομα που ζουν σε ευάλωτη κατάσταση στη γειτονιά.
2. Δημιουργία διαρθρωτικών ρυθμίσεων χρηματοδότησης στο σχεδιασμό/υποστήριξη της μετάβασης. Αντίστοιχες συμφωνίες μεταξύ των φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών θα μπορούσαν να αποφύγουν τη συχνά δύσκολη και παρατεταμένη αναζήτηση βιώσιμων λύσεων σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Συγκεκριμένα, θα ήταν απαραίτητο να συμφωνηθεί ποιος πάροχος κοινωνικών υπηρεσιών είναι υπεύθυνος για τις απαραίτητες υπηρεσίες παιδαγωγικής φροντίδας και ποιος από τους εταίρους είναι υπεύθυνος για το αντίστοιχο μερίδιο του κόστους ενοικίασης.

Η πρωταρχική ομάδα-στόχος του προγράμματος "care leaver" αποτελείται από νέους που έχουν προηγουμένως λάβει υπηρεσίες φροντίδας/μέτρα εκπαιδευτικής βοήθειας που παρέχονται από τον/τους συμμετέχοντα/ους ανεξάρτητο/ους οργανισμό/ους πρόνοιας νέων. Η εγγύτητα είναι ένα σημαντικό κριτήριο εδώ. Οι νέες υπηρεσίες φιλοξενίας και μετεκπαίδευσης θα πρέπει να επιτρέπουν στους νέους να παραμένουν στο οικείο περιβάλλον τους, ώστε να αποφεύγονται διαταραχές στα κοινωνικά τους δίκτυα και στη διαδικασία ένταξής τους. Από την άποψη αυτή, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε παρόχους εκπαιδευτικής υποστήριξης από έναν κοινωνικό χώρο/γειτονιά.

Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι νέοι που βρίσκονται στη μετάβαση σε μια ανεξάρτητη ζωή έχουν πολύ διαφορετικό ατομικό υπόβαθρο και ανάγκες. Προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των νέων και να καταστεί δυνατή η σταδιακή προσέγγιση της ανεξαρτησίας, οι υπηρεσίες αποτελούνται από τρεις

διαφορετικούς τύπους στέγασης με διαφορετικά περιβάλλοντα και διαφορετική ένταση φροντίδας. Οι επιμέρους υπηρεσίες διαρθρώνονται ως εξής:

- Ομάδα φιλοξενίας αποχωρησάντων από τη φροντίδα: Η ομάδα-στόχος για αυτή τη μορφή στέγασης και φροντίδας είναι οι νέοι που πρέπει να προετοιμαστούν ειδικά για περαιτέρω υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, η προσφορά αυτή έχει υψηλότερη ένταση φροντίδας και αντίστοιχα υψηλότερη αναλογία προσωπικού.
- Κοινότητα συγκατοίκησης για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα: Αυτή η μορφή διαβίωσης και φροντίδας απευθύνεται σε νέους που έχουν ήδη μεγαλύτερο βαθμό ανεξαρτησίας. Συνεπώς, η κοινότητα διαβίωσης των αποχωρούντων από τη φροντίδα έχει χαμηλότερο επίπεδο έντασης φροντίδας με χαμηλότερη αναλογία προσωπικού. Οι νέοι επίσης δεν φροντίζονται πλέον 24 ώρες την ημέρα και τη νύχτα.
- Ενιαία διαβίωση: Η ατομική διαβίωση των φροντιστών αποτελείται από διάφορα διαμερίσματα ενός δωματίου και προϋποθέτει μια διαδικασία ανεξαρτητοποίησης που έχει ήδη προχωρήσει αρκετά. Η φροντίδα λαμβάνει χώρα σε χαμηλή ένταση και σε ατομική βάση. Μια άλλη ιδιαιτερότητα είναι η χρηματοδότηση της υπηρεσίας: στην περίπτωση αυτή μόνο το κόστος της φροντίδας αναλαμβάνεται από το γραφείο πρόνοιας νέων. Το ενοίκιο και τα λοιπά έξοδα διαβίωσης καλύπτονται από άλλους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Ο συγκεκριμένος σχεδιασμός του προγράμματος εξαρτάται φυσικά από τις δυνατότητες και την προθυμία των αντίστοιχων εταίρων του δημοτικού σχεδιασμού. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από τις συζητήσεις με διάφορους φορείς, ιδίως με διάφορες ανεξάρτητες οργανώσεις πρόνοιας νέων, έδειξε ότι ένα πολυεπίπεδο σύστημα, με διαφορετικές εντάσεις φροντίδας είναι πιθανό να αποδειχθεί ως ένα χρήσιμο ενδιάμεσο βήμα για την επιτυχή μετάβαση στην ανεξαρτησία. Αυτό θα πρέπει να είναι προς το συμφέρον όλων των δυνητικών εταίρων που εμπλέκονται.

2.2.3 ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Σε αντίθεση με τα Πρωτότυπα 1 και 3, η εστίαση του Πρωτοτύπου 2: Στέγαση βασίζεται στην έναρξη μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας σχεδιασμού. Συνεπώς, ο χάρτης πορείας επικεντρώνεται πρωτίστως στη δημιουργία της συμμαχίας σχεδιασμού.

Βήμα πρώτο: Χαρτογραφήστε και επικοινωνήστε με τους ενδιαφερόμενους φορείς: Ενώ η χαρτογράφηση των φορέων παίζει σημαντικό ρόλο σε όλα τα πρωτότυπα, εδώ είναι ο καθοριστικός παράγοντας. Σχετικοί εδώ είναι πρώτα απ' όλα άλλοι φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, όπως το Γραφείο Κοινωνικής Πρόνοιας και ο ΟΑΕΔ, καθώς και οι δημοτικές στεγαστικές εταιρείες. Η επιτροπή σχεδιασμού μπορεί, φυσικά, να διευρυνθεί ώστε να συμπεριλάβει και άλλους εκπαιδευτικούς και πολιτικούς φορείς. Ειδικά όσον αφορά την τοποθεσία του προγράμματος στέγασης, οι πρωτοβουλίες της γειτονιάς μπορούν επίσης να αποτελέσουν μια χρήσιμη προσθήκη. Συνολικά, η ολοκληρωμένη γνώση των τοπικών φορέων και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων είναι απαραίτητη για την επιτυχία. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να προγραμματιστεί επαρκής χρόνος για αυτό το πρώτο βήμα. Επιπλέον, η πρώτη επαφή με τους άλλους φορείς θα πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη και να βασίζεται σε μια σύντομη στρατηγική επικοινωνίας ή ένα πλαίσιο εκστρατείας.

Βήμα δεύτερο: Ανάπτυξη στρατηγικής επικοινωνίας και προώθηση του μοντέλου στέγασης σε πιθανούς ενδιαφερόμενους φορείς: Η ανάπτυξη ενός πλαισίου εκστρατείας αποτελεί τη βάση για την έναρξη της επιτροπής σχεδιασμού και συνοψίζει τους κύριους άξονες επιχειρηματολογίας μαζί με τα σημεία εκκίνησης που υποστηρίζουν το εν λόγω σχέδιο.

Βήμα τρίτο: Σύσταση επιτροπής στην οποία συμμετέχουν τοπικές αρχές, οργανώσεις πρόνοιας νέων και στεγαστικές εταιρείες: Η ολοκληρωμένη και χρονοβόρα διαδικασία σχεδιασμού αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση αυτού του πρωτοτύπου. Σε μια αρχική συνάντηση των εμπλεκόμενων φορέων, θα πρέπει επομένως να καθοριστεί ένα χρονοδιάγραμμα, καθώς και ο ρόλος της επιτροπής και τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες κάθε ενδιαφερόμενου. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να αποφασιστεί σε ποιο βαθμό μπορούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχεδιασμού και στην εφαρμογή του μοντέλου στέγασης και άλλοι πιθανοί φορείς, όπως οι πρωτοβουλίες γειτονιάς.

Βήμα τέταρτο: Καθορισμός των συγκεκριμένων βημάτων και των αρμοδιοτήτων των φορέων που απαιτούνται για την εφαρμογή του μοντέλου στέγασης: Ένα βασικό βήμα για την εφαρμογή νέων ρυθμίσεων φροντίδας και διαβίωσης είναι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των γραφείων πρόνοιας νέων καθώς και των ανεξάρτητων οργανώσεων πρόνοιας νέων. Στο πλαίσιο των λεγόμενων "συμφωνιών ποιότητας, απόδοσης και αμοιβής" που συνήθως συνάπτονται μεταξύ του "παρόχου υπηρεσιών" (οργανισμός πρόνοιας νέων) και της χρηματοδοτούσας αρχής (π.χ. δήμος, τοπική αρχή κλπ.), συμφωνούνται οι γενικοί όροι, οι υπηρεσίες και το σχετικό κόστος λειτουργίας. Με βάση αυτές τις συμφωνίες, η διαδικασία σχεδιασμού μπορεί στη συνέχεια να εμβαθύνει και να καθοριστούν συγκεκριμένοι στόχοι και αρμοδιότητες σχεδιασμού.

Βήμα πέμπτο (τελικό βήμα): Εκκίνηση του μοντέλου στέγασης και στενή παρακολούθηση: Η έναρξη του έργου είναι φυσικά ένας σημαντικός ενδιάμεσος στόχος, αλλά και μια βασική και κρίσιμη φάση του έργου. Η ολοκληρωμένη παρακολούθηση της ποιότητας και μια διαδικασία διαβούλευσης από τρίτο μέρος θα πρέπει να συνοδεύουν την έναρξη και όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Λόγω της καινοτόμου προσέγγισης της φροντίδας και των νέων μορφών δημοτικής συνεργασίας, η επιστημονική υποστήριξη από μια ιδιωτική ερευνητική εταιρεία ή ένα πανεπιστήμιο αποτελεί επίσης μια επιλογή. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση από ένα μέρος που δεν συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία σχεδιασμού μπορεί να προσφέρει σημαντική ανατροφοδότηση και προτάσεις για την υλοποίηση και να συμβάλει σημαντικά στην επιτυχία του έργου.

Οι ακόλουθες συστάσεις μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχία του πρωτοτύπου:

- Συμμετοχή της γειτονιάς: Εκτός από τη συμμετοχή άλλων φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, η άμεση γειτονιά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου προγράμματος στέγασης και φροντίδας. Οι γειτονιές είναι εξελιγμένα και πολύπλοκα κοινωνικά συστήματα. Η δημιουργία ενός προγράμματος στέγασης για νέους πρόσφυγες μπορεί γρήγορα να οδηγήσει σε συγκρούσεις και εντάσεις λόγω έλλειψης ή ανεπαρκούς επικοινωνίας. Η έγκαιρη επικοινωνία των σχεδίων, καθώς και η διαφάνεια και η συγκεκριμένη συμμετοχή της γειτονιάς, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επιτυχή έναρξη του προγράμματος.
- Συνεπής συμμετοχή: Μια βασική πρόκληση για την εφαρμογή νέων μορφών στέγασης και φροντίδας είναι οι πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες σχεδιασμού. Ενώ η συνεργασία με άλλους φορείς ανοίγει νέες ευκαιρίες, η συνεργασία αυτή αποτελεί επίσης πρόκληση για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Μια τέτοια συνεργασία μπορεί να έχει μακροπρόθεσμη επιτυχία μόνο εάν όλοι οι φορείς είναι ικανοποιημένοι από την πορεία του έργου και τη συμμετοχή τους. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης από ένα τρίτο μέρος μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επιτυχία του έργου. Αυτό ισχύει εξίσου και για τους νέους κατοίκους. Οι νέοι θα πρέπει να συμμετέχουν σταθερά σε αυτή τη διαδικασία αξιολόγησης από την αρχή. Η οπτική γωνία, οι εμπειρίες και οι απόψεις των εποπτευόμενων μπορούν να παρέχουν σημαντική ανατροφοδότηση και πληροφορίες για την πορεία του έργου. Επιπλέον, η συνεπής εμπλοκή και συμμετοχή των κατοίκων αποτελεί επίσης ένα σημαντικό παιδαγωγικό σημείο εκκίνησης όσον αφορά τον στόχο του έργου.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ 3 : ΚΑΘΟΔΉΓΗΣΗ

Το σημείο εκκίνησης αυτής της έννοιας είναι η συνοδεία και η υποστήριξη των ασυνόδευτων μεταναστών που εγκαταλείπουν τη φροντίδα στο πλαίσιο μιας εθελοντικής καθοδήγησης που ακολουθεί το τέλος της επιτροπείας.

Στόχοι:

- Παροχή και προώθηση της σταθερότητας και της συνέχειας στη μεταβατική φάση
- Παροχή υποστήριξης για την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετάβαση των αποχωρούντων από τη φροντίδα στην ενηλικίωση

2.3.1. CONTEXT

Νομίζω ότι θα ήταν καλό αν ο κηδεμόνας συνέχιζε να με στηρίζει. Ειδικά όταν ψάχνω για διαμέρισμα και συχνά χρειάζομαι βοήθεια γιατί δεν καταλαβαίνω όλα τα γράμματα. Ωστόσο, ο κηδεμόνας μου δεν θα πρέπει στη συνέχεια να αποφασίζει πλέον για μένα. ⁹²

Ιστορικό: Η συνέχεια και η εθελοντική δέσμευση ως σημεία εκκίνησης για την ενίσχυση της μετάβασης στην ενηλικίωση/μια ανεξάρτητη ζωή

Η επιτροπεία αποτελεί βασική συνιστώσα για τη διασφάλιση της προστασίας και της διασφάλισης των συμφερόντων των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ευρώπη. Σε πολλές περιπτώσεις, ωστόσο, οι κηδεμόνες διαδραματίζουν επίσης καθοριστικό ρόλο στην ένταξη και τη μετάβασή τους σε μια ανεξάρτητη ζωή.

Αν και το στοιχείο αυτό έχει μεγάλη σημασία, η εφαρμογή και ο σχεδιασμός των συστημάτων φύλαξης διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος της ΕΕ στο άλλο⁹³. Η ορολογία διαφέρει επίσης σε εθνικό επίπεδο και οι όροι (νόμιμος) κηδεμόνας, αντιπρόσωπος και νόμιμος εκπρόσωπος χρησιμοποιούνται με ασυνέπεια. Ενώ δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός για το τι συνιστά κηδεμόνα, υπάρχουν ωστόσο πολλές ομοιότητες όσον αφορά τους τομείς ευθύνης⁹⁴. Ο όρος (νόμιμος) κηδεμόνας αναφέρεται συνήθως σε ένα πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση της ευημερίας και του συμφέροντος του παιδιού και το εκπροσωπεί σε δικαστικές ή διοικητικές διαδικασίες⁹⁵. Εκτός από τη βοήθεια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, οι νόμιμοι κηδεμόνες επιβλέπουν την υγειονομική περίθαλψη και τη σχολική εκπαίδευση, εκτελούν κάθε ενέργεια που απαιτείται για την οικογενειακή επανένωση και είναι υπεύθυνοι για όλα τα έγγραφα που χρειάζονται υπογραφή⁹⁶.

Ανάλογα με το εκάστοτε σύστημα, οι κηδεμόνες εμπλέκονται επίσης στενά στον λεγόμενο *προγραμματισμό βοήθειας*. Ο σχεδιασμός βοήθειας περιλαμβάνει τακτικές συναντήσεις με τον δικαιούχο και τον υπεύθυνο

⁹² Απόσπασμα από συμμετέχοντα στην UMC κατά τη διάρκεια συζήτησης σε ομάδα εστίασης τον Αύγουστο του 2021

⁹³ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης 2021: 24, [σύνδεσμος](#)

⁹⁴ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2015: 22, [σύνδεσμος](#)

⁹⁵ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2015: 21, [σύνδεσμος](#)

⁹⁶ EGN 2013: Tangermann, J., Hoffmeyer-Zlotnik 2018: 45, [σύνδεσμος](#)

κηδεμόνα της οργάνωσης πρόνοιας νέων ή της δομής υποδοχής, για να συζητηθούν οι τρέχουσες εξελίξεις όσον αφορά το σχολείο, την κατάρτιση και τη διαδικασία ασύλου. Με την αύξηση της ηλικίας, η εστίαση γίνεται επίσης στο λεγόμενο *σχεδιασμό μετάβασης* και στην προετοιμασία του νέου για ανεξάρτητη διαβίωση. Πέραν της νομικής εκπροσώπησης και των διοικητικών καθηκόντων, οι κηδεμόνες είναι συχνά επίσης προγραμματιστές των προοπτικών ζωής και σημαντικοί έμπιστοι που συνοδεύουν τον νεαρό καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης άφιξης. Ως εκ τούτου, αποτελούν βασικούς παράγοντες στην προετοιμασία της αυτοπροσδιοριζόμενης ζωής ενός νέου^{125F}.⁹⁷

Το πόσο έντονη είναι η υποστήριξη και πόσο εμπιστευτική είναι η σχέση εξαρτάται όχι μόνο από τα διαφορετικά συστήματα των επιμέρους κρατών μελών, αλλά και από τον τύπο της επιτροπείας. Παρά τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, μπορούν να διακριθούν διαφορετικοί τύποι επιτροπείας. Τα καθήκοντα επιτροπείας ασκούνται από υπαλλήλους ιδρυμάτων ή άλλων φορέων που είναι εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, ή από ιδιώτες, οι οποίοι διορίστηκαν από τις εθνικές αρχές. Συνολικά, τρεις διαφορετικές κατηγορίες είναι επιλέξιμες: (1) στενοί συγγενείς ή πρόσωπα που προέρχονται από το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον, (2) επαγγελματίες που απασχολούνται σε ιδρύματα επιτροπείας ή σε φορείς των εθνικών συστημάτων προστασίας των παιδιών (αναφέρονται ως *επαγγελματίες κηδεμόνες στον παρόντα οδηγό*), (3) άτομα που δεν σχετίζονται με το παιδί και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για να ενεργήσουν ως κηδεμόνες και τα οποία είτε ορίζονται από μια διορίζουσα αρχή είτε, συχνότερα, προσφέρουν την υποστήριξή τους για λογαριασμό του φορέα στον οποίο έχουν ανατεθεί καθήκοντα κηδεμονίας (αναφέρονται ως *εθελοντές κηδεμόνες στον παρόντα οδηγό*).⁹⁸

Ενώ οι εθελοντικές κηδεμονίες προτιμώνται από ομάδες συμφερόντων και υπεράσπισης λόγω των γενικά υψηλότερων επιπέδων χρονικής διαθεσιμότητας και συναισθηματικής δέσμευσης, περίπου το 80% των ΟΜΚ στη Γερμανία υποστηρίζονται από επαγγελματίες κηδεμόνα. Οι επαγγελματίες κηδεμόνες αντιμετωπίζουν συχνά σημαντικό φόρτο εργασίας και είναι υπεύθυνοι για πάρα πολλές ΟΜΚ, περιορίζοντας τη δυνατότητα να οργανώνουν τις απαραίτητες προσωπικές συναντήσεις. Οι εθελοντές κηδεμόνες, με τη σειρά τους, έχουν συνήθως περισσότερο χρόνο στη διάθεσή τους, μπορούν να ασχοληθούν περισσότερο με το νεαρό άτομο και να του παρέχουν περισσότερη προσωπική βοήθεια. Επίσης, οι εθελοντές κηδεμόνες είναι πολύ πιο πιθανό να παραμείνουν μια αξιόπιστη και αξιόπιστη επαφή για τον νεαρό ενήλικα, ακόμη και μετά τη λήξη της επιτροπείας^{127F}.⁹⁹

Αυτή η υποστήριξη και καθοδήγηση μετά τα 18α γενέθλια είναι ιδιαίτερα σημαντική και χρήσιμη. Ιδιαίτερα για τους ασυνόδευτους μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, τα 18α γενέθλια συχνά συνεπάγονται πολλές παράλληλες μεταβάσεις. Εκτός από το τέλος της πρόνοιας για νέους και τον νέο τόπο διαμονής, οι νέοι αυτοί πρέπει συνήθως να αντιμετωπίσουν και νέους κανονισμούς ασύλου και διαμονής, καθώς και μεταβάσεις στους τομείς του σχολείου, της κατάρτισης και της επαγγελματικής ζωής. Ιδιαίτερα σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, είναι ζωτικής σημασίας οι αποχωρούντες από τη φροντίδα να βρουν σταθερότητα και συνέχεια στο σύστημα φροντίδας και στις κοινωνικές τους σχέσεις, καθώς και τη δυνατότητα να προστρέξουν σε οικείους φροντιστές. Οι εθελοντικές κηδεμονίες ή οι χορηγίες και οι μεντορίες μπορούν να προσφέρουν σημαντική υποστήριξη και ενίσχυση κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσιμης φάσης της ζωής. (Συνεχίζουν να) προσφέρουν βοήθεια στις διάφορες γραφειοκρατικές υποθέσεις και χρησιμεύουν ως αξιόπιστο και οικείο πρόσωπο επαφής¹⁰⁰.

⁹⁷ Tangermann: 47, [σύνδεσμος](#)

⁹⁸ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2015: 9, [σύνδεσμος](#)

⁹⁹ Deutscher Bundestag 2017b: 68, [σύνδεσμος](#)

¹⁰⁰ Kompetenzzentrum Pflegekinder 2019: 14, σύνδεσμος

Διαβουλεύσεις: πορίσματα

Τα θέματα της επιτροπείας και της εθελοντικής υποστήριξης είχαν επίσης εξέχουσα θέση στις συνεντεύξεις και στις συζητήσεις των ομάδων εστίασης. Αναφέρθηκαν οι ακόλουθες πτυχές:

- Το χρονικό διάστημα μεταξύ της άφιξης και των 18ων γενεθλίων αξιολογείται ως πολύ μικρό για να αντιμετωπιστούν όλα τα σημαντικά ζητήματα. Συνεπώς, η περαιτέρω υποστήριξη είναι εξαιρετικά σημαντική.
- Με τη μετάβαση στην ενηλικίωση, σε πολλές περιπτώσεις τα ζητήματα του δικαίου ασύλου και του δικαίου διαμονής δεν έχουν ακόμη αποσαφηνιστεί οριστικά. Ένα κεντρικό εμπόδιο για τους ασυνόδευτους μετανάστες που εγκαταλείπουν τη φροντίδα είναι η διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών για βασικά έγγραφα όπως οι άδειες διαμονής και τα έγγραφα που επιβεβαιώνουν το νομικό καθεστώς. Αυτά με τη σειρά τους απαιτούνται για να μπορέσουν οι ΟΜΚ να βρουν θέσεις πρακτικής άσκησης, να φοιτήσουν στο πανεπιστήμιο, να εξασφαλίσουν εργασία, να βρουν στέγη κ.λπ. Δυστυχώς, με τη συμπλήρωση των 18 ετών, οι UMC συχνά χάνονται σε έναν γραφειοκρατικό λαβύρινθο μετά την απώλεια της νομικής υποστήριξης από το σύστημα πρόνοιας των νέων. Η έλλειψη πληροφόρησης, η μη γνώση της γλώσσας, μαζί με τις περίπλοκες και χρονοβόρες διοικητικές διαδικασίες μπορεί να φέρουν την ομάδα αυτή σε εξαιρετικά επισφαλή θέση. Οι αξιόπιστες επαφές είναι επομένως ζωτικής σημασίας, ιδίως σε αυτή τη φάση.
- Η συχνή αλλαγή ευθύνης στο πλαίσιο της τακτικής φροντίδας βιώνεται ως αρνητική κατά τη μεταβατική περίοδο. Πολλοί από τους αποχωρούντες από τη φροντίδα θα ήθελαν η παρακολούθηση και η μεταγενέστερη φροντίδα να παρέχεται από οικεία πρόσωπα επικοινωνίας. Ειδικότερα, οι εθελοντικές ατομικές κηδεμονίες που υφίστανται για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν από τη λήξη της βοήθειας μπορούν να παρέχουν την απαραίτητη σταθερότητα και συνέχεια των σχέσεων κατά τη μεταβατική περίοδο.
- Η επαγγελματική υποστήριξη είναι πολύ σημαντική για την επιτυχία της εθελοντικής δέσμευσης. Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει μια ολοκληρωμένη ανταλλαγή και μια δομημένη παράδοση μεταξύ των εθελοντών, των φροντιστών και των επαγγελματιών κηδεμόνων πριν από τον τερματισμό των υπηρεσιών πρόνοιας των νέων.
- Εκτός από τη βάση της εμπιστοσύνης και των συγκεκριμένων υπηρεσιών υποστήριξης, τα εκτεταμένα κοινωνικά δίκτυα των εθελοντών αποτελούν συχνά σημαντικούς πόρους για τους νέους.

2.3.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

Το πλαίσιο που παρουσιάστηκε και τα αποτελέσματα των συζητήσεων των ομάδων εστίασης καταδεικνύουν ότι οι εθελοντικές δομές υποστήριξης μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό πόρο για τους νεαρούς πρόσφυγες κατά τη μετάβαση από την κοινωνική πρόνοια για τους νέους και πέραν αυτής. Το πρωτότυπο Mentorship αντιμετωπίζει αυτά τα ευρήματα και συνδυάζει ιδέες που προέκυψαν από τις συζητήσεις των ομάδων εστίασης με διαφορετικές μορφές κηδεμονίας και mentoring που συζητούνται και δοκιμάζονται επί του παρόντος στη Γερμανία. Το σημείο εκκίνησης της ιδέας είναι η στενή σύνδεση των επαγγελματικών και των εθελοντικών συστημάτων φροντίδας. Στόχος της έννοιας είναι να διασφαλιστεί η υποστήριξη και η κοινωνική σταθερότητα μετά το τέλος της πρόνοιας των παιδιών και των νέων. Η πρόσληψη, η προετοιμασία και η παρακολούθηση των εθελοντικών κηδεμονιών και μεντοριών πραγματοποιείται από έναν ανεξάρτητο οργανισμό πρόνοιας παιδιών και νέων σε ανταλλαγή με τις τοπικές αρχές και τις ενώσεις κηδεμονίας. Ευκαιρίες για συνεχή υποστήριξη πέραν της ενηλικίωσης

προσφέρουν οι εθελοντικές επιτροπεία και μεντορία που υφίστανται παράλληλα με τις νόμιμες επιτροπεία (εφεξής: "επιτροπεία-συνοδευτική μεντορία"). Και στις δύο περιπτώσεις, ωστόσο, είναι σημαντικό η εθελοντική υποστήριξη να ξεκινάει πολύ καιρό πριν από τη λήξη της πρόνοιας των νέων και να διασφαλίζεται η ολοκληρωμένη παράδοση καθώς και η επαγγελματική υποστήριξη της εθελοντικής εργασίας.

Οι μεντορικές σχέσεις μπορούν επομένως να οργανωθούν σε δύο διαφορετικούς τύπους/μορφές:

1. Μια υφιστάμενη εθελοντική επιτροπεία συνεχίζεται ως μέριμνα μετά τα 18α γενέθλια. Εδώ είναι σημαντικό να πραγματοποιούνται τακτικές κοινές συναντήσεις μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων πριν από τη λήξη της συνδρομής και να καθορίζονται οι στόχοι της καθοδήγησης. Ο εθελοντής κηδεμόνας και ο μέντορας είναι έτσι το ίδιο πρόσωπο.
2. Παράλληλα με τη (νομική) επιτροπεία, ένα άλλο πρόσωπο αναλαμβάνει την καθοδήγηση ("επιτροπεία-συνοδευτική καθοδήγηση"). Μετά τη λήξη της επιτροπείας, η καθοδήγηση παραμένει ως σταθεροποιητικό στοιχείο. Και εδώ είναι σημαντικό να υπάρχει μια ολοκληρωμένη ανταλλαγή και μια δομημένη παράδοση μεταξύ του κηδεμόνα και του μέντορα.

Τα ακόλουθα σημεία της έννοιας ισχύουν και για τις δύο μορφές καθοδήγησης:

- Η επαγγελματική εποπτεία και υποστήριξη της καθοδήγησης από έναν οργανισμό πρόνοιας νέων περιλαμβάνει (1) την πρόσληψη, την κατάρτιση και την αντιστοίχιση μεταξύ μέντορα και καθοδηγούμενου, (2) τη συνοδεία της ανταλλαγής μεταξύ (επαγγελματιών) κηδεμόνων και εθελοντών, καθώς και (3) την περαιτέρω παρακολούθηση. Ανάλογα με τις εθνικές/τοπικές συνθήκες, η πρόσληψη και η κατάρτιση πραγματοποιούνται σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τις ενώσεις επιτροπείας.
- Μια κρίσιμη πτυχή είναι ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι γνωρίζουν από την αρχή ότι οι μεντορικές σχέσεις θα συνεχιστούν και μετά τα 18α γενέθλια. Αυτό δημιουργεί ασφάλεια σχεδιασμού για όλους τους συμμετέχοντες και επιτρέπει μια ολοκληρωμένη ανταλλαγή μεταξύ εθελοντών και επαγγελματιών. Ομοίως, η γνώση ότι ένα οικείο πρόσωπο είναι διαθέσιμο ως αξιόπιστο πρόσωπο επικοινωνίας ακόμη και μετά τα 18α γενέθλια συμβάλλει σημαντικά στη συναισθηματική σταθεροποίηση των νέων.
- Για να ενισχυθεί η σχέση εμπιστοσύνης, είναι σημαντικό να πραγματοποιούνται τακτικές προσωπικές συναντήσεις, ιδίως στην αρχή της καθοδήγησης. Διαφορετικά, δεν υπάρχουν ουσιαστικά περιορισμοί όσον αφορά τη διάρκεια και το εύρος της καθοδήγησης. Η καθοδήγηση μπορεί να συνεχιστεί έως ότου ο νέος αισθανθεί ότι η καθημερινότητά του και όλα τα σχετικά ζητήματα έχουν αποσαφηνιστεί ή έως ότου ο νέος επιθυμεί ρητά τη λήξη της καθοδήγησης.
- Η διαφορά μεταξύ της επιτροπείας και της καθοδήγησης έγκειται κυρίως στο ότι ο κηδεμόνας δεν επιτρέπεται πλέον να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό του νέου. Με τη συμπλήρωση των 18 ετών, ο νέος καθίσταται πλήρως υπεύθυνος για τα δικά του συμφέροντα και τις δικές του ενέργειες. Κατά συνέπεια, αλλάζει και η σχέση μεταξύ του κηδεμόνα ή του μέντορα και του νέου. Τα 18α γενέθλια σηματοδοτούν μια έντονη αλλαγή σε αυτόν τον αστερισμό, η οποία θα πρέπει επίσης να παρουσιάζεται με σαφήνεια στο νεαρό άτομο. Από αυτό το σημείο και μετά, ο μέντορας αναλαμβάνει έναν λιγότερο αποφασιστικό ρόλο ως προπονητής, συμβουλευοντας τον νέο σε όλα τα σημαντικά ζητήματα και βοηθώντας τον να λάβει τις σωστές αποφάσεις. Ομοίως, για να προωθήσει την ανεξαρτησία, ο μέντορας θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τον προστατευόμενο του να λαμβάνει ενεργά αποφάσεις, βοηθώντας, αλλά όχι εκτελώντας τα διοικητικά καθήκοντα του νέου.

- Η ιδιαίτερη έμφαση στην προετοιμασία για μια αυτοκατευθυνόμενη ζωή θα πρέπει να δίνεται από την αρχή της επιτροπείας. Μαζί με τους υπεύθυνους φροντιστές του οργανισμού πρόνοιας νέων, ο εθελοντής κηδεμόνας/μέντορας θα πρέπει να σχεδιάζει τον τρόπο ενίσχυσης της αυτο-υπευθυνότητας και να ελέγχει αν το τρέχον περιβάλλον φροντίδας προσφέρει επαρκή χώρο και ευκαιρίες για την ανάληψη ευθύνης. Επιπλέον, τα θέματα που ανακύπτουν γύρω από την ηλικία ενηλικίωσης θα πρέπει να περιλαμβάνονται/τοποθετούνται ήδη στον σχεδιασμό της βοήθειας καθ' όλη τη διάρκεια της εφηβείας. Ομοίως, ο κηδεμόνας/συνοδός θα πρέπει να διασφαλίζει ότι το νεαρό άτομο ενημερώνεται για τις επερχόμενες αλλαγές και τα δικαιώματά του.
- Οι εθελοντές μέντορες πρέπει να είναι τουλάχιστον 25 ετών και να έχουν ολοκληρώσει εκτεταμένη εκπαίδευση. Όσον αφορά το περιεχόμενο, η κατάρτιση θα πρέπει να καλύπτει τα ακόλουθα θέματα: Πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικότερες χώρες προέλευσης, αιτίες φυγής και προκλήσεις της ομάδας-στόχου, νομικές βάσεις σε θέματα ασύλου και μεταναστευτικού δικαίου, διαπολιτισμικές βάσεις και πολιτισμικά ευαίσθητη επικοινωνία, καθώς και προστασία και πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης (PSEA). Μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των σχετικών θεμάτων καθώς και οδηγίες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών εκδηλώσεων παρέχονται στο εκπαιδευτικό εγχειρίδιο "Φροντίδα ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών σε ανάδοχες οικογένειες", το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου FAB και U-CARE.
- Τα ίδια κριτήρια επιλογής του νόμιμου κηδεμόνα θα πρέπει να ισχύουν και κατά την ένταξη ενός εθελοντή μέντορα. Τα κριτήρια αυτά θεωρούνται δικλείδες ασφαλείας για την προστασία των νέων και μπορεί να περιλαμβάνουν: καθαρό ποινικό μητρώο, υπογραφή κώδικα δεοντολογίας, υποχρεωτική εκπαίδευση (βλ. παραπάνω σημείο) κ.λπ. Θα πρέπει να υπάρχει ένας μηχανισμός καταγγελιών για τους νέους.
- Η γνωριμία με τον κηδεμόνα/μέντορα και τον νεαρό πριν από την έναρξη της πραγματικής κηδεμονίας/μέντορας δίνει και στα δύο μέρη την ευκαιρία να αποφασίσουν ενεργά υπέρ της κηδεμονίας και δημιουργεί τη βάση για μια σχέση εμπιστοσύνης. Προκειμένου να δημιουργηθεί ο απαραίτητος χώρος για αυτόν τον χρόνο γνωριμίας, η διαδικασία και η οργάνωση των συναντήσεων πρέπει να συζητηθεί λεπτομερώς με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Κατά τον ορισμό ενός μέντορα σε μια ΟΜΚ, είναι επίσης ζωτικής σημασίας να λαμβάνονται υπόψη τυχόν ευαίσθητες ή προτιμήσεις του παιδιού, ώστε να μεγιστοποιείται η δράση προς το συμφέρον του παιδιού. Οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν το φύλο, τη θρησκεία, την ηλικία, τις προηγούμενες εμπειρίες κ.λπ. Το UMC θα πρέπει να συμβουλευέται εκ των προτέρων για τυχόν προτιμήσεις ή απαιτήσεις σχετικά με τον μέντορά του, ώστε να διασφαλίζεται ότι αισθάνεται ότι ακούγεται.
- Είναι σημαντικό η παρακολούθηση να πραγματοποιείται μετά την έναρξη της εφαρμογής της καθοδήγησης. Εξασφαλίζει ότι λαμβάνεται υπόψη το συμφέρον της ΟΜΚ και χρησιμεύει ως εργαλείο για τη βελτίωση της ποιότητας της υπηρεσίας και τη μάθηση από τα λάθη που γίνονται. Η διαδικασία παρακολούθησης θα πρέπει επομένως να περιλαμβάνει τακτικές ανταλλαγές με τους κοινωνικούς λειτουργούς, τους ίδιους τους νέους UMC και κάθε εμπλεκόμενο/σχετικό ενδιαφερόμενο. Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί μέσω αξιολογήσεων, φύλλων αξιολόγησης ή ενός μηχανισμού καταγγελιών.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα συστήματα επιτροπείας δεν είναι εναρμονισμένα σε ολόκληρη την Ευρώπη και διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Ενώ μόνο λίγα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν κεντρική αρχή επιτροπείας σε εθνικό επίπεδο, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν αναθέσει καθήκοντα επιτροπείας σε κοινωνικές υπηρεσίες δημοτικού ή τοπικού επιπέδου. Για τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν κεντρικό σύστημα, η εφαρμογή και η πραγματική λειτουργία των συστημάτων επιτροπείας μπορεί επίσης να διαφέρει τοπικά και περιφερειακά εντός των χωρών¹⁰¹. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν χωριστά συστήματα επιτροπείας για ασυνόδευτα παιδιά που έχουν μόνο προσωρινό δικαίωμα διαμονής ή που δεν υποβάλλουν αίτηση ασύλου. Ομοίως, υπάρχουν διαφορές στη διαθεσιμότητα των διαφόρων τύπων επιτροπείας. Σε λίγα κράτη μέλη οι κηδεμόνες είναι κυρίως εθελοντές κηδεμόνες και έχει αναπτυχθεί ειδικό σύστημα πρόσληψης και εποπτείας. Σε αυτά τα κράτη, ένα καθορισμένο ίδρυμα ή μια μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) είναι η αρμόδια αρχή επιτροπείας¹⁰².

Λόγω της έλλειψης ενιαίας προσέγγισης, οι ακόλουθες σημειώσεις δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως ενιαία διαδικασία, αλλά πρέπει να προσαρμόζονται στις εκάστοτε εθνικές και τοπικές συνθήκες. Για τον ίδιο λόγο, οι σημειώσεις επικεντρώνονται κυρίως στα εμπλεκόμενα θεσμικά όργανα καθώς και στις κύριες πτυχές που σχετίζονται με το περιεχόμενο και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή.

Βήμα πρώτο: Χαρτογραφήστε και προσεγγίστε τα ενδιαφερόμενα μέρη: Ως πρώτο βήμα, πρέπει να εξεταστεί και να αποφασιστεί αν ο οργανισμός πρόνοιας νέων που υλοποιεί το πρόγραμμα συντονίζει την πρόσληψη και την κατάρτιση των εθελοντών ανεξάρτητα ή συνεργάζεται με τις τοπικές αρχές ή/και τις ενώσεις επιτροπείας. Ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων φορέων και επαφή με τις αντίστοιχες οργανώσεις.

Πιθανοί ενδιαφερόμενοι είναι:

- Τμήματα ή γραφεία φροντίδας νέων στις περιφερειακές κυβερνήσεις
- Κάθε υπουργείο ή υπηρεσία που είναι αρμόδια για τη μετανάστευση και/ή την αντιμετώπιση των προσφύγων (π.χ. Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Μετανάστευσης, Υπουργείο Δικαιοσύνης).
- ΜΚΟ που εργάζονται για λογαριασμό των προσφύγων και των ασυνόδευτων ανηλίκων (τόσο παροχή υπηρεσιών όσο και υπεράσπιση)

¹⁰¹ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2018: 3, [σύνδεσμος](#)

¹⁰² Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2018: 4-5, [σύνδεσμος](#)

- Διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως η Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο Ερυθρός Σταυρός, η Save the Children, ο ΔΟΜ.

Βήμα δεύτερο: Συναντήστε τις αρχές για να συμφωνήσετε σχετικά με τις νομικές και πρακτικές πτυχές του προγράμματος καθοδήγησης: Οι συναντήσεις σχεδιασμού με τις τοπικές αρχές πρόνοιας των νέων ή/και τις τοπικές αρχές επιτροπείας αποτελούν τη βάση για τα επόμενα βήματα.

Βήμα τρίτο: Προετοιμασία της πρόσληψης, της κατάρτισης και της παρακολούθησης: Η δημιουργία μιας εκστρατείας πρόσληψης, ενός προγράμματος κατάρτισης και ενός πλαισίου παρακολούθησης απαιτεί μια ολοκληρωμένη διαδικασία σχεδιασμού. Ανεξάρτητα από το αν η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται από κοινού με τις τοπικές αρχές ή τις ενώσεις κηδεμονίας, θα πρέπει να διατεθεί επαρκής χρόνος για αυτήν.

- **Προσόντα και κατάρτιση:** Μια κεντρική πτυχή του πρωτοτύπου είναι η συνεπής προετοιμασία για τη μετάβαση στην ανεξαρτησία από την αρχή. Όπως περιγράφεται στα σημεία 2.3.2 και 2.3.3, η ιδιαίτερη έμφαση στην προετοιμασία για μια αυτοκατευθυνόμενη ζωή περιλαμβάνει ολοκληρωμένη ενημέρωση για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα, καθώς και ευκαιρίες ανάληψης ευθυνών και συμμετοχής. Αυτή η εστίαση πρέπει να μετατραπεί σε μια σταθερή αντίληψη μαζί με τις αρμόδιες αρχές κηδεμονίας και τα ιδρύματα πρόνοιας των νέων. Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας οι εθελοντές κηδεμόνες/μέντορες να λαμβάνουν εκτεταμένη κατάρτιση και να συνδέονται επίσης με έναν φορέα που συνοδεύει την όλη διαδικασία κατά τη διάρκεια της κηδεμονίας ή της καθοδήγησης. Ανάλογα με τις τοπικές δομές, πρέπει να δημιουργηθούν πρόσθετοι πόροι για την κατάρτιση και την υποστήριξη των εθελοντών. Ως εκ τούτου, ο σχεδιασμός των προσόντων καθώς και της κατάρτισης θα πρέπει να προσεγγιστεί ως πρώτο βήμα.
- **Τοπικές δομές υποστήριξης:** Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, είναι ζωτικής σημασίας, ιδίως στην περίπτωση των εθελοντών κηδεμόνων και μεντόρων, να λάβουν μια εισαγωγή στις τοπικές δομές υποστήριξης και να γνωρίζουν πού να απευθυνθούν για πρόσθετη βοήθεια. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να διευκρινιστεί εκ των προτέρων με τους αρμόδιους φορείς ποιοι φορείς θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε μια τέτοια επισκόπηση και πώς θα πρέπει να γίνει η εισαγωγή στις τοπικές δομές. Επίσης, το εγχειρίδιο του FRA συνιστά σε όλους τους κηδεμόνες ή εθελοντές μέντορες να έχουν πρόσβαση σε μια "διεπιστημονική ομάδα επαγγελματιών", ώστε να διασφαλίζεται ότι, όταν απαιτείται εμπειρογνωμοσύνη ή βοήθεια, αυτή παρέχεται επαρκώς¹⁰³.
- **Ταίριασμα:** Η γνωριμία με τον κηδεμόνα/μέντορα και τον νεαρό πριν από την έναρξη της πραγματικής κηδεμονίας/μέντορας δίνει και στα δύο μέρη την ευκαιρία να αποφασίσουν ενεργά υπέρ της κηδεμονίας και δημιουργεί τη βάση για μια σχέση εμπιστοσύνης. Προκειμένου να δημιουργηθεί ο απαραίτητος χώρος για αυτή τη γνωριμία, η διαδικασία και η οργάνωση των συναντήσεων πρέπει να συζητηθεί λεπτομερώς με τους εμπλεκόμενους φορείς. Κατά τον ορισμό ενός μέντορα με ΟΜΚ, είναι επίσης ζωτικής σημασίας να λαμβάνονται υπόψη τυχόν ευαίσθητες ή προτιμήσεις του παιδιού, ώστε να μεγιστοποιείται η δράση προς το συμφέρον του παιδιού. Οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν το φύλο, τη θρησκεία, την ηλικία, τις προηγούμενες εμπειρίες κλπ. Το UMC θα πρέπει να συμβουλευεται εκ των προτέρων για τυχόν προτιμήσεις ή απαιτήσεις σχετικά με τον μέντορά του, ώστε να διασφαλίζεται ότι αισθάνεται ότι ακούγεται. Εάν είναι απαραίτητο, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην ομάδα πολιτισμικοί διαμεσολαβητές

¹⁰³ UNHCR, UNICEF, IRC 2017: 12, [σύνδεσμος](#)

για να βοηθήσουν στην οικοδόμηση της σχέσης εμπιστοσύνης και "να χτίσουν τη γέφυρα μεταξύ του παιδιού, της κοινότητας του παιδιού, των κρατικών ιδρυμάτων και των αρχών".¹⁰⁴

Βήμα τέταρτο: Προετοιμασία της διαδικασίας παράδοσης: Η συνεργασία και η παράδοση μεταξύ (επαγγελματιών) κηδεμόνων και μεντόρων κατέχει κεντρική θέση. Πρέπει να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο για την ανταλλαγή μεταξύ επαγγελματιών και εθελοντών. Αυτό περιλαμβάνει την οργάνωση και τον προγραμματισμό των συναντήσεων καθώς και τη συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών.

Βήμα πέμπτο (τελικό βήμα): Έναρξη προγράμματος καθοδήγησης και παρακολούθησης: Η έναρξη του προγράμματος καθοδήγησης θα πρέπει να συνοδεύεται από ολοκληρωμένη παρακολούθηση.

2.3.4. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Οι ακόλουθες συστάσεις μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχία του πρωτοτύπου:

- **Πρόσληψη εθελοντών:** Η έκταση της δέσμευσης εθελοντών ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με την περιοχή και το τοπικό πλαίσιο. Η εκστρατεία πρόσληψης ή προβολής παίζει σημαντικό ρόλο. Οι εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που απευθύνονται άμεσα στις σχετικές ομάδες-στόχους έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμες από την άποψη αυτή.
- **Δικτύωση και ανταλλαγή πληροφοριών:** Παρόλο που οι επίσημοι/επαγγελματίες κηδεμόνες συχνά δεν έχουν επαρκή χρόνο για να συνοδεύουν τους νέους, συχνά συμμετέχουν πολύ στενά στις τοπικές δομές φροντίδας και έχουν καλές διασυνδέσεις με τους αρμόδιους φορείς. Στην περίπτωση των εθελοντών κηδεμόνων, αυτό δεν συμβαίνει συχνά. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας για την κατάλληλη καθοδήγηση των ασυνόδευτων ανηλίκων να λαμβάνουν οι εθελοντές μια εισαγωγή στις τοπικές δομές υποστήριξης. Αυτή η εισαγωγή στις τοπικές δομές υποστήριξης και η επισκόπηση των κεντρικών φορέων θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παράδοσης μεταξύ επαγγελματιών και εθελοντών.
- **Τομείς αρμοδιοτήτων:** Η σύνδεση επαγγελματικών και εθελοντικών συστημάτων υποστήριξης προσφέρει πλεονεκτήματα και δυνατότητες, ιδίως όσον αφορά τη μεταβατική φάση. Ταυτόχρονα, οι κοινές προσπάθειες για τα συμφέροντα των νέων ενέχουν επίσης πιθανότητες σύγκρουσης. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να συμφωνηθεί μια σαφής ανάθεση ρόλων και κατανομή καθηκόντων στην αρχή της συνεργασίας. Ενώ οι επαγγελματίες κηδεμόνες είναι οι νόμιμοι εκπρόσωποι των νέων μέχρι τα 18α γενέθλιά τους και έχουν την εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις, η συμμετοχή των μεντόρων θα πρέπει επίσης να περιορίζεται σε συγκεκριμένες δραστηριότητες υποστήριξης καθώς και σε κοινά εγχειρήματα.

¹⁰⁴ UNHCR, UNICEF, IRC 2017: 12, [σύνδεσμος](#)

ΤΜΗΜΑ 3

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΉ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

© IOM/Angela Wells 2019

Οικογένεια Σύρων προσφύγων περιμένει με ανυπομονησία
την επανεκκτάσή της

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 - ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Βιωσιμότητα και συνάφεια των πρωτοτύπων

Κατά τις διαβουλεύσεις με ασυνόδετους ανηλίκους, αποχωρήσαντες από τη φροντίδα και εμπειρογνώμονες, αναδείχθηκαν σαφώς **τρία θέματα** που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη διαδικασία μετάβασης, στην επιτυχία των μέτρων φροντίδας και στη συνολική ένταξη των νέων. Η έλλειψη επιλογών συμμετοχής και αυτοεξυπηρέτησης, η λήξη της επιτροπείας και η συχνά ανασφαλής κατάσταση στέγασης δεν αποτελούν μόνο σημαντικά εμπόδια στη διαδικασία ένταξης, αλλά κυρίως σημαντικούς μοχλούς για τη βελτίωση των συστημάτων φροντίδας για τους νέους πρόσφυγες και μετανάστες. Τα πρωτότυπα διαφέρουν όχι μόνο ως προς τα κύρια θέματα, τα σημεία εκκίνησης και τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά και ως προς την πολυπλοκότητά τους:

- Το Πρωτότυπο 1 *Δίκτυα Αυτοσυνηγορίας* ενθαρρύνει τη συμμετοχή και την προώθηση των οργανώσεων αυτοσυνηγορίας. Παρόλο που η εφαρμογή του πρωτοτύπου περιλαμβάνει επίσης μια ολοκληρωμένη διαδικασία ανάπτυξης, τα μέτρα μπορούν σε μεγάλο βαθμό να εφαρμοστούν ανεξάρτητα από ένα ίδρυμα πρόνοιας των νέων.
- Το Πρωτότυπο 2 *Στέγαση* είναι σημαντικά πιο πολύπλοκο. Η δημιουργία νέων συνθηκών φροντίδας και, κυρίως, στέγασης απαιτεί την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος φορέων. Η διαδικασία που περιγράφεται εδώ αποτελεί επομένως λιγότερο ένα πρωτότυπο περιθάλψης με την πραγματική έννοια του όρου, αλλά μάλλον μια πηγή ιδεών για τη διοίκηση και τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων.
- Το Πρωτότυπο 3 Η *καθοδήγηση* απαιτεί συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων πρόνοιας νέων, των τοπικών αρχών και των αρχών επιτροπείας.

Ενώ τα εθνικά συστήματα παιδικής μέριμνας διαφέρουν ως προς την αγκύλωση και τη δομή τους και δεν διαθέτουν ομοιόμορφους κανονισμούς, μια ματιά στη βιβλιογραφία και σε πρόσφατες μελέτες δείχνει ότι τα προβλήματα και οι προκλήσεις είναι παρόμοια. Εκτός από την έλλειψη διαδικασιών συμμετοχής και την ανάγκη ενίσχυσης της επιτροπείας και της καθοδήγησης, το πιο σημαντικό ζήτημα είναι οι ανασφαλείς συνθήκες στέγασης μετά το τέλος της φροντίδας παιδιών και νέων.

Κατά τη δημιουργία των πρωτοτύπων, δόθηκε επίσης προσοχή στην πιθανή **δυνατότητα μεταφοράς σε άλλα εθνικά πλαίσια και συνθήκες**. Ωστόσο, πολλά από τα σημεία εκκίνησης και τις προσεγγίσεις που περιγράφονται αφορούν το γερμανικό πλαίσιο. Οι αντίστοιχες εθνικές ρυθμίσεις και νομικές βάσεις είναι πολύ διαφορετικές και πολύπλοκες για να επιτρέψουν την αδιάκριτη μεταφορά των διαδικασιών που περιγράφονται εδώ από τη μία χώρα στην άλλη. Τα πρωτότυπα θα πρέπει επομένως να θεωρηθούν κυρίως ως **πηγή έμπνευσης** και ιδεών για την ενίσχυση των συστημάτων περιθάλψης και θα πρέπει να προσαρμοστούν στις εκάστοτε εθνικές συνθήκες. Ίσως υπάρχουν μόνο μεμονωμένα στοιχεία ή σημεία εκκίνησης που μπορούν να ενσωματωθούν στα εκάστοτε συστήματα περιθάλψης. Ωστόσο, η πολυπλοκότητα των διαφόρων συστημάτων μπορεί επίσης να εκληφθεί ως πλεονέκτημα από μια άλλη οπτική γωνία- επειδή συχνά είναι ο συνδυασμός διαφορετικών πτυχών και ο συνδυασμός μεμονωμένων στοιχείων που οδηγεί σε ένα ισχυρό και βιώσιμο σύστημα. Για να εξασφαλιστεί η προσαρμοστικότητα των πρωτοτύπων, υποσχόμενες πρακτικές σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ συμμετείχαν ενεργά στην πιλοτική εφαρμογή των εργαλείων, μέσω εικονικών επισκέψεων μελέτης. Τα ευρήματα αυτών των εικονικών μελετών περίπτωσης ήταν χρήσιμα για την οριστικοποίηση των πρωτοτύπων.

Ανάλυση κόστους-οφέλους των πρωτοτύπων

Παρά τη σπουδαιότητα και τη μέγιστη προσοχή που δόθηκε στην ανάπτυξη των πρωτοτύπων, η ομάδα U-CARE γνωρίζει ότι η πρακτική εφαρμογή των πρωτοτύπων εξαρτάται από πληθώρα παραγόντων και κυρίως από τη **διαθεσιμότητα οικονομικών πόρων**. Η ανάλυση κόστους-οφέλους, ωστόσο, είναι σαφής και θα πρέπει να παρακινήσει τους δωρητές και τις αρχές χρηματοδότησης να διαθέσουν πρόσθετους πόρους για τη βελτίωση της μετάβασης των ΟΜΚ στην ενηλικίωση και, ως εκ τούτου, την ένταξη τους στην κοινωνία μέσω των πρωτοτύπων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο δράσης του 2016 για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών έχει ήδη επισημάνει ότι "η αποτυχία της ένταξης των νεοαφιχθέντων μπορεί να οδηγήσει σε τεράστια σπατάλη πόρων, τόσο για τα ίδια τα ενδιαφερόμενα άτομα όσο και γενικότερα για την οικονομία και την κοινωνία μας"¹⁰⁵, γεγονός που επαναλαμβάνεται στο ευρύτερο σχέδιο δράσης για την ένταξη και την ενσωμάτωση του 2021 δηλώνοντας ότι "η διασφάλιση της αποτελεσματικής ένταξης και ενσωμάτωσης των μεταναστών στην ΕΕ αποτελεί κοινωνική και οικονομική επένδυση που καθιστά τις ευρωπαϊκές κοινωνίες πιο συνεκτικές, ανθεκτικές και ευημερούσες"¹⁰⁶. Εμπειρογνώμονες και μελέτες σε ολόκληρη την ΕΕ επισημαίνουν τα οφέλη της παροχής προσαρμοσμένων υπηρεσιών για την καθοδήγηση των ηλικιωμένων ΟΜΚ κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση, υποστηρίζοντας επομένως τη σημασία των πρωτοτύπων. Σύμφωνα με πληροφορίες, το κύριο μέλημα για τους νέους αυτούς στην ηλικία των 18 ετών είναι η διατήρηση του δικαιώματός τους να ζουν στη χώρα, η εξεύρεση στέγης, η συνέχιση του εκπαιδευτικού συστήματος ή/και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας¹⁰⁷. Παρόλο που οι διαδικασίες για την απόκτηση άδειας διαμονής και την πρόσβαση σε υπηρεσίες διαφέρουν σε όλη την Ευρώπη, σε όλες σχεδόν τις χώρες, οι ηλικιωμένοι ΟΜΚ κινδυνεύουν από ανεργία, έλλειψη στέγης και αίσθημα αποπροσανατολισμού^{108,109}.

Έτσι, η διαρκής παροχή υπηρεσιών που υπερβαίνει την ηλικία των 18 ετών θα **αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη στην κοινωνία**, αποδεικνύοντας την κοινωνική αξία των προγραμμάτων ένταξης που υλοποιούνται μέσω αυτών των πρωτοτύπων. Μεταξύ των οφελών, απαριθμούμε:

- Η τακτική παροχή βοήθειας για την πλοήγηση στο εθνικό σύστημα (νομικές, διοικητικές, κοινωνικές υπηρεσίες) θα μειώσει την πίεση στις υπηρεσίες αυτές που ασχολούνται με τα έκτακτα αιτήματα των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα.
- Συνολική ευημερία της κοινωνίας και μείωση των ανισοτήτων (καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, λιγότεροι άστεγοι νέοι, υψηλότερο ποσοστό φοίτησης στο σχολείο, μείωση του αποκλεισμού).
- Βελτίωση των συνθηκών στέγασης, οι οποίες έχουν ισχυρό αντίκτυπο στις ευκαιρίες απασχόλησης και εκπαίδευσης και στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των νέων μεταναστών και των κοινοτήτων υποδοχής.
- Βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και ελαχιστοποίηση των κινδύνων να μείνουν εκτός σχολικού συστήματος.
- Μείωση της ανεργίας και της περιθωριοποίησης των νέων, διαφοροποίηση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας.

¹⁰⁵ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2019: 9, [σύνδεσμος](#).

¹⁰⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021: 1 - 2, [σύνδεσμος](#).

¹⁰⁷ Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες 2021: 82 - 84, [σύνδεσμος](#).

¹⁰⁸ Idem

¹⁰⁹ EuroChild 2016, 4 - 12, [σύνδεσμος](#)

- Αξιοποίηση των πόρων και της βοήθειας που παρέχουν οι τοπικές αρχές/το εθνικό σύστημα. Τα θετικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν λόγω προηγούμενων επενδύσεων (ανθρώπινοι πόροι, οικονομικά) δεν διαταράσσονται.

Επιπλέον, τα πρωτότυπα παραδίδουν συγκεκριμένα εργαλεία στα κράτη μέλη της ΕΕ για **την εκπλήρωση των στρατηγικών προτεραιοτήτων σε** εθνικό επίπεδο (π.χ. μεταρρύθμιση του SGB VIII στη Γερμανία) και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την υιοθέτηση της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού το 2021 και των εγγυήσεων της ΕΕ για το παιδί, καθώς και του σχεδίου δράσης για την ένταξη και την ενσωμάτωση το 2021, της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία το 2019 και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τη νεολαία, τα οποία δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί το 2022. Ως εκ τούτου, πιστεύεται ότι εκπληρώνεται η φιλοδοξία της ομάδας U-CARE να δημιουργήσει πρωτότυπα που είναι συναφή, βιώσιμα και ωφέλιμα για τους νεαρούς μετανάστες και την κοινωνία και που θα χρησιμεύσουν ως έμπνευση για τη λειτουργικότητα και την ενίσχυση νέων και υφιστάμενων δομών φροντίδας για ασυνόδευτους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα στα κράτη μέλη της ΕΕ.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ: .

Πρωτότυπο 1 - Αυτοσυνηγορία

Πρωτότυπο 2 - Στέγαση

Πρωτότυπο 3 - Συμβουλευτική

Αντιμετωπιζόμενα θέματα

- Απώλεια της οικογένειας και του κοινωνικού δικτύου
- Κοινωνικός αποκλεισμός
- Έλλειψη δεξιοτήτων οργάνωσης και αυτοδιάθεσης
- Απώλεια στήριξης μετά τα 18

- Στεγαστική αστάθεια
- Περιθωριοποίηση
- Διαταραγμένη/περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, εκπαίδευση, απασχόληση
- Απώλεια του δικαιώματος στέγασης μετά τα 18

- Μακροχρόνιες και πολύπλοκες γραφειοκρατικές, διοικητικές και νομικές διαδικασίες
- Έλλειψη συνεκτικών επίσημων/ανεπίσημων σχέσεων
- Απώλεια καθοδήγησης και υποστήριξης μετά τα 18

Στόχος(οι)

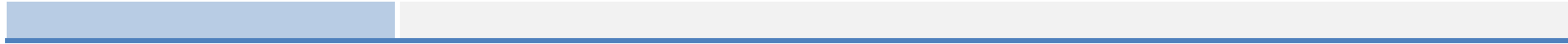
- Διευκόλυνση ενός δικτύου συμφερόντων και αυτοσυνηγορίας
- Ανάπτυξη πλατφόρμας υποστήριξης (προσέγγιση peer-to-peer)
- Να έχετε ένα σημείο επαφής χαμηλού κατωφλίου
- Δημιουργία δικτύων με άλλες ομάδες υπεράσπισης/συμφερόντων
- Ενδυνάμωση των UMC/των ατόμων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα μέσω της προώθησης της αυτοοργάνωσης και της ενεργού συμμετοχής

- Προσφέρει επιλογές στέγασης και υποστήριξης σε ένα οικείο περιβάλλον
- Παροχή σταθερότητας και ασφάλειας
- Διασφάλιση ότι οι χώροι στέγασης ανταποκρίνονται στις εκφρασμένες ανάγκες των UMC που μεταβαίνουν στην ενηλικίωση
- Μειώστε τις διαταραχές με το κοινωνικό δίκτυο και τη διαδικασία ενσωμάτωσης
- Δημιουργία νέων συμμαχιών σχεδιασμού με βασικούς φορείς της πόλης

- Παροχή εκτεταμένης επιτροπείας μέσω ενός εθελοντικού προγράμματος καθοδήγησης
- Προώθηση μιας σταθερής σχέσης εμπιστοσύνης
- Βοηθήστε, καθοδηγήστε και υποστηρίξτε τον UMC κατά τη μετάβασή του στην ενηλικίωση.

<p><i>Στοιχεία πρωτοτύπου και πρόσθετες συστάσεις</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανοιχτό σημείο επαφής για συμβουλευτική χαμηλού κατωφλίου και για την υποστήριξη δικτύων αυτοσυνηγορίας • Συναντήσεις του δικτύου για τους αποχωρήσαντες από τη φροντίδα • Διαχείριση προσδοκιών: εφικτά και ορατά αποτελέσματα σε εύθετο χρόνο • Ισορροπημένο πρόγραμμα: ελαφρύ πρόγραμμα με δραστηριότητες αναψυχής, συμπληρωμένο με κοινωνικές δραστηριότητες • Ενεργοποίηση της ποικιλομορφίας: ηλικία, εθνικότητα, φύλο, κίνητρα 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημοτικές συμμαχίες σχεδιασμού που καθορίζουν διαφορετικές μορφές στέγασης και φροντίδας και δημιουργούν διαρθρωτικές ρυθμίσεις χρηματοδότησης • Σχεδιασμός των επιμέρους υπηρεσιών και του προγράμματος: εξαρτάται από τις δυνατότητες και την προθυμία • Συμμετοχή της γειτονιάς • Συνεπής συμμετοχή, συμπεριλαμβανομένων των νέων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δύο μορφές καθοδήγησης: 2) Επιτροπεία - συνοδευτική καθοδήγηση • Αλλαγή στον αστερισμό των σχέσεων (καθήκοντα, ευθύνες, αυτονομία) • Ενημερωμένη συγκατάθεση - δημιουργία βάσης για σχέση εμπιστοσύνης • Πρόσληψη εθελοντών • Δικτύωση και ανταλλαγή: οι εθελοντές μέντορες γνωρίζουν τις τοπικές δομές υποστήριξης • Σαφής ανάθεση ρόλων και καθηκόντων
<p><i>Βασικές δραστηριότητες (οδικός χάρτης)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρτογράφηση και προσέγγιση των ενδιαφερομένων μερών και φορέων • Σχεδιασμός δραστηριοτήτων συμμετοχής για το UMC με τη διοίκηση και τους ενδιαφερόμενους φορείς • Προσδιορισμός και ενίσχυση των υφιστάμενων μεθόδων και δραστηριοτήτων συμμετοχής • Εκπόνηση κατευθυντήριας οδηγίας με βήματα για τη σύσταση ομάδων συμφερόντων • Έναρξη μιας πρώτης συνάντησης και παροχή υποστήριξης στις ομάδες ενδιαφέροντος 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρτογράφηση και προσέγγιση των σχετικών ενδιαφερομένων μερών • Ανάπτυξη στρατηγικής επικοινωνίας και προώθηση του μοντέλου στέγασης σε πιθανούς ενδιαφερόμενους φορείς • Σύσταση επιτροπής με τις τοπικές αρχές, τις οργανώσεις πρόνοιας των νέων και τις εταιρείες στέγασης • Καθορισμός των συγκεκριμένων βημάτων και των αρμοδιοτήτων των φορέων που απαιτούνται για την εφαρμογή του μοντέλου στέγασης • Εκκίνηση του μοντέλου στέγασης και στενή παρακολούθηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρτογράφηση και προσέγγιση των ενδιαφερομένων μερών • Συνάντηση με τις αρχές για να συμφωνήσουν σχετικά με τις νομικές και πρακτικές πτυχές του προγράμματος καθοδήγησης • Διεξαγωγή συναντήσεων προγραμματισμού με τους κηδεμόνες/μέντορες για την παράδοση καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. • Έναρξη προγράμματος καθοδήγησης και παρακολούθησης

<p>Εμπλεκόμενοι φορείς</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οργανώσεις πρόνοιας για τη νεολαία • Τοπικοί φορείς ένταξης • Τοπικές αρχές • Διαπεριφερειακά δίκτυα 	<ul style="list-style-type: none"> • Τοπικές αρχές • Οργανώσεις πρόνοιας για τη νεολαία • Το Γραφείο Κοινωνικής Πρόνοιας • Γραφείο Απασχόλησης/ κέντρο εργασίας • Τοπικοί πολιτικοί • Κάθε περιφερειακό γραφείο που επιβλέπει τον πολεοδομικό σχεδιασμό • (Δημοτικές) Εταιρείες στέγασης • Γειτονιά 	<ul style="list-style-type: none"> • Τμήματα ή γραφεία φροντίδας νέων στις περιφερειακές κυβερνήσεις • Τοπικές αρχές κηδεμόνων • ΜΚΟ που εργάζονται για λογαριασμό των προσφύγων και των ασυνόδευτων ανηλίκων (παροχή υπηρεσιών και υπεράσπιση) • Διεθνείς οργανώσεις όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο Ερυθρός Σταυρός, η Save the Children, ο ΔΟΜ
<p>Ελάχιστα πρότυπα και αρχές (γενικά)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι βασικές αρχές της CRC (π.χ. το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, μη διάκριση) πρέπει να αποτελούν το βασικό πρότυπο για την καθοδήγηση των αποφάσεων που λαμβάνονται και των ενεργειών που αναλαμβάνονται για λογαριασμό του παιδιού. • Η γνώμη του παιδιού πρέπει να ακούγεται και να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του. • Το παιδί πρέπει να ενημερώνεται για όλα τα σχέδια που γίνονται γι' αυτό, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων σχετικά με την τοποθέτηση και τη φροντίδα. • Η απαγόρευση των διακρίσεων αποτελεί βασική αρχή που περιγράφεται σε πολυάριθμες διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις. • Ειδικά τα κορίτσια έχουν ειδικές ανάγκες και πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη. • Μην κάνετε καμιά ζημιά: όλες οι αποφάσεις και οι προσεγγίσεις που λαμβάνονται πρέπει να διασφαλίζουν τα τρωτά σημεία που αντιμετωπίζουν οι ΟΜΚ. • Να ενεργούν με διαπολιτισμικές δεξιότητες, ευαισθητοποίηση σε θέματα συγκρούσεων και διαχείριση συγκρούσεων με προσεγγίσεις σε μια μέθοδο ευαίσθητη στο τραύμα. • Παρέχετε κατάλληλη παρέμβαση όταν υπάρχει υποψία βίας ή έχει συμβεί. Να γνωρίζει τις διαδικασίες παραπομπής. • Θα πρέπει να υιοθετηθεί προσέγγιση με βάση την οικογένεια. • Καθιέρωση της συνέχειας των ρυθμίσεων και των προσώπων που εμπλέκονται στη φροντίδα. • Το δικαίωμα να απολαμβάνεις το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και διευκολύνσεις για τη θεραπεία της ασθένειας και την αποκατάσταση της υγείας. 		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΓΕΝΙΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΚ

- Οι **Βασικές Αρχές της CRC** διατυπώνουν τα σημαντικότερα πρότυπα για την εργασία με παιδιά, τα οποία έχουν γίνει αποδεκτά και επικυρωθεί από τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών παγκοσμίως. Πολλά από τα προηγούμενα πρότυπα και αρχές απορρέουν από αυτές τις πέντε βασικές αρχές
 - Η αρχή του **βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού** διασφαλίζει ότι "σε όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά [...] το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα".¹¹⁰
 - Η αρχή της **μη διάκρισης** επιδιώκει να εγγυηθεί ότι κάθε παιδί, χωρίς εξαίρεση, μπορεί να απολαμβάνει τα δικαιώματά του χωρίς καμία διάκριση με βάση "τους γονείς ή τον νόμιμο κηδεμόνα του παιδιού, τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, τη φτώχεια, την αναπηρία, τη γέννηση ή άλλη κατάσταση".¹¹¹
 - Το **άρθρο 5 "Εξελισσόμενες ικανότητες"** εισάγει την ιδέα ότι τα παιδιά θα πρέπει να είναι σε θέση να ασκούν τα δικαιώματά τους καθώς αποκτούν την ικανότητα να το κάνουν. Τα κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη αυτό το δικαίωμα όταν καθορίζουν ελάχιστες ηλικίες για συγκεκριμένα θέματα.¹¹²
 - Η **αρχή της συμμετοχής υπογραμμίζει** το δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις, τις απόψεις και τις γνώμες τους και να συμμετέχουν στην κοινωνία, ιδίως στους τομείς που τους αφορούν. Οι φωνές τους πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.¹¹³
 - **Ζωή και πλήρης ανάπτυξη:** Η αρχή που σχετίζεται πιο άμεσα με τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των παιδιών διατυπώνεται στο άρθρο για το δικαίωμα στη ζωή. Το άρθρο προχωράει παραπέρα από το να παρέχει στα παιδιά απλώς το δικαίωμα να μη σκοτώνονται- περιλαμβάνει το δικαίωμα στην επιβίωση και την ανάπτυξη, το οποίο διατυπώνεται στο άρθρο 6:2 και ορίζει ως εξής: "Τα συμβαλλόμενα κράτη εξασφαλίζουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού".¹¹⁴

Περαιτέρω αρχές:

- Το **παιδί πρέπει να ενημερώνεται** για όλα τα σχέδια που γίνονται γι' αυτό, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων σχετικά με την τοποθέτηση και τη φροντίδα.

¹¹⁰ IOM 2015: 19-20, [σύνδεσμος](#)

¹¹¹ IOM 2015: 16-19, [σύνδεσμος](#)

¹¹² IOM 2015: 22-23, [σύνδεσμος](#)

¹¹³ IOM 2015: 24-26, [σύνδεσμος](#)

¹¹⁴ IOM 2015: 23, [σύνδεσμος](#)

- **Η γνώμη του παιδιού** πρέπει να ακούγεται και να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.
- **Τα κορίτσια έχουν** ιδιαίτερες ανάγκες και πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη¹¹⁵. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επαναλαμβάνει και ενισχύει την έννοια και των τεσσάρων Συμβάσεων της Γενεύης ότι τα κορίτσια έχουν πρόσθετες και ειδικές ανάγκες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλο τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό.
- **Μην κάνετε καμιά ζημιά:** όλες οι αποφάσεις και οι προσεγγίσεις που λαμβάνονται πρέπει να διασφαλίζουν τα τρωτά σημεία που αντιμετωπίζουν οι ΟΜΚ149F¹¹⁶
- **Να ενεργούν με διαπολιτισμικές δεξιότητες,** ευαισθητοποίηση σε θέματα συγκρούσεων και διαχείριση συγκρούσεων με προσεγγίσεις σε μια ευαίσθητη στο τραύμα μέθοδο
- **Παρέχετε κατάλληλη παρέμβαση** όταν υπάρχει υποψία βίας ή έχει συμβεί. Να γνωρίζετε τις διαδικασίες παραπομπής^{150F¹¹⁷}
- Θα πρέπει να υιοθετηθεί **προσέγγιση με βάση την οικογένεια** - όπου και όποτε είναι δυνατόν, τα παιδιά θα πρέπει να παραμένουν με τις οικογένειές τους, τους ανάδοχους γονείς ή άλλες οικογενειακές ομάδες. Τα αδέρφια πρέπει πάντα να παραμένουν μαζί
- **Καθιέρωση της συνέχειας** των ρυθμίσεων και των προσώπων που εμπλέκονται στη φροντίδα^{151F¹¹⁸}
- **Εξασφαλίστε την άμεση φροντίδα και επίβλεψη** για κάθε παιδί και συλλέξτε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες αποχωρισμού από την οικογένεια. Ιατρικές, διατροφικές και ψυχολογικές εξετάσεις είναι επίσης απαραίτητες.
- **Το δικαίωμα να απολαμβάνεις το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας** και διευκολύνσεις για τη θεραπεία της ασθένειας και την αποκατάσταση της υγείας^{152F¹¹⁹}
- **Οι νέοι ενήλικες** θα πρέπει να έχουν έναν υπεύθυνο επικοινωνίας και πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα επιδόματα πρόνοιας, τη στέγαση, την εκπαίδευση κ.λπ. και οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται.

¹¹⁵ ICRC 2004: 17-18, [σύνδεσμος](#)

¹¹⁶ UNHCR/IOM/UNICEF 2020: 2, [σύνδεσμος](#)

¹¹⁷ UNICEF 2017: 15, [σύνδεσμος](#)

¹¹⁸ Υπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες 1996: 5, σύνδεσμος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΪΑ

- Η Συμμαχία για την προστασία των παιδιών στην ανθρωπιστική δράση (Η Συμμαχία) (έκδοση 2019): (Ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των παιδιών στην ανθρωπιστική δράση). Η Συμμαχία, σύνδεσμος
- Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge (B-UMF) (2016): *Flüchtlinge in Deutschland*, [link](#)
- Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge (B-UMF) (2020): *Die Situation unbegleiteter minderjähriger Flüchtlinge - Auswertung der Online-Umfrage 2019*, [link](#)
- Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge (B-UMF) (2013): *Partizipation in der stationären Kinder- und Jugendhilfe*, [link](#)
- Bundesfachverband Unbegleitete Minderjährige Flüchtlinge (B-UMF) (2017): *Junge Geflüchtete auf dem Weg in ein eigenverantwortliches Leben begleiten. Ein Leitfaden für Fachkräfte*, [link](#)
- De Ruijter de Wildt, L. (2014) *The right to be heard and participation of unaccompanied children*, CONNECT, - **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, [σύνδεσμος](#)
- Deutscher Bundestag (2017b): *Unterrichtung durch die Bundesregierung. Bericht über die Situation unbegleiteter ausländischer Minderjähriger in Deutschland*. Drucksache 18/11540, Βερολίνο: Deutscher Bundestag.
- Dewar, L., Goodman, D. (2014): *Good Practices in Transitioning Youth out of Care*: Child Welfare Institute, Children's Aid Society of Toronto, [σύνδεσμος](#)
- EASO 2020 Τάσεις για το άσυλο (2021): *EASO: Έκθεση της EASO για το άσυλο 2021*, [σύνδεσμος](#)
- Eurochild, Παιδικά Χωριά SOS (2017): *Αφήστε τα παιδιά να είναι παιδιά. Μαθήματα από το πεδίο για την προστασία και την ένταξη των παιδιών προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη*, [σύνδεσμος](#)
- Eurochild, Παιδικά Χωριά SOS (2017): *Αφήστε τα παιδιά να είναι παιδιά. Μαθήματα από το πεδίο για την προστασία και την ένταξη των παιδιών προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη*, [σύνδεσμος](#)
- Eurochild (2016): *Eurochild: Ανατροπή της κατάστασης για τα παιδιά που μετακινούνται*, [σύνδεσμος](#)
- Eurostat (2021): Στατιστικά στοιχεία για το άσυλο, [σύνδεσμος](#)
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Θεσμών Επιτροπείας (ENGI) (2011): *Φροντίδα ασυνόδευτων ανηλίκων : Ελάχιστα πρότυπα, παράγοντες κινδύνου και συστάσεις για τους επαγγελματίες*. ENGI, σύνδεσμος
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) (2015): *Πολιτικές, πρακτικές και δεδομένα σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα κράτη μέλη της ΕΕ και τη Νορβηγία*, [σύνδεσμος](#)
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) (2021): *Παιδιά στη μετανάστευση. Έκθεση σχετικά με την κατάσταση εφαρμογής το 2019 της ανακοίνωσης του 2017 για την προστασία των παιδιών στη μετανάστευση*, [σύνδεσμος](#)
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), (2019): *FRA: Ένταξη των νέων προσφύγων στην ΕΕ*. FRA Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, [σύνδεσμος](#)
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) (2018): *FRA: Συστήματα επιτροπείας για τα παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) (2015): *Συστήματα επιτροπείας για παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) (2010): *Διαχωρισμένα παιδιά που ζητούν άσυλο στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020): *Σχέδιο δράσης για την ένταξη και ενσωμάτωση 2021-2027*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιτροπείας (EGN) (2013): *Προς ένα ευρωπαϊκό δίκτυο ιδρυμάτων επιτροπείας*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2013): *Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση της διεθνούς προστασίας*, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης (2016): *Τοπική συμμετοχή και ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων Refugees, Voices of Young Refugees in Europe*, Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, [σύνδεσμος](#)

Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας (2015): *Ψήφισμα: Πρόσφυγες στην Ευρώπη*, [σύνδεσμος](#)

Fritsche, Marion (2019): *Auch junge Geflüchtete sind Careleaver*. In: Kompetenzzentrum Pflegekinder: *Junge Geflüchtete beim Übergang ins Erwachsenenleben begleiten*, [link](#)

Gullo, F., García-Alba, L., Bravo, A., & Del Valle, J. F. (2021): *Crossing Countries and Crossing Ages: The Difficult Transition to Adulthood of Unaccompanied Migrant Care Leavers*. *International journal of environmental research and public health*, 18(13), 6935, [σύνδεσμος](#)

Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ) (2004): *Διακλαδικές κατευθυντήριες αρχές για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά*. ICRC, σύνδεσμος

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ): *Παγκόσμια έκθεση για τη μετανάστευση 2020*. ΔΟΜ, Γενεύη. [Σύνδεσμος](#)

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ): *ΔΟΜ: Ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών μεταναστών*. ΔΟΜ, Γενεύη.

Ίδρυμα ISMU (2019): *Σε ένα σταυροδρόμι: Τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση σε Ιταλία*. UNICEF, Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ΔΟΜ Ρώμη, [σύνδεσμος](#)

Mendez de Vigo, N., Karpenstein, J., Schmidt, F. (2017): *Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge (BumF)*, [link](#)

Noske, B. (2010): *Vormundschaften für unbegleitete minderjährige Flüchtlinge in Deutschland. Herausforderungen und Chancen*, Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge (B-UMF), [σύνδεσμος](#)

Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (2021): *Oxfam, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες*, [σύνδεσμος](#)

Oxfam, Webinar *At a Cliff Edge: Children in migration transitioning into adulthood in Europe*, Oxfam Webinar στις 7 Σεπτεμβρίου 2021

Pasic, L. (2017): *Σύμπραξη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της νεολαίας*, [σύνδεσμος](#)

- Tangermann, Julian; Hoffmeyer-Zlotnik, Paula (2018): *Paula Hoffnik-Herlberg: Unaccompanied Minors in Germany. Προκλήσεις και μέτρα μετά την αποσαφήνιση του καθεστώτος διαμονής*. Μελέτη που εκπονήθηκε από το Γερμανικό Εθνικό Σημείο Επαφής για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, [σύνδεσμος](#)
- Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) (2017): *Ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των προσφύγων και των μεταναστών στα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων*. UNICEF, σύνδεσμος
- Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF): UNICEF, σύνδεσμος
- Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (2010): [Σύνδεσμος](#); Γενικός Συνέδρος του ΟΗΕ: Κατευθυντήριες γραμμές για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών.
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά, Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης (UNHCR, UNICEF, IRC) (2017): *Ο δρόμος προς τα εμπρός: για την ενίσχυση των πολιτικών και πρακτικών για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά στην Ευρώπη*, UNICEF, σύνδεσμος
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNHCR, IOM, UNICEF) (2020): *Ελάχιστα πρότυπα παιδικής προστασίας για τον εντοπισμό ασυνόδευτων παιδιών που πρόκειται να μεταγκατασταθούν από την Ελλάδα σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. UNICEF, σύνδεσμος
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) (1996): *Προσέγγιση με βάση την κοινότητα*. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, σύνδεσμος
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) (1997): *Κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές και τις διαδικασίες αντιμετώπισης των ασυνόδευτων παιδιών που ζητούν άσυλο*, σύνδεσμος
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), (2014): *Unaccompanied and Separated Asylum-Seeking and Refugee Children Turning Eighteen: Τι να γιορτάσουμε*; Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Συμβούλιο της Ευρώπης, [σύνδεσμος](#).
- Zeller, Marion; Sandermann, Phillip (2017): *Οι νέοι που αποκαλούνται "ασυνόδευτοι ανήλικοι" και τα ευρωπαϊκά κράτη πρόνοιας. Κοινωνική εργασία και κοινωνία*, [σύνδεσμος](#)